1.

PANORAMA ECONÓMICO

1.1.
CONTEXTO ECONÓMICO XERAL

1.2.
CADRO MACROECONÓMICO DE GALICIA

1.3.
MARCO ORZAMENTARIO

1.4.
EVOLUCIÓN DEMOGRÁFICA

1.5.
PROCESO DE CONVERXENCIA

1.1.

CONTEXTO ECONÓMICO XERAL

A economía mundial continúa experimentando unha ralentización do seu crecemento no ano 2013, se ben no segundo semestre do ano repunta a actividade económica. Segundo os datos do Fondo Monetario Internacional (FMI) a taxa de crecemento da economía mundial no último ano foi de 3%, dúas décimas menos que no ano anterior, sendo esta porcentaxe de 3,7% no segundo semestre.

Este crecemento foi xeneralizado nas economías avanzadas aínda que se manteñen as distintas velocidades de recuperación entre os países emerxentes e en desenvolvemento, Estados Unidos e os países de Europa e a zona euro. Mentres que no conxunto de economías de mercados emerxentes e en desenvolvemento a actividade acada unha taxa de crecemento do 4,7%, nas economías avanzadas situouse no 1,3% e nos EEUU no 1,9%. Por contra, na zona euro a contracción económica foi do 0,5% influenciado, entre outros aspectos, polas altas taxas de desemprego, o baixo nivel de investimento ou as condicións restritivas do crédito.

O devandito organismo internacional estima que a economía española rexistrou en 2013 unha taxa de variación interanual do seu PIB real do –1,2%, un comportamento peor que o conxunto da economía da zona euro (–0,5%). En relación aos datos do exercicio anterior, cómpre salientar a achega negativa da demanda interna real (2,7 puntos), condicionada polas políticas de contención do déficit, as elevadas taxas de desemprego e un limitado acceso ao crédito.

Panorama económico internacional

Tras un sólido incremento no ano 2010 (5,2%), favorecido pola implementación de medidas de impulso económico así coma pola normalización das condicións financeiras e de confianza dos axentes económicos, a economía mundial continúa coa desaceleración do seu ritmo de crecemento. O FMI estima unha taxa de variación do PIB mundial para o ano 2013 do 3%, dúas décimas menos que no ano anterior.

Tal como ven acontecendo dende o comezo da

crise financeira global, os seus efectos e o ritmo de recuperación é dispar temporal e xeograficamente, distinguindo entre as fortes taxas de crecemento dos países emerxentes e as máis débiles das economías avanzadas en contraste coas taxas negativas na zona euro. Aínda que o incremento das exportacións afianzouse, o da demanda interna mantívose practicamente invariable.

Os países desenvolvidos acusan as taxas negativas de variación do PIB da zona euro e o FMI reflicte para estes países unha taxa de crecemento do 1,3% no ano 2013, unha décima menos que no ano anterior. Como reflicte o **cadro 1.1.1.**, a demanda interna real total das economías avanzadas expándese un 1%, en relación ao ano anterior, consecuencia dun incremento do consumo privado (1,3%), e do incremento do investimento do 0,9%, reducíndose o gasto en consumo público un 0,1% en relación ao ano anterior.

Estados Unidos presenta unha ralentización da súa taxa de crecemento interanual do PIB real, que se sitúa no 1,9%, oito décimas inferior á do ano anterior, estimándose un novo reponte no 2014 tralos aumentos das existencias ao longo de 2013 e impulsado pola dinámica da demanda interna final e respaldado pola redución da presión fiscal. Con este crecemento a taxa de paro continuou descendendo e se sitúa no 7,4%, medio punto porcentual menos que no conxunto das economías avanzadas.

A actividade produtiva de Xapón consolidou a recuperación iniciada en 2012 despois dos trastornos derivados do terremoto de marzo de 2011. No ano 2013 a economía xaponesa incrementa o seu PIB real nun 1,5% en relación ao ano anterior, unha décima máis que en 2012. O FMI estima que a pesar do comportamento do consumo privado e do gasto público, o PIB desacelerouse no segundo semestre do ano a causa da lenta recuperación das exportacións e do aumento das importacións.

O crecemento das economías de mercados emerxentes e en desenvolvemento sitúase en 2013 no 4,7%, dúas décimas menos que no ano anterior, porcentaxe significativamente por baixo do estimado para as economías asiáticas en desenvolvemento, cun 6,5%. O PIB chinés repunta con forza no segundo semestre do ano, en grande medida grazas á aceleración do investimento, situándose a súa medra media anual no 7,7%, mentres que en India o crecemento se reavivou tras unha tempada de monzóns favorábel e un aumento máis marcado das exportacións, acadando o 4,4%.

Fronte ás previsións de crecemento que se apuntan para Estados Unidos, Xapón ou para o conxunto das economías avanzadas, as perspectivas para a zona euro seguen apuntando a unha contracción do seu PIB en torno ao 0,5% para o ano 2013. Cómpre salientar que no segundo semestre do ano a zona euro sae da recesión económica motivado en parte por un menor freo fiscal, un certo ímpeto da demanda privada interna por primeira vez dende o ano 2010 e das exportacións. O FMI estima que no ano 2014 a actividade económica medre en torno ao 1%.

No continente europeo, a evolución foi desigual entre os países. Xunto ás taxas de variación interanuais negativas do PIB real para o ano 2013 nos países do sur de Europa (Italia –1,9%; Grecia –3,9%; Portugal –1,4% e España –1,2%), as economías avanzadas europeas como Alemaña ou Francia presentan crecementos do 0,5% e 0,3%, respectivamente. No resto dos países cómpre salientar a contracción experimentada en Chipre ou Finlandia, cun descenso do seu PIB do 5,4 e 1,4%, respectivamente, ou Holanda, co –0,8%. Por contra, Letonia experimenta a medra máis importante, co 4,1%, seguido por Malta e Luxemburgo, co 2,4% e 2%.

Economía internacional 2011-13: evolución dos principais indicadores

	2011	2012	2013
Produto Interior Bruto real			
Economía mundial	3,9	3,2	3,0
Economías avanzadas	1,7	1,4	1,3
EE.UU.	1,8	2,8	1,9
Xapón	-0,5	1,4	1,5
Zona Euro	1,6	-0,7	-0,5
Alemaña	3,4	0,9	0,5
Francia	2,0	0,0	0,3
Italia	0,4	-2,4	-1,9
España	0,1	-1,6	-1,2
Países emerxentes e en desenvolvemento	6,3	5,0	4,7
China	9,3	7,7	7,7
India	7,7	4,7	4,4
Demanda interna real total			
Economías avanzadas	1,4	1,1	1,0
EE.UU.	1,7	2,6	1,7
Xapón	0,4	2,3	1,8
Zona Euro	0,7	-2,2	-1
Alemaña	2,8	-0,2	0,5
Francia	2,0	-0,9	0,4
Italia	-0,9	-5,1	-3,0
España	-2,0	-4,1	-2,7
Gasto en consumo privado			
Economías avanzadas	1,5	1,2	1,3
EE.UU.	2,5	2,2	2,0
Xapón	0,3	2,0	1,9
Zona Euro	0,3	-1,4	-0,7
Alemaña	2,3	0,7	1,0
Francia	0,6	-0,3	0,4
Italia	-0,3	-4,0	-2,6
España	-1,2	-2,8	-2,1
Gasto en consumo público			
Economías avanzadas	-0,7	0,3	-0,1
EE.UU.	-2,7	-0,2	-2,0
Xapón	1,2	1,7	2,2
Zona Euro	0,6	-0,5	0,2
Alemaña	1,3	1,0	0,7
Francia	1,8	1,4	1,7
Italia	-0,4	-2,6	-0,8
España	1,5	-4,8	-2,3
Formación bruta de capital			
Economías avanzadas	2,5	1,9	0,9
EE.UU.	3,4	5,5	2,9
Xapón	1,4	3,4	2,6
Zona Euro	1,6	-4,1	-3
Alemaña	7,0	-1,4	-0,6
Francia	3,0	-1,2	-2,1
Italia	-2,2	-8,0	-4,7
España	-5,4	-7,0	-5,1

(consulta: 17-04-2014)

Fonte: *Fondo Monetario Internacional*

1.1.1.a.

Economía internacional 2011-13: evolución dos principais indicadores (cont.)

	2011	2012	2013
IPC *(medias anuais)*			
Economías avanzadas	2,7	2,0	1,4
EE.UU.	3,1	2,1	1,5
Xapón	-0,3	0,0	0,4
Zona Euro	2,7	2,5	1,3
Alemaña	2,5	2,1	1,6
Francia	2,3	2,2	1,0
Italia	2,9	3,3	1,3
España	3,1	2,4	1,5
Países emerxentes e en desenvolvemento			
China	5,4	2,6	2,6
India	9,6	10,2	9,5
Produtividade laboral (1)			
Economías avanzadas	1,3	1,0	1,1
EE.UU.	1,0	1,8	1,8
Xapón	-1,8	1,2	-1,1
Zona Euro	2,2	0,4	0,4
Taxa de desemprego			
Economías avanzadas	8,0	8,0	7,9
EE.UU.	8,9	8,1	7,4
Xapón	4,6	4,3	4,0
Zona Euro	10,2	11,4	12,1
Alemaña	6,0	5,5	5,3
Francia	9,6	10,2	10,8
Italia	8,4	10,7	12,2
España	21,7	25,0	26,4

(1) medida coma o cociente entre a remuneración por hora e o custo unitario da man de obra

(consulta: 17-04-2014)

Fonte: *Fondo Monetario Internacional*

1.1.1.b.

Na zona euro no ano 2013 prodúcese un novo descenso interanual da demanda interna real de 1,0% que se suma á caída de 2,2 puntos porcentuais en 2012, motivado pola caída do consumo privado nun 0,7% (–1,4% no ano anterior) e pola variación negativa da formación bruta de capital nun 3% (4,1% no ano 2012).

Fóra da zona euro, a actividade do Reino Unido, estimulada pola mellora das condicións de crédito e o fortalecemento da confianza, rexistrou unha medra do 1,7%, case punto e medio por riba do estimado no ano anterior. Para os anos 2014 e 2015 o FMI estima medras superiores ao 2%.

O nivel xeral de inflación diminuíu en todas as rexións, grazas ao descenso dos prezos das materias primas. A inflación baixou tanto nas economías de mercados emerxentes e en desenvolvemento como nas economías avanzadas (1,4%).

Un elemento fundamental polo seu efecto nos prezos xerais é a evolución do prezo de petróleo. Con carácter xeral, o prezo de entrega do petróleo Brent presenta unha lixeira tendencia decrecente ao longo do ano 2013 en relación co acontecido en 2012, acadándose nos meses de xaneiro, xuño, xullo e decembro prezos medios superiores aos de 2012. O máximo anual acádase o

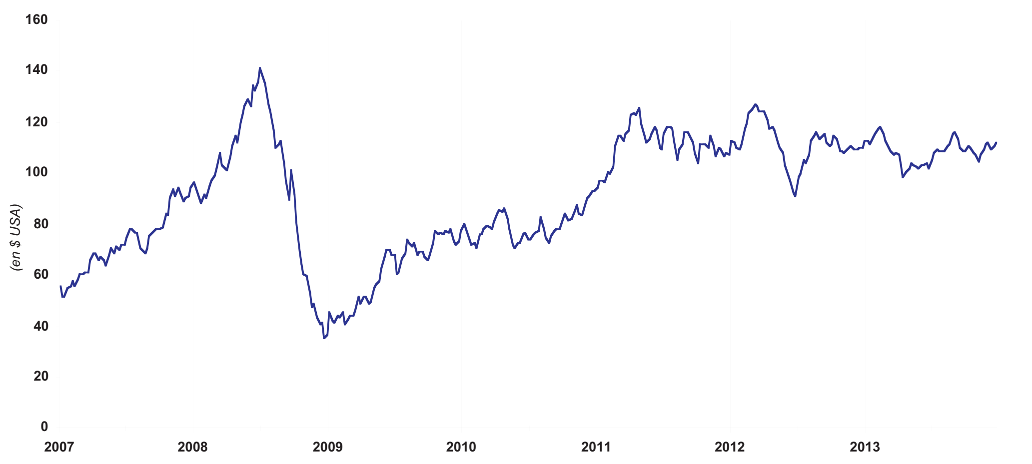

Fonte: *US Energy Information Administration*

1.1.2.

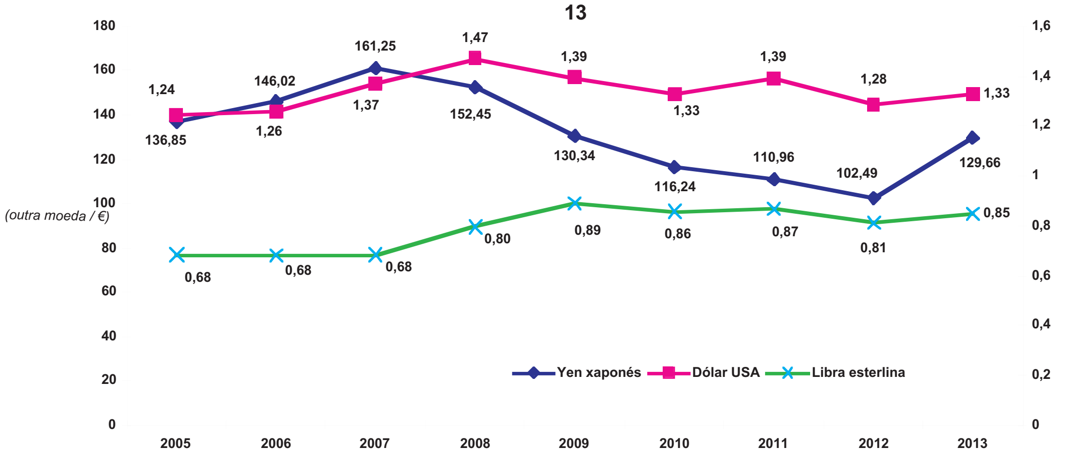

Fonte: *Banco de España*

1.1.3.

15 de febreiro, con 118,10 dólares e o mínimo o 19 de abril, con 98,09 dólares.

A moderación do crecemento das economías avanzadas, reflectida na evolución do PIB real, trae como consecuencia directa a caída nunha décima na taxa de desemprego no conxunto das economías avanzadas (7,9% en 2013). Esta taxa media oculta diferenzas fundamentais entre países, xa que mentres en Xapón se sitúa no 4% e en EEUU no 7,4%, nos países da zona euro sitúase no ano 2013 no 12%, máis de 4 puntos por riba da media do conxunto das economías avanzadas. As taxas de paro máis elevadas rexistrá-

Indicadores macroeconómicos dos Estados membros da UE 2011-13 e previsións para 2014

	PIB				Inflación media (1)				Desemprego				Déficit Público (2)			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
								(taxa de variación anual)								
Bélxica	1,8	-0,1	0,2	1,4	3,4	2,6	1,2	0,9	7,2	7,6	8,4	8,5	-3,7	-4,0	-2,7	-2,6
Bulgaria	1,8	0,6	0,9	1,7	3,4	2,4	0,4	0,5	11,3	12,3	13,0	12,7	-2,0	-0,8	-1,9	-1,9
Rep. Checa	1,8	-1,0	-0,9	1,8	2,1	3,5	1,4	1,0	6,7	7,0	7,0	6,8	-3,2	-4,4	-2,7	-2,8
Dinamarca	1,1	-0,4	0,4	1,7	2,7	2,4	0,5	1,5	7,6	7,5	7,0	6,9	-1,9	-3,8	-0,3	-1,3
Alemaña	3,3	0,7	0,4	1,8	2,5	2,1	1,6	1,4	5,9	5,5	5,3	5,2	-0,8	0,1	-0,1	0,0
Estonia	9,6	3,9	0,8	2,3	5,1	4,2	3,2	1,8	12,3	10,0	8,6	8,3	1,1	-0,2	-0,4	-0,4
Irlanda	2,2	0,2 :		1,8	1,2	1,9	0,5	0,8	14,7	14,7	13,1	11,9	-13,1	-8,2	-7,2	-4,8
Grecia	-7,1	-7,0	-3,9	0,6	3,1	1,0	-0,9	-0,6	17,7	24,3	27,3	26,0	-9,5	-9,0	-13,1	-2,2
España	0,1	-1,6	-1,2	1,0	3,1	2,4	1,5	0,3	21,7	25,0	26,4	25,7	-9,6	-10,6	-7,2	-5,8
Francia	2,0	0,0	0,2	1,0	2,3	2,2	1,0	1,2	9,2	9,8	10,3	11,0	-5,3	-4,8	-4,2	-4,0
Croacia	-0,2	-1,9	-1,0	0,5	2,2	3,4	2,3	1,3	13,5	15,9	17,2	17,6	-7,8	-5,0	-6,0	-5,4
Italia	0,4	-2,4	-1,9	0,6	2,9	3,3	1,3	0,9	8,4	10,7	12,2	12,6	-3,8	-3,0	-3,0	-2,6
Chipre	0,4	-2,4	-5,4	-4,8	3,5	3,1	0,4	0,4	7,9	11,9	15,9	19,2	-6,3	-6,3	-5,5	-5,8
Letonia	5,3	5,2	4,1	4,2	4,2	2,3	0,0	1,9	16,2	15,0	11,9	10,5	-3,6	-1,3	-1,3	-1,0
Lituania	6,0	3,7	3,3	3,5	4,1	3,2	1,2	1,1	15,4	13,4	11,8	10,4	-5,5	-3,2	-2,7	-2,3
Luxemburgo	1,9	-0,2 :		2,2	3,7	2,9	1,7	1,5	4,8	5,1	5,8	6,0	0,1	-0,6	-0,2	-0,5
Hungría	1,6	-1,7	1,1	2,1	3,9	5,7	1,7	1,2	10,9	10,9	10,2	9,6	4,3	-2,0	-2,4	-3,0
Malta	1,6	0,6	2,4	2,1	2,5	3,2	1,0	1,2	6,5	6,4	6,5	6,4	-2,8	-3,3	-3,0	-2,7
Holanda	0,9	-1,2	-0,8	1,0	2,5	2,8	2,6	1,1	4,4	5,3	6,7	7,4	-4,3	-4,1	-3,1	-3,2
Austria	2,8	0,9 :		1,5	3,6	2,6	2,1	1,8	4,2	4,3	4,9	4,8	-2,5	-2,5	-1,7	-2,1
Polonia	4,5	2,0	1,6	2,9	3,9	3,7	0,8	1,4	9,7	10,1	10,3	10,3	-5,0	-3,9	-4,4	5,0
Portugal	-1,3	-3,2	-1,4	0,8	3,6	2,8	0,4	0,8	12,9	15,9	16,5	16,8	-4,3	-6,4	-5,9	4,0
Rumanía	2,3	0,6	3,5	2,3	5,8	3,4	3,2	0,9	7,4	7,0	7,3	7,2	-5,5	-3,0	-2,6	-2,2
Eslovenia	0,7	-2,5	-1,1	-0,1	2,1	2,8	1,9	0,8	8,2	8,9	10,1	10,8	-6,3	-3,8	-14,9	-3,9
Eslovaquia	3,0	1,8	0,9	2,3	4,1	3,7	1,5	0,7	13,7	14,0	14,2	13,9	-5,1	-4,5	-2,5	-3,3
Finlandia	2,8	-1,0	-1,4	0,2	3,3	3,2	2,2	1,7	7,8	7,7	8,2	8,3	-0,7	-1,8	-2,4	-2,5
Suecia	2,9	0,9	1,5	2,5	1,4	0,9	0,4	0,9	7,8	8,0	8,0	7,7	0,2	-0,2	-1,1	-1,5
Reino Unido	1,1	0,3	1,7	2,5	4,5	2,8	2,6	2,0	8,0	7,9	7,5	6,8	-7,7	-6,1	-6,3	-5,2
Zona Euro	1,6	-0,7	-0,4	1,2	2,7	2,5	1,4	1,0	10,1	11,3	12,0	12,0	-4,2	-3,7	-3,1	-2,6
UE-27	1,7	-0,4	0,1	1,5	3,1	2,6	1,5	1,2	9,6	10,4	10,8	10,7	-4,4	-3,9	-3,5	-2,7

(1) IPC armonizado (2005=100) ou IPC nacional cando o primeiro non está dispoñible
(2) capacidade (+) necesidade (-) de financiamento das AA.PP. en porcentaxe do PIB

Fonte: *Comisión Europea*

1.1.4.

Débeda pública nas economías europeas 2008-13

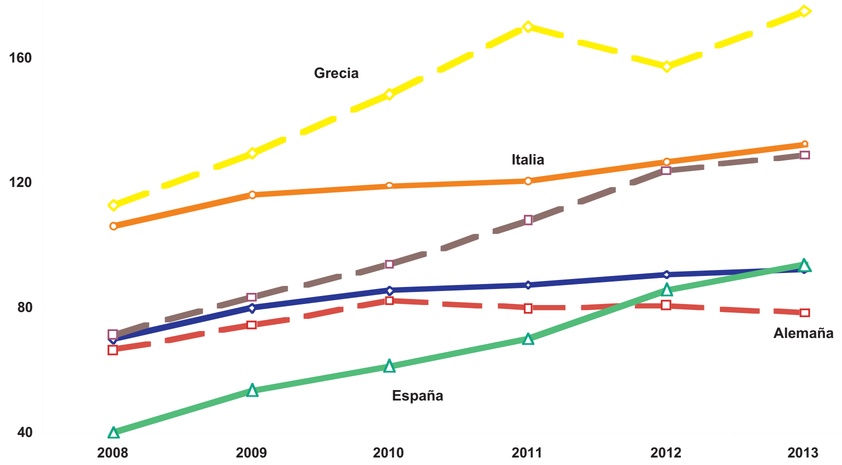

(1) débeda pública como porcentaxe do PIB

Fonte: *EUROSTAT*

1.1.5.

Plan Nacional de Reformas de España 2013: áreas prioritarias e eixos de actuación

Áreas prioritarias	Eixos de actuación
• Proseguir un saneamento fiscal diferenciado e favorecedor do crecemento.	1. Mellora da gobernanza económica: autoridade independente de responsabilidade fiscal e loita contra a morosidade. 2. Medidas de consolidación fiscal. 3. Mellora da eficiencia e calidade do gasto público. 4. Loita contra o fraude fiscal e laboral.
• Restablecer as condicións normais de préstamo á economía.	
• Fomentar o crecemento e a competitividade actual e futura.	1. Aumentar a flexibilidade da economía: Lei de desindexación da economía española. 2. Garantir un entorno favorable aos emprendedores, facilitando o inicio e o desenvolvemento de proxectos empresariais e apoiando a súa internacionalización. 3. Capital humano. 4. Impulso da innovación e as novas tecnoloxías. 5. Garantir un funcionamento competitivo e eficiente dos mercados. 6. Mellorar a eficiencia e competitividade dos sistemas loxísticos. 7. Crecemento respectuoso co medio ambiente e loita contra os efectos do cambio climático. 8. Impulsar a competitividade dos sectores.
• Loitar contra o desemprego e as consecuencias sociais da crise.	1. Mercado de traballo e políticas activas de emprego. 2. Inclusión social.
• Modernizar a administración pública.	1. Racionalización e eliminación de duplicidades. 2. Transparencia da administración pública. 3. Impulso da administración electrónica e redución de cargas. 4. Mellorar a calidade, independencia e eficiencia dos sistemas xudiciais.

1.1.6.

ronse en Grecia e España, cun 27,3% e 26,4% respectivamente, e as máis reducidas en Austria e Alemaña, cun 5,3% e 4,9%, segundo datos da Comisión Europea (**cadro 1.1.4.**).

Co obxectivo de sentar as bases para o cumprimento dos obxectivos da Estratexia Europa 2020, o Plan Nacional de Reformas do Reino de España (PNR) correspondente ao ano 2013 identifica cinco áreas prioritarias para apoiar o crecemento: consolidación fiscal; restablecemento do financiamento á economía; reformas estruturais; afrontar o desemprego e as consecuencias sociais da crise; e modernización da Administración Pública (**cadro 1.1.6.)**

Na liña do PNR do ano anterior, afonda nas reformas iniciadas en 2012 coa novidade de que se incide en maior medida naqueles elementos que maiores restricións supoñen ao crecemento. Para o caso de España estas restricións céntranse especificamente na dificultade de acceso ao financiamento das empresas, especialmente nas pemes, a necesidade dun entorno máis favorable aos emprendedores e as consecuencias sociais da crise económica.

Panorama económico de España

Ao longo do ano 2013, o retroceso da actividade económica vai sendo cada vez menor, rexistrando no cuarto trimestre a taxa de variación interanual máis reducida dende o cuarto trimestre de 2011. Con todo, o PIB presentan nove trimestres consecutivos de contracción económica.

No segundo semestre do ano as taxas de variación intertrimestrais sitúanse en positivo, polo que se considera que sae tecnicamente da recesión. No conxunto do ano 2013, o produto inte-

PIB en Galicia e España 2008-13 (1): evolución

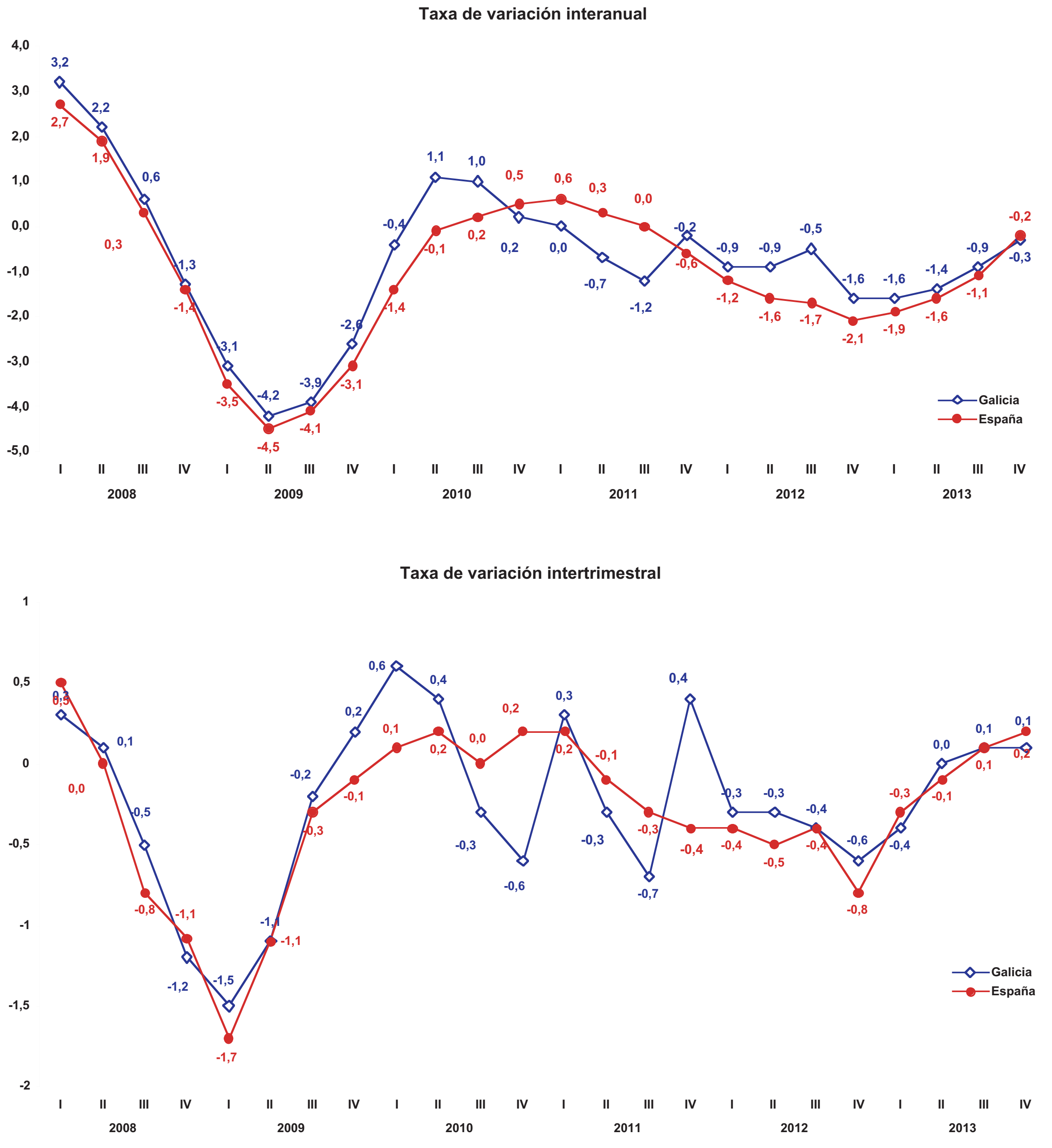

(1) PIBpm, índices de volume encadenados, base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 27-02-2014)

Fonte: *INE* e *IGE*

1.1.7.

PIB en España 2012-13: distribución segundo as súas compoñentes (1)

	2012	2013	2012 I	2012 II	2012 III	2012 IV	2013 I	2013 II	2013 III	2013 IV
			(taxas de variación interanual)							
Gasto en consumo final	-3,3	-2,1	-2,6	-3,4	-3,3	-3,9	-3,7	-3,1	-1,2	-0,3
Gasto en consumo final dos fogares	-2,8	-2,1	-1,8	-3,1	-2,8	-3,6	-4,2	-3,0	-1,8	0,7
Gasto en consumo final das ISFLSH	-0,2	-0,1	-0,1	-0,4	-0,0	-0,2	-1,0	-0,4	0,1	0,9
Gasto en consumo final das AA.PP.	-4,8	-2,3	-4,9	-4,4	-4,9	-5,0	-2,3	-3,4	0,2	-3,5
Formación bruta de capital fixo	-7,0	-5,1	-6,0	-6,9	-7,5	-7,7	-7,2	-5,8	-5,3	-1,7
Activos fixos materias	-7,8	-5,5	-6,8	-7,6	-8,6	-8,3	-7,9	-6,1	-5,6	-2,5
Construción	-9,7	-9,6	-8,6	-9,3	-10,9	-10,0	-9,8	-10,1	-9,8	-8,6
Bens de equipo e activos cultivados	-3,9	2,2	-2,9	-4,3	-3,8	-4,8	-4,1	1,7	2,2	9,5
Activos fixos inmateriais	2,9	-0,2	3,6	2,6	4,8	0,4	-0,3	-3,3	-2,9	6,0
Variación de existencias (2)	-0,0	-0,0	-0,1	-0,0	0,0	0,1	-0,0	-0,1	-0,1	-0,0
Demanda interna (2)	-4,1	-2,7	-3,4	-4,2	-4,2	-4,7	-4,3	-3,6	-2,1	-0,6
Exportacións de bens e servizos	2,1	4,9	0,1	0,5	3,3	4,4	2,9	9,5	3,5	3,7
Exportacións de bens	2,4	7,2	-0,9	0,5	3,2	6,5	4,6	13,6	6,5	4,3
Exportacións de servizos	1,6	-0,1	2,4	0,5	3,6	-0,2	-0,7	1,0	-2,8	2,3
Importacións de bens e servizos	-5,7	0,4	-6,9	-7,7	-4,6	-3,5	-4,9	3,2	0,6	2,7
Importacións de bens	-7,2	1,5	-8,0	-10,1	-5,6	-4,9	-5,6	4,6	2,5	4,7
Importacións de servizos	-0,2	-3,7	-3,0	1,4	-0,9	1,7	-2,4	-1,9	-6,1	-4,5
PIB a prezos de mercado	-1,6	-1,2	-1,2	-1,6	-1,7	-2,1	-1,9	-1,6	-1,1	-0,2
Agricultura, gandeiría, silvicultura e pesca	-10,9	1,1	-6,9	-12,6	-11,2	-12,7	-4,1	3,9	0,9	4,1
Industria	-0,5	-1,2	-1,7	-0,7	0,2	0,4	-2,5	-2,1	-0,8	0,3
Construción	-8,6	-7,7	-9,1	-8,6	-8,7	-7,7	-7,0	-8,3	-7,8	-7,7
Servizos	-0,3	-0,5	0,7	-0,1	-0,4	-1,1	-1,1	-0,9	-0,6	0,5
Impostos netos sobre os produtos	-4,9	-1,2	-5,0	-4,7	-4,9	-5,1	-2,0	-1,0	-0,8	-1,2

(1) PIBpm, índices de volume encadenados, base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 27-02-2014)
(2) aportación ao crecemento do PIB a prezos de mercado
Fonte: *INE*

1.1.8.

rior bruto (PIB) xerado pola economía española experimentou unha contracción do –1,2%, catro décimas inferior á rexistrada no ano 2012. O **cadro 1.1.7.** amosa o retroceso na actividade produtiva no conxunto do Estado, con variacións cada vez menos negativas: –1,9% no primeiro trimestre, –1,6% no segundo, e –1,1% e –0,2% no terceiro e cuarto trimestre.

A devandita evolución da contracción da actividade económica do conxunto do Estado explícase fundamentalmente polo comportamento da demanda interna, que detrae 2,7 puntos porcentuais ao crecemento agregado do PIB (4,1 puntos no ano 2012), en tanto que a achega da demanda externa ao crecemento foi de 1,5 puntos porcentuais. Todos os compoñentes da demanda interna (agás o investimento en bens de equipamento) rexistraron taxas de variación negativas sendo, desde un punto de vista sectorial, o investimento no sector da construción, un ano máis, o compoñente da demanda interna que mostrou un comportamento máis negativo.

A formación bruta de capital fixo (FBCF) no conxunto do ano rexistrou un descenso real do 5,1%, mentres que o ano anterior o fixera nun 7%. Como indican os datos recollidos no **cadro 1.1.8.**, esta caída explícase fundamentalmente pola evolución da FBCF na construción (–9,6%),

Índices de competitividade de España 2008-13 (1)

	Fronte á zona euro			Fronte á UE-28			Fronte a novos países industrializados de Asia (2)	
	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais	Con custos laborais unitarios	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais	Con custos laborais unitarios	Con prezos ao consumo	Con prezos industriais
				(base 1999 =100)				
2008	109,9	108,3	115,2	109,3	108,5	113,1	128,0	120,1
2009	109,4	108,0	112,0	110,4	109,3	112	121,3	114,5
2010	110,0	108,7	110,4	110,0	109,1	109,6	111,1	103,7
2011	110,4	109,9	107,1	110,2	110,1	107,6	110,1	106,9
2012	110,4	110,6	102,2	109,6	110,2	101,7	100,2	99,6
2013	110,6	110,8	99,8	110,2	110,8	98,9	101,0	100,7

(1) a caída no Índice reflicte melloras na competitividade
(2) China, Corea do Sur, Filipinas, Hong-Kong, India, Indonesia, Malaisia, Singapur, Taiwán e Tailandia.
Fonte: *Banco de España*

1.1.9.

mostrando tamén taxas negativas a FBCF en activos fixos inmateriais (–0,2%). Por contra, o investimento en bens de equipo medra un 2,2% fronte ás taxas negativas acadadas no ano anterior (–3,9%).

Respecto ao gasto en consumo final, salienta o forte descenso tanto do gasto en consumo final dos fogares como das Administracións Públicas, con taxas negativas do 2,1% e do 2,3% respectivamente. Os datos trimestrais amosan como o gasto en consumo final se sitúa en taxas de variación interanuais negativas nos catro trimestres do ano, se ben estas taxas son cada vez menores a medida que avanza o ano, situándose no –0,3% no último trimestre do ano. Cómpre destacar a evolución seguida polo consumo privado, que no cuarto trimestre presenta unha medra do 0,7%.

Tanto as importacións como, en maior media, as exportacións de bens e servizos presentan un crecemento medio en relación ao ano anterior, con taxas de variación interanual de 0,4% e 4,9%, respectivamente. Os datos trimestrais indican o cambio de tendencia da evolución das importacións, que tras descender case un cinco por cento no primeiro trimestre de 2013, aumenta no resto do ano acadando as taxas máis elevadas a final de ano.

Dende o lado da oferta, o valor engadido de todas as ramas produtivas, agás a agricultura, gandería, silvicultura e pesca, cunha taxa de variación interanual do 1,1%, rexistrou unha evolución negativa en 2013.

O sector da construción acusa caídas do seu valor engadido do 7,7%, nove décimas menos que no ano anterior, e o sector servizos experimenta unha taxa de variación negativa do seu valor engadido bruto no ano 2013, do 0,5%, dúas décimas superior á do ano anterior. Todas as ramas do sector terciario descenden a súa actividade, salientando as "financeiras e seguros" cun –3,2% e actividades físicas e recreativas, co 0,9%. As actividades de "comercio, transporte e hostalería" presentan unha taxa negativa do –0,15% e as actividades profesionais do –0,02%.

No que atinxe ás ramas industriais, a taxa de variación media interanual reflicte o deterioro do VEB xerado no sector, con caídas do 1,2%, sete

Distribución funcional da renda en España 2012-13

	2012	2013	2012				2013			
			trimestres							
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
			(taxas de variación interanual)							
PIB (1)	-1,6	-0,6	-1,3	-1,7	-1,5	-2,0	-0,8	-0,9	-0,7	0,0
Remuneración de asalariados	-5,6	-3,4	-3,3	-5,1	-5,3	-8,5	-6,1	-5,1	-3,3	0,8
Custo laboral unitario	-3,0	-1,5	-1,4	-2,7	-2,4	-5,3	-3,2	-2,5	-1,6	1,2
Remuneración por asalariado	0,2	0,7	1,7	0,8	0,7	-2,4	-0,5	-0,1	0,5	2,7
Productividade por traballador	3,3	2,3	3,2	3,7	3,2	3,1	2,9	2,5	2,2	1,5
Taxa de asalarización	-1,0	-0,7	-0,7	-0,8	-1,3	-1,3	-1,1	-1,1	-0,5	-0,2
Excedente bruto de explotac. / Renda mixta bruta	1,7	1,3	-0,4	2,7	1,8	2,5	5,3	1,2	1,2	-2,4
Impostos netos produción e importacións	4,9	5,3	5,7	-3,7	3,8	13,7	-1,4	10,8	3,4	8,4

(1) PIBpm, prezos correntes, base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 27-02-2014)

Fonte: *INE*

1.1.10.

décimas máis que no ano anterior. Non obstante, cómpre destacar que ao igual que no ano anterior, o cuarto trimestre presenta taxas de crecemento positivas.

Asemade, cómpre salientar que no ano 2013 o índice de competitividade da economía española en termos de prezos ao consumo e industriais empeora lixeiramente fronte á zona euro, á UE-28 e aos países industrializados de Asia. Por contra, mellora, ao igual que acontece nos últimos cinco anos, a competitividade en termos de custos laborais unitarios fronte á zona euro e á UE-28 (**cadro 1.1.9.**).

Tendo en conta a evolución do emprego e da actividade económica, a produtividade aparente por traballador aumentou un 2,3%. Tal e como amosa o **cadro 1.1.10.**, a remuneración por asalariado experimentou un incremento do 0,7% en relación ao ano anterior, descendendo os custos laborais unitarios un 1,5% influídos pola caída na remuneración de asalariados do 3,4%.

O excedente bruto de explotación e a renda mixta, valor que indica o pago aos factores produtivos salvo o pago de salarios aos traballadores, despois dun incremento medio anual do 1,7% en 2012, presenta no ano 2013 un incremento medio anual do 1,3%. Asemade, os impostos netos sobre a produción e as importacións incrementánse un 5,3%.

Neste marco económico, a creación de emprego redúcese a un ritmo superior ao tres por cento e os niveis de desemprego presentan taxas de crecemento moi inferiores ás do ano anterior. En 2013 continúa a redución do número de empresas inscritas no réxime xeral da Seguridade Social, crecendo, nembargante, o número de sociedades mercantís creadas un 7,1% en relación ao ano anterior.

O número de persoas en alta laboral afiliadas á Seguridade Social en España descendeu no ano 2013 un 3,3%, e a poboación ocupada segundo a EPA fíxoo un 3,1%, aproximadamente 532.000 persoas ocupadas menos en relación ao ano anterior.

Xunto a esta caída da ocupación, o desemprego crece en menor medida que o ano anterior, acadando o paro estimado unha medra anual do 3,9% (180.900 persoas) e o paro rexistrado, un incremento do 2,6%, porcentaxes moi inferiores ás obtidas no ano 2012.

Mercado de traballo en Galicia e España 2012-13

	Galicia 2012	Galicia 2013	España 2012	España 2013
	(taxas de variación interanual)			
PIB (1)	-0,9	-1,1	-1,4	-1,2
Emprego				
Afiliacións á Seguridade Social	-4,0	-3,1	-3,3	-3,3
Ocupación	-4,0	-4,0	-4,5	-3,1
Paro estimado	19,6	4,4	15,4	3,9
Paro rexistrado	12,1	2,0	10,9	2,6
Regulación do emprego				
Traballadores afectados por expedientes autorizados	29,9	-22,6	31,5	-15,9
Desenvolvemento empresarial				
Empresas inscritas Seguridade Social (2)	-4,0	-2,1	-3,2	-1,2
Sociedades mercantis creadas (3)	1,4	3,2	2,8	7,1

(1) PIBpm (índices de volume encadenados), datos correxidos de efectos estacionais e de calendario, base 2008 (consulta: 27-02-2014); datos 2013 son provisionais
(2) empresas inscritas no Réxime Xeral e no Réxime da Minería e do Carbón
(3) datos 2013 son provisionais
Fonte: *IGE*, *INE* e *Ministerio de Empleo y Seguridad Social*

1.1.11.

Asemade, 2013 presenta un descenso de case un 18% do número de expedientes de regulación de emprego autorizados, cunha caída do 22,3% no número de traballadores afectados polos citados expedientes.

Finalmente, cabe salientar que fronte á necesidade de financiamento do Estado rexistrada en 2012 (0,6% do PIB), 2013 presenta unha capacidade de financiamento equivalente ao 1,5% do PIB.

Panorama económico da eurorrexión Galicia–Norte Portugal

A eurorrexión Galicia-Norte de Portugal ocupa unha superficie de 50.859 quilómetros cadrados e conta cunha poboación de 6.428.223 habitantes, o que implica unha densidade media de 126 habitantes por quilómetro cadrado. En relación á UE-28, a eurorrexión representa o 1,1% da súa superficie e o 1,3% da súa poboación. O 19,7% da poboación estranxeira residente en Galicia a 1 de xaneiro de 2013 era de orixe portuguesa.

En termos de PIB per cápita (**cadro 1.1.112.**), comparando os datos das dúas rexións, este indicador de converxencia acada en Galicia o 87% da media UE-28=100, vinte e cinco puntos superior ao valor rexistrado na rexión Norte de Portugal. No concernente ao emprego, a poboación activa en Galicia é de 1.280.200 persoas no ano 2013, e é de case 1.900.000 persoas a poboación activa residente na rexión norte de Portugal, sendo a taxa de actividade das dúas zonas do 54,6% e do 59,7%, respectivamente.

A ocupación no ano 2013 na eurorrexión ascendeu a 2,54 millóns de persoas (o 39,6% da poboación total), dos que o 61,9% dos traballadores estaban ocupados nas ramas de actividade do sector servizos. O conxunto das ramas industriais abrangue o 21,3% das persoas traballadoras, mentres que o sector primario e a construción acollen o 9,4% e o 7,4%, respectivamente.

Con todo, cómpre salientar a distinta importancia relativa dos sectores económicos en Galicia e o Norte de Portugal en termos de poboación ocu-

Principais indicadores da eurorrexión Galicia-Norte de Portugal

			Eurorrexión	Galicia	Rexión Norte	UE-28
Superficie	*(en Km²)*		50.860,7	29.574,8	21.285,9	4.439.549,0
Poboación de dereito (1)	*(miles de persoas)*	*1/1/13*	6.428.223	2.761.989	3.666.234	507.069.424
Densidade poboación	*(habs. / km²)*	*1/1/13*	126,4	93,4	172,2	114,2
Poboación ocupada	*(%)*	*2013*				
Sector primario			9,4	7,3	10,7	4,6
Industria			21,3	15,2	25,1	17,7
Construción			7,4	6,9	7,8	7,2
Servizos			61,9	70,5	56,4	70,4
Desemprego	*(%)*	*2013*				
Total			22,1	22,1	17,2	10,8
Longo prazo (1)			11,7	12,7	11,1	4,7
Feminino			19,7	21,6	18,1	10,9
Mozos (menores de 25 anos)			39,9	50,2	35,1	23,4
PIB prezos de mercado	*(millóns de €)*	*2013*		55.839		13.075.215
		2012	104.227	56.797	47.430	12.970.181
		2011	104.868	56.193	48.675	12.711.209
PIB per cápita	*UE-28=100*	*2011*		87	62	100
		2010		90	65	100

(1) porcentaxe de desempregados de longa duración (12 meses ou máis) entre a poboación activa

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *INE-Portugal, INE, IGE* e Eurostat

1.1.12.

pada. Mentres que Galicia rexistra unha maior importancia relativa da ocupación no sector servizos, acollendo o 70,5% das persoas ocupadas fronte ao 56,4% no norte de Portugal, nesta última rexión o peso relativo da poboación ocupada no sector industrial é máis de dez puntos superior ao rexistrado en Galicia: o 25,1% e o 15,2%, respectivamente. No caso do sector primario, a ocupación nestas actividades representa o 7,3% da ocupación total en Galicia fronte ao 10,7% no norte de Portugal.

Un ano máis Galicia incrementa a súa taxa de paro, cunha rateo superior tanto á media europea como á rexistrada no Norte de Portugal; así a taxa de paro en 2013 acada en Galicia o 22,1%, e o 17,2% na rexión portuguesa. O desemprego dos menores de 25 anos resulta especialmente preocupante en Galicia, onde a taxa de paro rexistra o 50,2%, fronte ao 35,1% no norte de Portugal e o 39,9% na eurorrexión.

Finalmente, segundo datos do informe de indicadores de mobilidade transfronteiriza EURES Transfronteirizo Norte de Portugal–Galicia, no que respecta aos datos relativos a traballadores de nacionalidade portuguesa afiliados á Seguridade Social en Galicia, no ano 2013 había 6.685 traballadores nesta situación, dos que 1.329 (o 19,9%) están no sector da construción e 977 (14,6%), nas actividades de comercio.

O número de contratos laborais a traballadores portugueses en Galicia continúa descendendo no ano 2013, situándose nos 6.930, case 300 contratos menos que no ano anterior (e lonxe dos 20.644 contratos do ano 2007). O 12,3% dos contratos laborais a traballadores portugueses en Galicia corresponde a persoas residentes en Portugal (11,7% en 2012). A construción de edificios segue a ser a rama de actividade onde se rexistra un maior número de contratos laborais a traballadores portugueses, con 1.258 contratos

(241 menos que no ano anterior), seguida polos servizos de comidas e bebidas, con 1.003 (113 máis que en 2012), e actividades de construción especializada, con 818 (155 contratos máis). ■

1.2.

CADRO MACROECONÓMICO DE GALICIA

A economía galega experimenta no 2013 unha nova contracción da súa actividade, ao presentar taxas de variación interanual do seu Produto Interior Bruto (PIB) real a prezos de mercado do –1,1%, a taxa máis negativa dende o ano 2009 (–3,5%). Esta contracción da actividade económica foi unha décima inferior á rexistrada no conxunto do Estado (–1,2%) e superior á da zona euro (–0,5%).

Os datos do cadro macroeconómico reflicten que no ano 2013 Galicia saíu tecnicamente da recesión económica ao encadear dous trimestres consecutivos con taxas de variación intertrimestrais positivas (0,1%), manténdose estable no segundo trimestre do ano. Nembargante, os datos interanuais indican que a economía galega encadeou once trimestres consecutivos de contracción económica, rexistrándose unha mellora gradual en canto a caídas do PIB cada vez menores.

A contracción económica reflíctese, novamente, nun incremento do desemprego así como na redución da poboación activa, do número de persoas ocupadas e das persoas afiliadas á Seguridade Social.

Análise macroeconómico da economía de Galicia

Dende o punto de vista da demanda, o consumo final diminúe en Galicia en relación ao ano anterior nun 2,0%, oito décimas menos que o acontecido en 2012. Este menor descenso ven motivado tanto polo comportamento do consumo privado como público. Dunha banda, o gasto en consumo final dos fogares diminúe un 2,3% (–2,6% no ano 2012). Doutra, o gasto en consumo das Administracións Públicas redúcese a unha taxa interanual do 1,1% (3,3% de redución no ano 2012) (**cadro 1.2.1.**).

O consumidor galego ten unha percepción menos pesimista en 2013 que a sinalada no ano anterior atendendo á evolución do indicador de confianza. No último ano este se sitúa nos –34,4 puntos, cando no ano precedente era de –36,1

puntos. O indicador de confianza do consumidor toma valores entre (–100) e 100, correspondendo os valores entre 0 e 100 con percepcións favorables e entre 0 e (–100) con percepcións desfavorables, tanto máis pesimistas ou optimistas canto máis se aproximen os valores aos extremos.

Outros indicadores relacionados coa evolución do consumo das familias son o negativo índice de vendas do comercio polo miúdo ou a ralentización das taxas de crecemento interanual do valor das importacións de bens de consumo. Por contra, a diferenza do experimentado en 2012, rexístrase unha medra no grado de ocupación por praza hoteleira.

No que ao investimento se refire, o cadro macroeconómico de Galicia reflicte que a formación bruta de capital experimentou no ano 2013 unha contracción do 2,7%, cando no ano precedente reducírase nun 5,0%. Os datos trimestrais reflicten que esta caída do investimento é superior ao 3% no segundo semestre do ano, situándose tan só por debaixo desta porcentaxe no segundo trimestre do ano (–1,5% respecto ao mesmo trimestre do ano anterior). A nivel estatal continúa a tendencia de redución na formación bruta de capital, aínda que neste caso, cunha menor intensidade, acadando unha caída do 5,1% (–1,7% no cuarto trimestre do ano 2013).

No que atinxe á evolución do investimento en bens de equipo, reflectido nos datos de variación media anual do índice de produción industrial, este medrou un 3,4% respecto ao ano 2012 (redúcese en España un 1,8%), onde decrecera un 6,8%. Por contra, fronte ao incremento de case 1% nas importacións de bens de equipamento en 2012, no ano 2013 estas descenden nun 13,6%.

A licitación oficial pública segundo data de anuncio rexistrou en Galicia, no ano 2013, unha fortísima caída, superando o 55% (cae un 7,6% no ano anterior), por mor da redución da licitación da Administración Xeral do Estado, que descende un 73,6%. Por contra, o importe das licitacións públicas na Administración Autonómica e Local medra un 80,9% e un 55,5%, respectivamente.

No que respecta ao sector exterior, os datos do cadro macroeconómico reflicten, a diferenza do acontecido no ano anterior, unha medra tanto das exportacións como das importacións de bens e servizos. Os incrementos experimentados foron, en termos reais, do 11,4% e o 9,4%, respectivamente. Como se desprende do **cadro 3.3.3.** *[Importacións e exportacións 2012-13: distribución segundo áreas xeográficas]*, o incremento das exportacións no último ano prodúcese por unha medra das vendas tanto a terceiros países como no mercado español (10,5% e 6,5%, respectivamente), en tanto que as importacións galegas tan só aumentan no caso das compras ao resto das CC.AA. (17,5%), reducíndose nun 4,4% ás que se realizan no resto do mundo. Tras esta evolución, o 53,3% das compras galegas se realizan no resto de España (48,2% no ano anterior) e vende o 41,7% da súa produción ao resto do Estado (42,6% en 2012).

O saldo negativo da balanza comercial co resto de comunidades do Estado español pasa de 1.584,0 millóns de euros no ano 2012 a 3.221,8 millóns no ano 2013, aumentando fortemente o saldo comercial positivo de Galicia co resto do mundo, que pasa de 1.653,9 millóns de euros a 4.066,5 millóns no ano 2013.

Finalmente, destacar que, na actual situación contractiva da actividade económica, a achega ao crecemento agregado da demanda interna e externa en Galicia é inferior á media estatal.

PIB 2012-13: distribución segundo as súas compoñentes (1)

	2012	2013	2012				2013			
			trimestres							
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
			(taxas de variación interanual)							
Gasto en consumo final	-2,8	-2,0	-2,3	-2,8	-2,7	-3,2	-3,0	-2,2	-1,7	-0,9
Gasto en consumo final dos fogares e ISFLSF	-2,6	-2,3	-2,1	-2,6	-2,6	-3,0	-3,1	-2,4	-2,1	-1,4
Gasto en consumo final das AA.PP.	-3,3	-1,1	-3,0	-3,2	-3,1	-3,9	-2,7	-1,5	-0,5	0,4
Formación bruta de capital fixo	-5,0	-2,7	-11,8	-6,6	-0,5	-0,2	-3,0	-1,5	-3,3	-3,1
Exportacións de bens e servizos	-4,8	11,4	-10,5	-7,6	2,2	-2,7	9,7	14,0	12,1	9,6
Importacións de bens e servizos	-8,8	9,4	-16,1	-12,2	-1,2	-4,7	6,9	12,8	10,1	7,7
PIB a prezos de mercado	-0,9	-1,1	-0,9	-0,9	-0,5	-1,6	-1,6	-1,4	-0,9	-0,3
Ramas agraria e pesqueira	-0,1	-0,6	2,0	-0,5	0,4	-2,2	-3,5	-0,7	0,4	1,3
Ramas industriais	-1,3	1,9	-5,3	-1,4	1,7	0,1	3,5	2,0	0,8	1,1
Construción	-4,6	-4,1	-6,3	-5,1	-4,0	-2,9	-3,9	-4,3	-3,9	-4,5
Ramas dos servizos	-0,5	-1,4	0,5	-0,4	-0,9	-1,2	-2,6	-1,8	-0,8	-0,3
Impostos netos sobre os produtos	0,7	-1,2	2,2	1,0	0,3	-0,5	-1,6	-1,4	-1,1	-0,8

(1) PIB a prezos de mercado (índices de volume encadenados), base 2008; datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta:27-02-2014)

Fonte: *IGE*

1.2.1.

Como se deduce do **cadro 1.2.1.**, a demanda interna detrae 2,1 puntos ao crecemento do PIB, sendo a achega do sector exterior de un punto porcentual (–2,7 e 1,5 puntos no conxunto do Estado).

• Agregados da oferta

Dende o punto de vista da oferta, se no ano 2012 todas os sectores de produción considerados no seu conxunto presentaban unha caída da súa actividade, no último ano o sector industrial rompe coa tendencia contractiva iniciada en 2008, presentando unha medra do 1,9%. Por contra, o resto das ramas produtivas experimentan taxas de variación negativas.

A construción reflicte novamente unha taxa negativa de variación do seu valor engadido bruto, cun 4,1% menos que no ano precedente, seguindo a senda de reducións continuadas do seu valor engadido dende o ano 2009. A pesar desta tendencia negativa, cómpre destacar que esta contracción do seu VEB é a menor dende ese ano.

Os servizos presentan no ano 2013 unha taxa negativa de variación do seu valor engadido do 1,4%, nove décimas máis que no ano anterior. Os subsectores de "comercio, transporte e hostalería" e "actividades financeiras e de seguros" experimentan descensos superiores ao 3%, mentres que crecen, ao igual que en 2012, as actividades inmobiliarias e as "actividades artísticas, recreativas e outros servizos".

Ao longo do ano, os datos recollidos no devandito **cadro 1.2.1.** amosan que o sector industrial presenta taxas de crecemento positivas nos catro trimestres, rexistrándose un crecemento no segundo semestre do ano no sector primario. Por contra, o valor engadido bruto na construción e os servizos se reduce todo o ano, se ben no caso dos servizos, ao igual que no conxunto da economía galega, estes descensos son cada vez máis reducidos.

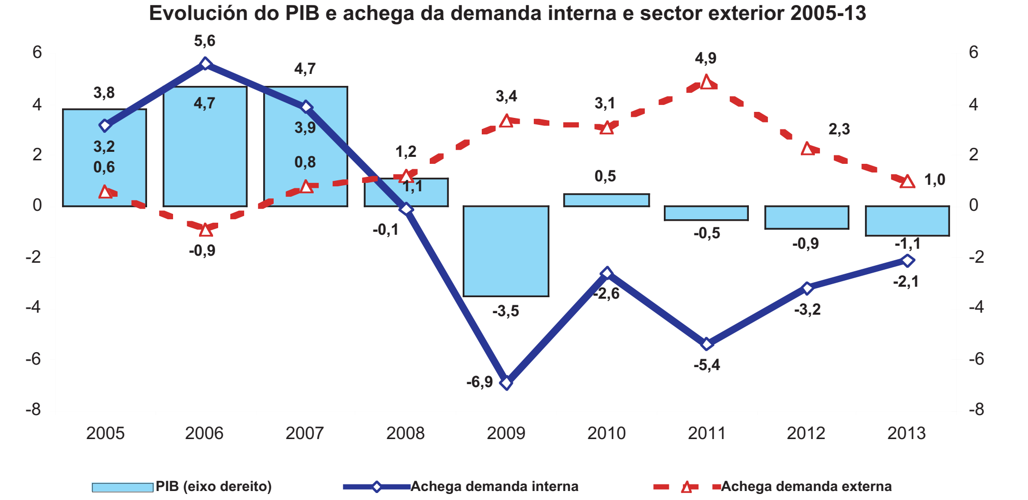

Fonte: *IGE, Contas económicas trimestrais*

1.2.2.

• Distribución da renda

O peso da remuneración de asalariados no PIB continuou diminuíndo en 2013, mentres aumentaba o do excedente bruto de explotación/rendas mixtas. En termos nominais, 2013 presenta unha redución do 1,4% da remuneración salarial, unha medra da actividade produtiva do 0,1% (en termos de PIB nominal prezos correntes) e un incremento do 1% dos beneficios empresariais (en termos de excedente de explotación bruto/renda mixta bruta).

No que respecta á distribución da renda no período 2009-2013, a participación dos asalariados na renda diminúe en case cinco puntos porcentuais, pasando do 48% no ano 2009 ao 43,1% no 2013. Pola contra, o peso dos beneficios, en termos de excedente bruto de explotación/rendas mixtas, increméntase en 3,7 puntos porcentuais, pasando do 43,6% ao 47,3% no 2013.

A redución continuada do peso da remuneración dos asalariados e o crecemento continuo do peso dos excedentes brutos de explotación provocan que o peso sobre o PIB das remuneracións salariais sexa por segundo ano consecutivo menor que o dos excedentes de explotación.

A taxa media de variación interanual do índice xeral de prezos (IPC) foi do 1,5%, cando no ano anterior este índice situouse no 2,4%. A evolución ao longo do ano amosa unha tendencia decrecente, acadando as taxas de variación máis reducidas no último cuadrimestre do ano.

O aumento salarial medio pactado en Galicia experimentou unha medra do 0,66%, punto e medio por debaixo do rexistrado no ano anterior. Galicia presenta un aumento salarial pactado nos convenios de empresa moi superior á media estatal (1,69% fronte ao 0,37% de aumento medio en España), sendo similar no caso dos convenios doutro ámbito.

A evolución da importancia relativa da poboación asalariada no conxunto do emprego, medido en termos do número de postos de traballo equivalente a tempo completo, mostra, segundo os datos das Contas Económicas, que en 2013 os 774.629

Consumo e investimento en Galicia e España 2012-13: principais indicadores

	Galicia		España	
	2012	2013	2012	2013
	(taxas de variación interanual)			
Consumo				
Índice de vendas do comercio polo miúdo	-1,6	-3,4	-4,1	-2,4
Índice de vendas do comercio polo miúdo *(prezos constantes)*	-4,3	-4,9	-7,0	-3,9
Produción de bens de consumo *(índice de producción industrial)*	-5,0	7,3	-4,8	-2,2
Produción de bens de consumo duradeiro	-14,8	-10,7	-13,6	-12,1
Produción de bens de consumo non duradeiro	-4,3	8,5	-3,9	-1,3
Importación de bens de consumo	5,4	2,5	-4,9	-3,9
Ocupación hoteleira	-8,1	4,1	-2,7	2,1
Gasto de Administracións Públicas	-3,3	-1,1	-4,8	-2,3
Expectativas do consumidor (1) *(saldo medio das respostas)*				
Indicador de confianza do consumidor	-36,1	-34,4		
Situación financeira persoal	-20,0	-17,6		
Situación económica de Galicia	-41,6	-43,3		
Capacidade de aforro	-33,4	-31,7		
Emprego	-49,2	-45,0		
Investimento				
	(taxas de variación interanual)			
Produción de bens de equipo *(índice de producción industrial)*	-15,7	0,9	-11,0	1,1
Importacións de bens de equipo	0,9	-13,6	-7,6	-1,2
Licitación pública				
Total	-7,6	-55,4	-45,5	22,8
Administración Xeral do Estado	15,2	-73,6	-58,1	46,5
Administración autonómica	-66,0	80,9	-38,3	11,7
Administracións local	-53,3	55,5	-30,1	7,1

(1) presentan valores que oscilan entre -100 e +100, sendo os resultados máis optimistas tanto para o momento actual como para o futuro os que máis se acerquen ao punto máximo

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia*

1.2.3.

Tipos de xuros 2009-13

Taxa anual equivalente (TAE)

	vivenda	consumo	outros fins
		(datos do mes de decembro)	
2009	2,62	9,72	4,95
2010	2,66	7,47	5,64
2011	3,66	9,11	6,29
2012	2,93	8,31	6,23
2013	3,16	9,52	5,92

Fonte: *Banco de España*

1.2.4.

Asignación funcional da renda 2008-12 (1)

	Remuneración dos asalariados (2)	Excedente de explotación bruto /Renda mixta bruta (3)	Impostos netos sobre produción e importacións	PIB a prezos de mercado
		(en millóns de euros)		
2008	27.163,9	25.892,5	4.792,1	57.848,5
2009	27.130,6	24.599,7	4.735,4	56.465,7
2010	26.544,3	24.827,9	5.239,5	56.611,8
2011	25.942,9	25.000,4	5.250,6	56.193,9
2012	24.424,8	26.150,8	5.222,1	55.797,7
2013	24.079,5	26.409,8	5.350,6	55.839,9
		(% / PIB)		
2008	47,0	44,8	8,3	100
2009	48,0	43,6	8,4	100
2010	46,9	43,9	9,3	100
2011	46,2	44,5	9,3	100
2012	43,8	46,9	9,4	100
2013	43,1	47,3	9,6	100

(1) PIB a prezos correntes, base 2008, datos correxidos de efectos estacionais e de calendario (consulta: 27-02-2014)

(2) Remuneración de asalariados: remuneración en efectivo e en especie a pagar polos empregadores aos seus asalariados como contrapartida do traballo realizado por estes durante o período contable. A remuneración de asalariados desagrégase en: soldos e salarios e cotizacións sociais a cargo dos empregadores.

1.2.5.

Produtividade aparente real, remuneración por asalariado real e custo laboral unitario real en Galicia e España 2008-13

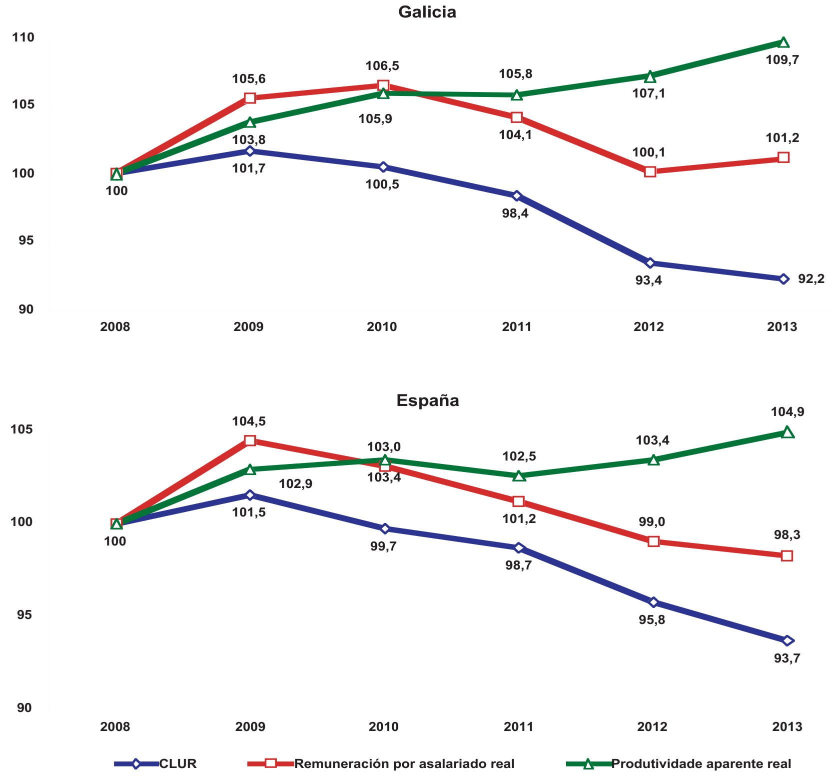

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do INE

1.2.6.

IPC xeral nas CC.AA. 2012-13

	2012	2013	2012	2013
	(datos do mes de decembro)		(medias anuais)	
	(taxas de variación interanual)			
	(%)		*(%)*	
Andalucía	2,6	0,3	2,2	1,3
Aragón	2,7	0,2	2,4	1,3
Asturias	2,6	0,2	2,3	1,4
Baleares	3,1	0,5	2,5	1,6
Canarias	2,5	-0,4	2,0	0,7
Cantabria	3,6	0,6	2,6	2,1
Castela e León	3,1	0,5	2,8	1,5
Castela-A Mancha	2,7	0,2	2,4	1,3
Cataluña	3,6	0,2	2,9	1,7
C. Valenciana	3,0	0,2	2,4	1,3
Estremadura	2,8	0,0	2,3	1,3
Galicia	2,6	0,5	2,4	1,5
A Coruña	2,4	0,6	2,2	1,5
Lugo	3,0	0,5	2,6	1,7
Ourense	2,9	0,4	2,6	1,4
Pontevedra	2,6	0,5	2,4	1,4
Madrid	2,5	0,2	2,4	1,3
Murcia	2,9	0,4	2,3	1,7
Navarra	2,7	0,0	2,6	1,2
País Vasco	2,7	0,6	2,3	1,6
A Rioxa	2,8	0,1	2,6	1,3
Ceuta	2,2	-0,1	2,1	0,7
Melilla	1,6	-0,4	1,6	0,1
Total	2,9	0,3	2,4	1,4

Fonte: *INE*

1.2.7.

asalariados equivalente a tempo completo, o 84% do total, distribúense o 43,1% da renda.

A análise da distribución da renda pode facerse tamén a través da evolución do custo laboral unitario real (CLUR), expresado pola porcentaxe do produto por ocupado (produtividade aparente) que se dedica a retribuír o traballo (remuneración media por asalariado). Contablemente, o peso da remuneración de asalariados no PIB é igual ao CLUR multiplicado pola taxa de asalarización. Como se observa no **cadro 1.2.6.** o CLUR presenta un forte descenso tanto en Galicia como en España, sendo máis acusado na comunidade autónoma que no conxunto do Estado.

Á hora de estudar a evolución do CLUR débese ter en conta que despois do descenso da remuneración por asalariado real rexistrado en 2011 e 2012 esta medra no último ano a diferenza do acontecido en España. Doutro lado, o importante crecemento da produtividade aparente prodúcese por mor da caída do emprego, que descende case un 14% nos últimos cinco anos (en torno ao 19% dende o comezo da crise).

• Inflación

A tendencia descendente da inflación galega no segundo semestre do ano 2011 continúa no ano 2013, rexistrándose o incremento de prezos máis acusado en febreiro (2,7%) e os máis reducidos en outubro, co 0,1%, e en setembro, novembro e decembro, con taxas do 0,5%. A taxa media de

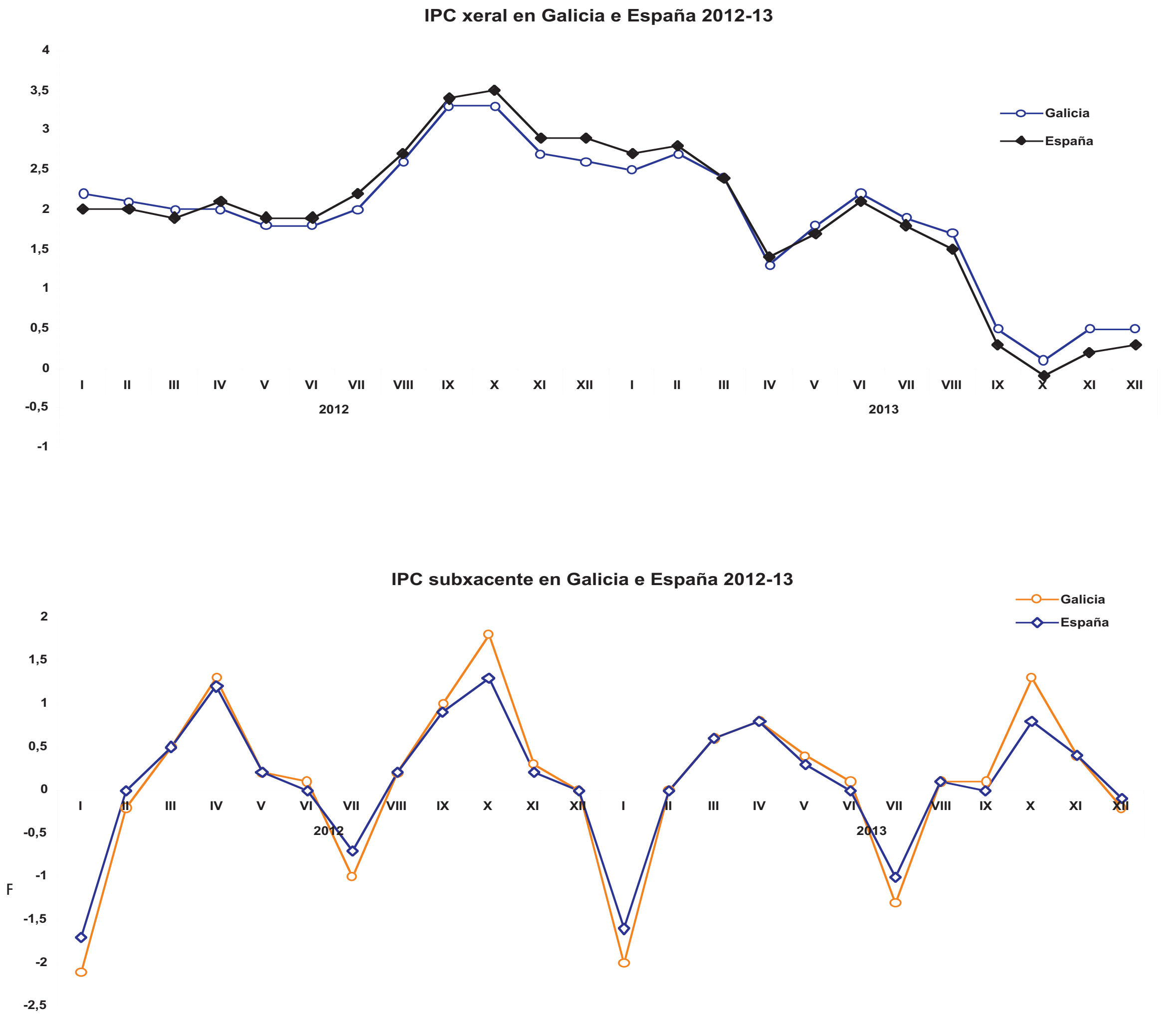

Fonte: *INE*

1.2.8.

IPC galego e español 2012-13: distribución segundo grupos

	2012		2013	
	Galicia	España	Galicia	España
	(taxas de variación media anuais) (%)			
Xeral	2,4	2,4	1,5	1,4
Alimentos e bebidas non alcohólicas	2,3	2,3	2,8	2,8
Bebidas alcohólicas e tabaco	5,5	5,9	6,0	6,1
Vestido e calzado	0,2	0,3	0,0	0,0
Vivenda	5,9	5,1	1,3	0,9
Enxoval	1,1	0,9	1,3	0,9
Medicina	3,1	3,5	7,5	6,9
Transporte	4,0	4,8	0,3	0,4
Comunicacións	-3,4	-3,4	-4,3	-4,2
Ocio e cultura	0,5	0,7	0,7	0,7
Ensino	3,3	4,8	3,3	8,1
Hoteis, cafés e restaurantes	1,2	0,9	1,1	0,5
Outros bens e servizos	2,0	2,3	2,1	2,0

Fonte: *INE*

1.2.9.

IPC galego e español 2012-13: distribución segundo produtos

	2012		2013	
	Galicia	España	Galicia	España
	(taxas de variación media anuais) (%)			
Índice xeral	2,4	2,4	1,5	1,4
Cereais e derivados	2,9	2,9	2,1	1,8
Pan	0,9	1,0	0,9	0,6
Carne de vacún	0,2	3,0	0,5	0,9
Carne de ovino	0,3	0,8	-0,8	-3,1
Carne de porcino	0,0	1,7	1,5	2,4
Carne de ave	-0,2	1,0	2,7	1,5
Outras carnes	2,3	2,1	2,6	2,5
Peixe fresco e conxelado	0,7	0,9	0,4	0,3
Crustáceos, moluscos e preparados de peixe	2,8	2,3	1,6	3,2
Ovos	23,4	15,3	5,3	1,7
Leite	1,6	1,7	3,3	3,3
Productos lácteos	3,4	3,1	-1,4	-1,7
Aceites e graxas	4,8	2,9	18,3	17,9
Froitas frescas	4,6	4,6	8,4	9,8
Froitas en conserva e frutos secos	4,3	2,8	4,4	4,1
Legumes e hortalizas frescas	-1,3	0,6	1,4	0,4
Preparados de legumes e hortalizas	3,5	3,2	3,9	3,8
Patacas e os seus preparados	-1,4	-3,5	18,7	20,3
Café, cacao e infusións	5,9	5,5	-0,4	-0,2
Sucre	4,0	4,9	0,9	0,3
Outros preparados alimenticios	2,2	2,0	2,3	1,3
Augua mineral, refrescos e zumes	1,5	1,5	1,2	1,8
Bebidas alcólicas	2,0	2,3	3,8	3,0
Tabaco	7,4	7,2	7,2	7,3
Prendas de vestir de home	1,4	0,9	0,3	-0,2
Prendas de vestir de muller	-0,8	-0,2	-0,6	-0,3
Prendas de vestir de neno e bebé	-1,3	-0,4	0,4	0,4
Complementos e reparacións de prendas de vestir	0,8	0,8	-0,2	1,2
Calzado de home	0,6	0,5	-0,5	0,3
Calzado de muller	1,2	0,6	0,9	0,7
Calzado de neno	0,6	0,3	1,1	0,1
Reparación de calzado	1,6	2,5	0,4	2,4
Vivenda en aluguer	0,9	0,5	1,1	-0,2
Calefacción, alumeado e distribución de auga	9,7	9,0	0,7	0,8
Conservacion da vivenda	2,4	1,7	3,0	1,9
Mobles e revestimentos de solo	0,8	0,7	1,4	1,0
Textis e accesorios para o fogar	-0,5	-0,5	-0,6	-0,3
Electrodomesticos e reparacións	-0,7	-0,5	0,9	-0,1
Utensilios e ferramentas para o fogar	1,3	1,3	1,0	1,6
Artigos non duradeiros para o fogar	2,9	1,9	0,5	1,3
Servizos para o fogar	2,2	2,1	3,4	1,8
Servizos médicos e semellantes	1,1	1,6	1,2	1,9
Medicamentos e material terapéutico	5,8	6,6	15,1	12,9
Transporte personal	3,6	4,1	-0,1	-0,1
Transporte público urbán	4,4	7,9	3,7	5,6
Transporte público interurbán	2,9	4,4	4,7	4,6
Comunicacións	-3,4	-3,4	-4,3	-4,2
Obxectos recreativos	-3,9	-4,7	-3,6	-3,7
Publicacións	1,2	0,8	1,1	1,2
Esparcimento	2,9	3,8	5,1	4,2
Educación infantil e primaria	3,3	2,5	2,2	2,3
Educación secundaria	2,9	2,6	2,0	2,5
Educación universitaria	5,4	9,0	6,8	16,8
Outros gastos de ensinanza	1,5	1,6	1,7	1,7
Artículos de uso persoal	0,8	1,0	2,0	1,6
Turismo e hostalería	1,6	1,4	1,3	0,8
Outros benes e servizos	5,1	5,1	4,2	3,7

Fonte: *INE*

1.2.10.

Índice de prezos industriais nas CC.AA. 2013: distribución segundo destino económico dos bens

	Índice xeral	Bens de consumo	Bens de consumo duradeiro	Bens de consumo non duradeiro	Bens de equipo	Bens intermedios	Enerxía
	(taxas de variación anual do índice do mes de decembro)						
Andalucía	-1,1	-3,7	-2,8	-3,8	1,6	-4,9	3,1
Aragón	0,6	0,1	-1,5	0,9	0,9	-3,5	11,8
Asturias	3,6	1,7	0,9	1,8	-3,3	-3,6	14,4
Baleares	15,8	2,1	0,3	2,4	0,0	-1,8	27,1
Canarias	9,5	0,3	-0,1	0,3	1,0	1,4	12,9
Cantabria	2,1	3,2	-1,1	4,4	0,3	-1,1	8,6
Castela e León	0,2	1,7	-0,2	1,8	-0,9	-2,3	8,2
Castela-A Mancha	0,5	0,3	0,8	0,3	0,6	-1,7	2,5
Cataluña	0,3	0,1	-0,2	0,1	-0,9	-1,6	3,9
C. Valenciana	-0,4	0,4	1,0	0,3	0,1	-1,7	1,3
Estremadura	0,4	1,6	0,0	1,7	0,2	-4,5	11,3
Galicia	-0,4	-0,6	1,2	-0,7	0,0	-2,9	3,2
Madrid	1,1	0,2	0,5	0,2	-0,6	-0,8	2,6
Murcia	1,5	-1,1	1,6	-1,4	2,3	-3,0	8,3
Navarra	0,5	2,5	-2,6	2,9	0,0	-4,0	13,9
País Vasco	-0,2	0,4	-0,8	0,8	-2,0	-1,6	2,2
A Rioxa	1,7	3,5	0,4	3,7	-1,3	-0,5	-0,3
Total	0,6	0,0	-0,3	0,0	-0,4	-2,3	4,9

Fonte: *INE*

1.2.11.

variación interanual en Galicia ascende en 2013 ata o 1,5%, unha décima máis que no conxunto do Estado, cando no ano precedente o IPC medio anual foi, tanto en Galicia como en España, do 2,4%. No conxunto dos países da zona euro a media anual do IPC situouse no 1,4%.

A nivel provincial, todas as provincias galegas presentan, en termos medios, unha desaceleración no incremento dos prezos ao consumo, desaceleración superior á media galega nos casos das provincias de Ourense e Pontevedra.

Os axentes máis inflacionistas no ano 2013, tanto en Galicia como no conxunto do Estado, son os integrados nos grupos de bebidas alcohólicas e tabaco, medicina e ensino, se ben en distinta medida. En Galicia o incremento máis acusado no caso das medicinas, cun 7,5%, seguido do grupo das bebidas alcohólicas e tabaco, co 6%, e o ensino, co 3,3%. Cómpre salientar neste último caso que esta medra é case cinco puntos inferior ao do conxunto do Estado, onde os prezos soben de media un 8,1%. Pola contra, tanto en Galicia como en España, os grupos menos inflacionistas foron os de "vestido e calzado" e transporte, rexistrándose procesos de deflación, ao igual que no ano 2012, no caso das comunicacións.

Atendendo á súa distribución segundo produtos, cómpre salientar o incremento das patacas e os seus preparados, co 21,5%, así como dos aceites e grasas, co 13,5%, e o dos medicamentos e materiais terapéuticos, co 9,3%. Por outra banda, cómpre destacar o comportamento, logo do forte incremento en 2012, dos ovos, cun incremento do 5,3%, 18 puntos porcentuais inferior a do ano anterior, así como a evolución dos prezos da calefacción, alumeado e distribución de auga, cunha medra do 0,7%, nove puntos menos que en 2012.

A inflación subxacente (non considera os alimentos non elaborados nin os produtos enerxéticos) contívose no ano 2013, presentando taxas de variación negativas, tanto en Galicia como en España, nos meses de xaneiro, xullo e decembro.

No concernente a outros indicadores de prezos, o **cadro 1.2.11.** amosa que en Galicia, a taxa de variación interanual do índice xeral de prezos industriais (IPI) a decembro de 2013, rexistrou unha caída do 0,4%, incrementándose en seis décimas no conxunto do Estado por mor do impacto da evolución experimentada no caso dos bens enerxéticos. Tan só os bens enerxéticos e de consumo duradeiro presentan taxas de variación positivas en Galicia (3,2% e 1,2%, respectivamente), permanecendo constante no caso dos bens de equipamento. Os bens intermedios presentan os maiores descensos de prezos, cun 2,9%, por diante dos bens de consumo non duradeiro, cun –0,7%.

• Custos e salarios

O aumento salarial pactado en Galicia no conxunto dos sectores non primarios experimentou unha medra nominal do 0,66%, punto e medio por debaixo do incremento rexistrado no ano anterior. Atendendo á desagregación segundo convenios de empresa e convenios doutro ámbito, o **cadro 1.2.12.** amosa que estes medraron un 1,69% e un 0,53%, respectivamente. A diferenza do que aconteceu en anos anteriores, Galicia presenta un aumento salarial pactado nos convenios de empresa moi superior ao do conxunto do Estado, sendo no último ano similar no caso dos convenios doutro ámbito.

O custo laboral é o custo total no que incorre un empregador pola utilización do factor traballo, incluíndo, polo tanto, o custo salarial así como os chamados "outros custos" (prestacións non salariais e cotizacións obrigatorias á Seguridade Social). O custo laboral por traballador e mes en Galicia rexistrou en 2013 unha medra do 2,4%, (un 0,2% de media no Estado), manténdose non obstante por baixo do custo medio estatal. Segundo reflicte a Enquisa trimestral do mercado laboral (INE), o custo laboral medio ascendeu en Galicia a 2.260,18 euros (un 11,2% inferior á media estatal), o que volve a situar a Galicia coma a terceira Comunidade Autónoma cos custos laborais máis baixos, tan só superada por Estremadura (2.089,24 euros) e Canarias (2.103,59 euros por traballador e mes).

A industria foi novamente, tanto en Galicia coma en España, o sector de actividade cos custos laborais máis elevados, cunha media de 2.630,91 euros en Galicia, o 87,5% da media estatal (**cadro 1.2.13.**). Séguenlle a construción, cun custo laboral medio de 2.416,41 euros (o 89,4% do custo medio estatal) e os servizos, cun custo medio de 2.148,67 euros (o 87,9% do custo medio en España).

O importe das ganancias salariais (pagos ordinarios) por traballador e mes segue situando a Galicia coma a terceira Comunidade Autónoma cos custos salariais ordinarios máis baixos, por detrás de Estremadura e Canarias. Tras un incremento do 0,9%, fronte ao 0,3% experimentado en España, estas ganancias acadaron no último ano os 1.447,25 euros (186,46 euros menos que a media estatal), por diante de Estremadura, con 1.334,67 euros e Canarias, con 1.375,41 euros de custo salarial ordinario por traballador e mes.

En relación ao tempo de traballo, o número de horas mensuais efectivamente traballadas, entendidas como as realmente traballadas tanto en períodos normais de traballo, como en xornadas extraordinarias incluíndo as horas perdidas en lugar de traballo, sitúase en Galicia no ano 2013 as 131,9 horas (132,0 no ano anterior), fronte ás 129,7 horas no conxunto do Estado

Aumento salarial pactado en Galicia e España 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
			(%)				
Galicia							
Total convenios	4,95	4,19	3,25	2,64	2,57	2,19	0,66
Convenios de empresa	3,82	3,43	2,44	2,22	2,20	1,26	1,69
Convenios doutro ámbito	5,11	4,29	3,34	2,69	2,63	2,51	0,53
España							
Total convenios	1,00	3,00	1,96	2,24	2,17	1,13	0,57
Convenios de empresa	3,43	3,00	2,12	1,86	2,04	1,40	0,37
Convenios doutro ámbito	4,11	3,00	1,94	2,29	2,19	1,08	0,58

Fonte: *Ministerio de Empleo y Seguridad Social*

1.2.12.

Custos laborais en Galicia e España 2012-13: distribución segundo sectores económicos e compoñentes

2012

	Galicia				España			
	Total	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos
				(en euros)				
Custo laboral por traballador e mes	2.206,21	2.516,36	2.414,24	2.103,65	2.540,26	2.953,14	2.688,86	2.446,11
Custo salarial total	1.618,13	1.835,05	1.646,69	1.559,41	1.883,54	2.172,15	1.872,79	1.827,48
Custo salarial ordinario	1.434,20	1.564,43	1.421,67	1.402,12	1.638,89	1.831,65	1.606,94	1.603,45
Outros custos	588,08	681,31	767,55	544,25	656,72	780,99	816,06	618,63
Custo por percepcións non salariais	89,37	107,55	192,73	73,25	102,47	130,67	189,07	89,54
Custo por cotizacións obrigatorias	514,45	595,31	590,80	485,22	571,62	673,77	643,07	545,37
Subvencións e bonificacións da S. Social	15,74	21,55	15,98	14,22	17,37	23,45	16,08	16,28
Custo laboral por hora efectiva								
Custo total por hora	16,75	18,25	16,95	16,32	19,55	21,54	18,92	19,18
Custo salarial total por hora	12,29	13,31	11,57	12,10	14,49	15,85	13,18	14,33
Custos salarial ordinario por hora	10,89	11,33	9,98	10,88	12,62	13,37	11,30	12,58
Outros custos por hora	4,46	4,94	5,39	4,22	5,06	5,70	5,74	4,85

2013

	Galicia				España			
	Total	Industria	Construción	Servizos	Total	Industria	Construción	Servizos
				(en euros)				
Custo laboral por traballador e mes	2.260,18	2.630,91	2.416,41	2.148,67	2.544,14	3.005,94	2.702,31	2.443,34
Custo salarial total	1.656,02	1.914,27	1.639,81	1.590,58	1.883,76	2.214,01	1.882,95	1.820,00
Custo salarial ordinario	1.447,25	1.617,45	1.428,51	1.404,88	1.633,71	1.860,47	1.612,69	1.591,38
Outros custos	604,16	716,65	776,60	558,09	660,38	791,93	819,37	623,34
Custo por percepcións non salariais	85,30	104,20	183,77	70,79	96,26	116,11	177,44	86,50
Custo por cotizacións obrigatorias	528,23	621,54	602,34	496,74	574,76	687,73	651,56	547,31
Subvencións e bonificacións da S. Social	9,38	9,09	9,50	9,43	10,65	11,92	9,64	10,48
Custo laboral por hora efectiva								
Custo total por hora	17,16	18,87	17,03	16,69	19,64	21,82	18,94	19,24
Custo salarial total por hora	12,57	13,73	11,57	12,35	14,54	16,08	13,19	14,33
Custos salarial ordinario por hora	10,98	11,60	10,08	10,91	12,62	13,52	11,31	12,54
Outros custos por hora	4,59	5,14	5,46	4,34	5,10	5,75	5,75	4,91

Fonte: *INE*

1.2.13.

Tempo de traballo segundo traballador e mes en Galicia e España 2012-13: distribución segundo tipo de xornada e sectores de actividade

2012

	Total		Industria		Construción		Servizos	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Horas pactadas								
Total traballadores	151,1	153,3	167,3	162,7	163,4	167,3	147,8	149,4
Traballadores a tempo completo	167,9	169,6	170,1	171,2	170,6	171,3	167,2	169,0
Traballadores a tempo parcial	86,3	85,3	86,1	84,3	84,3	82,8	86,4	85,5
Horas pagadas								
Total traballadores	151,3	153,3	163,1	163,1	163,7	167,4	148,0	149,2
Traballadores a tempo completo	168,2	169,6	170,4	171,6	170,9	171,4	167,4	168,8
Traballadores a tempo parcial	86,4	85,3	86,2	84,2	84,3	82,4	86,5	85,5
Horas efectivas								
Total traballadores	130,2	132,0	137,6	138,3	142,4	142,7	127,7	129,2
Traballadores a tempo completo	144,3	145,2	143,4	145,0	148,5	146,1	144,0	145,2
Traballadores a tempo parcial	76,2	76,7	76,5	75,8	75,3	71,6	76,2	76,9
Horas non traballadas								
Total traballadores	21,6	21,7	26,7	25,5	21,6	25,0	20,6	20,4
Traballadores a tempo completo	24,5	24,9	28,3	27,4	22,7	25,6	23,8	24,0
Traballadores a tempo parcial	10,3	8,7	9,8	8,5	9,0	11,3	10,4	8,7
Horas extras por traballador								
Total traballadores	0,5	0,4	0,8	0,8	0,6	0,3	0,5	0,2
Traballadores a tempo completo	0,6	0,4	0,9	0,9	0,6	0,4	0,6	0,3
Traballadores a tempo parcial	0,2	0,1	0,1	0,0	-	-	0,2	0,1

2013

	Total		Industria		Construción		Servicios	
	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia
Horas pactadas								
Total traballadores	150,4	153,1	162,8	164,1	163,7	166,4	147,1	148,8
Traballadores a tempo completo	168,5	169,2	170,1	171,2	170,8	170,9	167,8	168,4
Traballadores a tempo parcial	86,7	87,7	88,2	100,1	83,5	70,0	86,7	86,7
Horas pagadas								
Total traballadores	150,7	153,1	163,4	164,8	164,0	166,5	147,2	148,8
Traballadores a tempo completo	168,8	169,3	170,8	172,0	171,1	170,9	168,1	168,3
Traballadores a tempo parcial	86,9	87,7	88,2	100,1	83,4	69,7	86,9	86,7
Horas efectivas								
Total traballadores	129,7	131,9	138,1	139,6	142,7	141,9	127,1	128,9
Traballadores a tempo completo	144,8	145,2	144,0	145,2	148,8	145,6	144,5	145,2
Traballadores a tempo parcial	76,8	78,0	78,0	89,2	74,6	62,6	76,8	77,1
Horas non traballadas								
Total traballadores	21,2	21,6	25,7	25,6	21,4	24,8	20,4	20,3
Traballadores a tempo completo	24,3	24,5	27,2	27,2	22,6	25,6	23,8	23,6
Traballadores a tempo parcial	10,2	9,9	10,4	10,9	8,8	7,4	10,2	9,8
Horas extras por traballador								
Total traballadores	0,5	0,4	0,9	0,9	0,5	0,3	0,4	0,3
Traballadores a tempo completo	0,6	0,5	1,0	1,0	0,5	0,3	0,5	0,4
Traballadores a tempo parcial	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	-	0,2	0,1

Fonte: *INE*

1.2.14.

(130,2 horas no ano 2012). Os traballadores a tempo completo teñen en Galicia 145,2 horas efectivamente traballadas (144,8 horas de media en España), e os traballadores a tempo parcial, un total de 78 horas ao mes (76,8 horas no conxunto do Estado).

Seguindo a tendencia de anos anteriores, a construción é o sector de actividade con máis horas pactadas, pagadas e efectivas, seguido pola industria e os servizos.

A pesar de que se mantén practicamente estable o número de horas efectivamente traballadas no ano 2013 en relación ao ano anterior, o custo laboral por hora medra un 2,4% acadando un valor monetario de 17,16 euros, fronte aos 16,75 euros do ano anterior (19,64 euros de media en España, fronte aos 19,55 euros do ano 2012). O custo salarial ordinario por hora medra un 0,8%, situándose tamén por baixo da media estatal (10,98 euros e 12,62 euros, respectivamente).

Mercado de traballo e produtividade

O mercado de traballo no ano 2013 en Galicia, tal como se analiza con máis detemento no capítulo 2 desta Memoria, reflicte os efectos máis negativos da contracción económica. Así, cunha caída do PIB real do 1,1%, as magnitudes do mercado laboral en Galicia mostran un descenso da poboación activa, perdas de emprego e incrementos de desemprego, sendo especialmente grave no caso das persoas que levan en paro máis de dous anos.

O número de afiliados á Seguridade Social en alta laboral descendeu un 3,1% no ano 2013 en Galicia, (descenso do 4% en 2012), e o número de persoas ocupadas segundo a EPA cae a un ritmo similar ao doa no anterior: 4%. No que atinxe ao desemprego, o número de persoas rexistradas nas oficinas de emprego aumentou nun 2% no último ano, existindo doce mil parados máis (4,4%) segundo as estimacións da EPA. A taxa de paro medrou en Galicia ata o 22,1%, porcentaxe máis de dous puntos porcentuais por debaixo da media española, que no citado ano 2013 acada o 24,4%.

Ao longo do exercicio 2013, a devandita contracción da actividade económica reflíctese nunha nova redución na taxa de ocupación. Esta sitúase no 42,5%, inferior en 1,4 puntos porcentuais á taxa de ocupación media do conxunto do Estado.

Tendo en conta a evolución do PIB (prezos correntes) e o emprego equivalente a tempo completo, a produtividade aparente do traballo, medida como o cociente entre estas dúas variables, volveu a medrar no 2013, tanto en Galicia como en España. No conxunto da economía galega, a medra foi do 3,9%, tres décimas por debaixo do incremento medio da produtividade media española. A comunidade galega presenta incrementos da produtividade aparente en todos os sectores produtivos, a diferenza do acontecido no conxunto do Estado, onde descende no sector primario.

A produtividade aparente do factor traballo representa en Galicia o 93,3% da media estatal, tres décimas por debaixo da media do ano anterior. Como indica o **cadro 1.2.15.**, as produtividades aparentes do emprego de todos os sectores de Galicia, agás o sector primario, seguen por debaixo da media estatal.

Xunto ao problema da ocupación e ao incremento do desemprego, os datos recollidos no **cadro 1.1.11.** *[Mercado de traballo en Galicia e España 2012-13]* reflicten a caída do número de traballadores afectados polos procedementos de regulación de emprego (22,6% menos que no ano anterior), así como unha caída do 2,1%, no

Produtividade aparente do factor traballo en Galicia e España 2012-13 (1): distribución segundo sectores

	2013		2012	
	Galicia	España	Galicia	España
Produción (1)	*(prezos correntes, en millóns de euros)*			
PIB prezos de mercado	55.839,9	1.029.279	55.797,7	1.022.988
VEB sector primario	2.505,3	23.215	2.458,6	24.109
VEB industria	9.638,4	163.877	9.354,8	162.961
VEB construción	5.430,8	80.827	5.713,6	73.203
VEB servizos	33.110,2	676.300	33.239,1	672.900
Emprego equivalente a tempo completo	*(en número de persoas)*			
Total	921.777,0	15.854,8	956.601,0	16.413,9
Sector primario	72.495,0	705,2	77.602,0	715,5
Industria	139.297,0	2.081,6	146.201,0	2.203,5
Construción	73.312,0	977,5	81.797,0	1.108,3
Servizos	636.673,0	12.090,5	651.001,0	12.386,6
Produtividade aparente	*(prezos correntes, en miles de euros / ocupado)*			
Total	60,58	64,92	58,33	62,32
Sector primario	34,56	32,92	31,68	33,70
Industria	69,19	78,73	63,99	73,95
Construción	74,08	82,69	69,85	66,05
Servizos	52,00	55,94	51,06	54,33
Produtividade aparente	*(prezos correntes, % G/E)*			
Total	93,31		93,59	
Sector primario	104,98		94,02	
Industria	87,89		86,52	
Construción	89,59		105,76	
Servizos	92,97		93,99	

(1) (consulta: 28-02-2014)
Fonte: *INE*

1.2.15.

número de empresas inscritas na Seguridade Social no réxime xeral e da minaría de carbón (–1,2% en España) e dun incremento do 3,2% no número de sociedades mercantís creadas no último ano, incremento inferior á media estatal (7,1%).

1.3.

MARCO ORZAMENTARIO

O escenario financeiro do sector público en 2013 ven condicionado pola Lei orgánica 2/2012, de 27 de abril, de Estabilidade Presupostaria e Sostibilidade Financeira, modificada posteriormente pola LO 4/2012, de 28 de setembro. Entre outros aspectos, cómpre sinalar o reparto entre as distintas Comunidades Autónomas do límite do 60% da rateo débeda/PIB, de xeito que o límite para as CC.AA. é o 13% (o 21,6% do total).

A Lei 2/2013, do 27 de febreiro, aproba o orzamento xeral da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2013, recollendo, segundo reflicte o Informe Económico e Financeiro, as condicións do marco de esforzo para cumprir os compromisos de Galicia. Estes orzamentos están condicionados pola senda de consolidación fiscal fixada pola Comunidade Autónoma para o exercicio 2012-15 e proseguen na consolidación dos obxectivos de política económica recollidos nos cinco eixos de actuación do Plan Estratéxico de Galicia 2010-2014.

Nese contexto, o Parlamento de Galicia aprobou o límite de gasto non financeiro dos orzamentos para o exercicio 2013 en 8.841 millóns de euros, cifra un 3,6% inferior ao acordado para o ano anterior (9.172 millóns de euros).

O orzamento consolidado da Comunidade Autónoma de Galicia para 2013 ascendeu a 9.479,9 millóns de euros, un 3,8% (378,6 millóns de euros) menos que os aprobados no exercicio anterior, o que representa o 16,4% do PIB galego estimado para 2013 e supón 3.442,28 euros/habitante.

Finalmente, cómpre sinalar que o Consello de Ministros de 30 de agosto de 2013 acordou fixar un novo obxectivo de estabilidade orzamentaria e de débeda pública de cada unha das CC.AA. de réxime común para 2013. No caso de Galicia, o obxectivo de déficit máximo é do -1,5% do seu PIB e o de débeda pública do 16,2% do PIB, sendo estas porcentaxes do 1,3% e 19,1%, res-

Ámbito dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia

Orzamento consolidado da comunidade autónoma				Enti	
Seccións	**Organismos Autónomos**	**Entidades públicas instrumentais consulta ou asesoramento**	**Axencias públicas autonómicas**	**Entidades públicas empresariais**	**Consorcios auton**
Parlamento					
Consello de Contas					
Consello da Cultura Galega					
Presidencia da Xunta			AMTEGA Axencia de Turismo de Galicia	CRTVG e sociedades	Instituto de Estudos Turístic
Vicepresidencia e C. Presidencia Admóns. Públicas e Xustiza	EGAP AGASP		Axencia Galega de Emerxencias		Consorcios contraincendios provinciais e comarcais
Facenda	IGE Consello Galego da Competencia	CES	CIXTEC Axencia Tributaria de Galicia		
Medio Ambiente, Territorio e Infraestructuras	IGVS IET		Axencia Galega de Infraestructuras	Augas de Galicia	APLU Consorcio Casco Vello de V
Economía e Industria	ICG		INEGA IGAPE Axencia Galega de Innovación		
Cultura, Educación e Ordenación Universitaria			AGADIC		Axencia para a Calidade do Universitario de Galicia Bibliotecas Universitarias d
Sanidade	SERGAS				
Traballo e Benestar	Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	Consello Galego de Relacións Laborais			C.Galego de Servizos Igual Benestar
Medio Rural e do Mar	FOGGA		Agader Ingacal Intecmar	Portos de Galicia	
Consello Consultivo de Galicia					
Transferencias a CC.LL.					
Débeda Pública					
Gastos diversas Consellerías					

AGADIC: Axencia Galega de Industrias Culturais. **AGASP**: Academia Galega de Seguridade Pública. **APLU**: Axencia de Protección da legalidade urbanística. **CES**: Consello Económico e Social. **CI** de Radiotelevisión de Galicia. **EGAP**: Escola Galega de Administración Pública.. **FOGGA**: Fondo galego de Garantía Agraria. FUNGA: Fundación galega para o impulso da autonomía persoal e a ate Galego de Promoción Económica. **IGE**: Instituto Galego de Estatística. **IGVS**: Instituto Galego de Vivenda e Solo. **INEGA**: Instituto Enerxético de Galicia. **SERGAS**: Servicio Galego de Saúde. **SPI**: So

(1) O Decreto 134/2013, de 1 de agosto, polo que se procede á reorganización das entidades instrumentais adscritas á Consellería de Economía e Industria con competencias en mataeria de innovación e se modific Desenvolvemento Tecnolóxico.

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.1.

2013

dades públicas que presentan PAIF

ómicos	**Sociedades mercantís públicas autonómicas**	**Fundacións do sector público autonómico**
cos	RETEGAL S.A. S.A. Xestión do Xacobeo S. Imaxe e Promoción	F. Deporte Galego
s e salvamento		F. Semana Verde de Galicia F. Galicia Europa Fundación Rof Codina
Vigo	Sogama S.A. Xestur Coruña S.A. Xestur Lugo S.A. Xestur Ourense S.A. Xestur Pontevedra S.A. SPI Galicia S.A.	
	Galicia Calidade S.A. XES Galicia S.A. Sodiga Galicia Parque Tecnolóxico de Galicia S.A.	F. Feira de Exposicións de Lugo F. Centro Supercomputación F. Fomento da Calidade Industrial e Desenvolvemento Tecnolóxico (1) F. Instituto Ferial de A Coruña F. Exposicións e Congresos A Estrada F. Centro Galego de Artesanía e Deseño
Sistema e Galicia		F. Cidade da Cultura de Galicia F. Camilo José Cela F. Illa de San Simón
	Galaria S.A.	F.Instituto Galego de Oftalmoloxía F.P.E.G. Admón Sanitaria F.P. Urxencias Sanitarias 061 F.P.Centro de Transfusións de Galicia F.P.G. de Medicina Xenómica
dade e		Funga F. Galega de Formación para o Traballo
	Xenética Fontao, S.A. Seaga S.A.	F. Centro Tecnolóxico da Carne F. Centro Tecnolóxico do Mar

XTEC: centro informático para a xestión tributaria, económico, financeiro e contable. **CRTVG**: Compañía
ención ás persoas en situación de dependencia. **ICG**: Instituto Galego de Consumo. **IGAPE**: Instituto
ciedade Pública de Investimentos.

a a estrutura da dita consellería, autoriza a extinción da Fundación para o Fomento da Calidade Industrial e

pectivamente, para o conxunto das Comunidades Autónomas.

A conta financeira

A conta financeira reflicte información necesaria para coñecer o alcance e composición dos orzamentos. A estimación dos ingresos por operacións correntes no exercicio 2013 sitúase en 7.392,5 millóns de euros, cunha diminución respecto ao exercicio precedente do 5,3%, (414,1 millóns de euros menos), mentres que a estimación dos gastos correntes ascendeu a 7.032,2 millóns de euros, o que supón unha redución do 6,6% respecto ao ano anterior. A evolución destas dúas variables determina que o aforro por operacións correntes da Comunidade aumentara ata os en 360,4 millóns de euros, un 28,9% superior ao estimado nos orzamentos do ano anterior.

No concernente ás operacións de capital, os ingresos experimentan, como consecuencia da redución das transferencias de capital, un decremento do 11,3% respecto aos do ano anterior situándose nos 591,6 millóns de euros. O gasto de capital dos capítulos VI e VII ascende a 1.362,6 millóns de euros, e fínanciase, en parte, cos ingresos por operacións de capital, polo que o saldo resultante determina unha formación de capital nestes orzamentos de 771,0 millóns de euros, que financiada co aforro por operacións correntes e xunto co fondo de continxencia, de 85,0 millóns de euros, determina unha necesidade de financiamento de 495,7 millóns de euros.

A diferenza entre as atencións e os recursos, dentro das operacións financeiras, determinan igualmente unha capacidade de financiamento negativa de 495,7 millóns de euros.

O endebedamento neto, obtido como diferenza entre o endebedamento bruto e as amortizacións

Conta financeira da C.A. 2012-13 (1)

	2012	2013	13/12	
	(en miles de euros)			(%)
Operacións correntes				
Ingresos	7.806.588	7.392.533	-414.055	-5,3
Impostos directos	2.030.159	1.912.627	-117.532	-5,8
Impostos indirectos	2.958.639	2.943.770	-14.869	-0,5
Taxas, Prezos públicos e outros ingresos	180.120	201.074	20.954	11,6
Transferencias correntes	2.615.835	2.311.899	-303.936	-11,6
Ingresos patrimoniais	21.835	23.163	1.328	6,1
Gastos	7.527.090	7.032.174	-494.916	-6,6
Gastos de persoal	3.608.515	3.381.647	-226.868	-6,3
Gastos en bens correntes e servizos	1.384.474	1.371.296	-13.178	-1,0
Gastos financeiros	294.894	299.261	4.367	1,5
Transferencias correntes	2.239.206	1.979.969	-259.237	-11,6
Aforro por operacións correntes	279.499	360.360	80.861	28,9
Operacións de capital				
Ingresos	667.192	591.569	-75.623	-11,3
Alleamento de investimentos reais	31.760	29.940	-1.820	-5,7
Transferencias de capital	635.433	561.629	-73.804	-11,6
Gastos	1.531.871	1.362.575	-169.296	-11,1
Investimentos reais	781.530	699.545	-81.985	-10,5
Transferencias de capital	750.341	663.030	-87.311	-11,6
Formación de capital	864.479	771.006	-93.473	-10,8
Fondo de continxencia	76.320	85.012	8.692	11,4
Necesidade de financiamento	-661.500	-495.659	165.841	-25,1
Operacións financeiras				
Atencións	723.176	1.000.128	276.952	38,3
Activos financeiros	175.608	166.194	-9.414	-5,4
Pasivos financeiros	547.567	833.934	286.367	52,3
Recursos	1.384.676	1.495.787	111.111	8,0
Activos financeiros	10.914	20.150	9.236	84,6
Endebedamento bruto	1.373.761	1.475.636	101.875	7,4
Necesidade de financiamento	-661.500	-495.659	165.841	-25,1

(1) orzamento 2012 homoxeneizado
Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.2.

do capítulo IX de ingresos e gastos, respectivamente, alcanza os 641,7 millóns de euros, o que supón unha redución do 22,3% respecto ao ano anterior.

O ORZAMENTO CONSOLIDADO

Nos orzamentos para o ano 2013 forman parte do orzamento consolidado da Comunidade Autónoma 10 organismos autónomos, as dúas entidades públicas instrumentais de consulta ou asesoramento, que teñen a consideración de organismos autónomos a efectos orzamentarios, e 13 axencias públicas autonómicas. Inclúense neste exercicio o Instituto de Estudos do Territorio, a Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia, a Axencia de Turismo de Galicia, a Axencia Galega de Emerxencias e a Axencia Tributaria de Galicia. Unha vez deducidas as transferencias internas (3.862,9 millóns de euros), o orzamento previsto para o exercicio 2013 ascendeu a 9.479,9 millóns de euros, cun descenso dun 3,8% sobre os orzamentos estimados inicialmente do ano anterior, computados en termos homoxéneos.

Orzamento consolidado da C.A. 2013: ingresos e gastos

Ingresos	(en miles de euros)	(% / total)
Total	9.479.889	100,00
Recursos propios	6.606.361	69,69
Ingresos tributarios	5.057.471	53,35
Ingresos e venda do patrimonio	53.103	0,56
Ingresos por activos e pasivos financeiros	1.495.787	15,78
Recursos transferidos	2.873.529	30,31
do Estado	2.314.910	24,42
da Unión Europea	481.154	5,08
outros	77.465	0,82

Gastos	(en miles de euros)	(% / total)
Total	9.479.889	100,00
Xestión directa	6.836.890	72,12
Gastos de persoal	3.381.647	35,67
Gastos de funcionamento	1.371.296	14,47
Gastos financeiros	299.261	3,16
Gastos en activos e pasivos financeiros	1.000.128	10,55
Investimentos	699.545	7,38
Fondo de continxencia	85.012	0,90
Transferencias ao sector público	910.874	9,61
a Corporacións Locais	279.866	2,95
a Sociedades e outros entes públicos da C.A.	617.151	6,51
outros	13.857	0,15
Transferencias ao sector privado	1.732.126	18,27
familias e entidades sen ánimo de lucro	1.300.757	13,72
empresas	431.369	4,55

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.3.

O límite de gasto non financeiro aprobado polo Parlamento de Galicia no seu Pleno de 2 de agosto de 2012 foi de 8.481 millóns de euros, resultado da suma da previsión de ingresos non financeiros, 7.942 millóns, e da capacidade de endebedamento, 407 millóns de euros, aos que habería que engadir 132 millóns máis por axustes na contabilidade nacional. Non obstante, no proxecto de orzamentos a cifra total de gasto é lixeiramente inferior ao teito autorizado polo Parlamento, xa que a actualización das previsións dos ingresos non financeiros en 7.984 1 millóns levou a unha cifra de gasto nos Orzamentos de 8.479,8 millóns de euros.

Polo lado dos gastos, os gastos por operacións correntes acadaron os 7.032,2 millóns de euros, un 6,6% (494,9 millóns de euros) máis que no orzamento homoxeneizado do ano 2012. A maior parte deste tipo de gastos financia as políticas de carácter social e sanitarias. É por isto que a sanidade e o Sergas, no seu conxunto, representan o 36,1% e a educación o 21,8% do total consolidado.

O orzamento estimado para o ano 2013 prevé un descenso superior ao 6% dos gastos de persoal, reflexo da evolución dos salarios públicos, da non reposición de vacantes e da amortización de prazas. As transferencias correntes experimentan unha redución do 11,6%, acadando os 1.980,0 millóns de euros, case 260 millóns menos que o

Orzamento consolidado da C.A. e estado de execución 2012-13: distribución económica

	Orzamento consolidado					Estado execución
	2012	2013			13/12	2013
	(en millóns de euros) (1)		(% / total)	(% / PIB) (2)	(%)	(en millóns de euros) (3)
Ingresos non financeiros	8.473,8	7.984,1	100,0	13,8	-5,8	7.855,1
Ingresos correntes	7.806,6	7.392,5	92,1	12,8	-5,3	7.222,3
I Impostos diretos	2.030,2	1.912,6	24,0	3,3	-5,8	2.023,4
II Impostos indiretos	2.958,6	2.943,8	34,9	5,1	-0,5	2.892,2
III Taxas, prezos e outros ingresos	180,1	201,1	2,1	0,3	11,6	114,4
IV Transferencias correntes	2.615,8	2.311,9	30,9	4,0	-11,6	2.158,4
V Ingresos patrimoniais	21,8	23,2	0,3	0,0	6,1	33,9
Ingresos de capital	667,2	591,6	7,9	1,0	-11,3	632,8
VI Alleamento de investimentos reais	31,8	29,9	0,4	0,1	-5,7	1,1
VII Transferencias de capital	635,4	561,6	7,5	1,0	-11,6	631,7
Gastos non financeiros	9.135,3	8.479,8	100,0	14,7	-7,2	8.634,0
Gastos correntes	7.527,1	7.032,2	82,4	12,2	-6,6	7.241,3
I Gastos de persoal	3.608,5	3.381,6	39,5	5,9	-6,3	1.793,6
II Gastos en bens correntes e servizos	1.384,5	1.371,3	15,2	2,4	-1,0	502,7
II Gastos financeiros	294,9	299,3	3,2	0,5	1,5	298,7
IV Transferencias correntes	2.239,2	1.980,0	24,5	3,4	-11,6	4.646,2
V Fondo de continxencia	76,3	85,0	0,8	0,1	11,4	0,0
Gastos de capital	1.531,9	1.362,6	16,8	2,4	-11,1	1.392,7
VI Investimentos reais	781,5	699,5	8,6	1,2	-10,5	261,3
VII Transferencias de capital	750,3	663,0	8,2	1,1	-11,6	1.131,5
Saldo non financeiro	-661,5	-495,7				-778,9
PIB nominal	59.189,0	57.669,0				

(1) orzamento 2012 homoxeneizado
(2) PIB estimado para o 2013 nos orzamentos = 57.669
(3) nos ingresos tómanse como referencia os dereitos recoñecidos netos e no caso dos gastos as obrigas recoñecidas netas
Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.4.

presupostado no exercicio 2012. Tan só os gastos financeiros presentan unha medra respecto ao ano anterior, cun 1,5% (4,4 millóns de euros), como consecuencia do pago dos intereses da débeda.

Dentro dos gastos non financeiros a partida que acumula un maior descenso en termos relativos son os correspondentes ás operacións de capital, cunha merma do 11,1%. Dos 1.362 millóns previstos para 2013, salientan neste concepto os gastos da Consellería de Medio Rural e Mar e os seus organismos dependentes, que en conxunto acadan os 446,6 millóns de euros, e os da Axencia Galega de Infraestruturas, con 224,1 millóns.

Dende o punto de vista da súa distribución funcional, os orzamentos da Comunidade autónoma para 2013 prevé unha redución no gasto na meirande parte das partidas. A produción de bens públicos de carácter social acolle a parte máis importante do orzamento consolidado, con 5.718,1 millóns de euros (5,2% menos que no ano anterior), ao acoller o 60,3% do presuposto consolidado. Dentro do gasto social, a sanidade e a educación con 3.417,8 e 2.066,8 millóns de euros respectivamente, acollen conxuntamente o 57,9% do orzamento consolidado total para o ano 2012. En relación ao ano anterior, o gasto en sanidade redúcese un 3,2 % e o de educación un 6,1%.

Orzamento consolidado de gastos da C.A. 2009-13: distribución funcional (1)

Funcións	2012 (en miles de euros)	2012 (% / total)	2012 (% / PIB)	2013 (en miles de euros)	2013 (% / total)	2013 (% / PIB)	13/12 (%)
1 Actuacións de carácter xeral	223.379	2,3	0,4	209.618	2,2	0,4	-6,2
11 Alta dirección da Com. Autónoma	38.423	0,4	0,1	36.353	0,4	0,1	-5,4
12 Administración Xeral	63.317	0,6	0,1	54.025	0,6	0,1	-14,7
13 Xustiza	105.370	1,1	0,2	105.706	1,1	0,2	0,3
14 Administración local	6.571	0,1	0,0	3.726	0,0	0,0	-43,3
15 Normalización lingüística	9.698	0,1	0,0	7.454	0,1	0,0	-23,1
16 Procesos electorais e órganos de representación política	-	-	-	2.353	0,0	0,0	
2 Protección civil e seguranza cidadá	25.042	0,3	0,0	20.682	0,2	0,0	-17,4
23 Protección civil e seguridade	25.042	0,3	0,0	20.682	0,2	0,0	-17,4
3 Protección e promoción social	943.292	9,6	1,6	767.642	8,1	1,3	-18,6
31 Acción social el promoción social	602.154	6,1	1,0	561.191	5,9	1,0	-6,8
32 Promoción do emprego e institucións do mercado de traballo	334.705	3,4	0,6	202.307	2,1	0,4	-39,6
33 Cooperación exterior e ao desenvolvemento	6.433	0,1	0,0	4.143	0,0	0,0	-35,6
4 Produción de bens públicos de carácter social	6.031.921	61,2	10,2	5.718.143	60,3	9,9	-5,2
41 Sanidade	3.529.206	35,8	6,0	3.417.775	36,1	5,9	-3,2
42 Educación	2.202.123	22,3	3,7	2.066.835	21,8	3,6	-6,1
43 Cultura	79.366	0,8	0,1	62.206	0,7	0,1	-21,6
44 Deportes	21.097	0,2	0,0	18.553	0,2	0,0	-12,1
45 Vivenda	89.023	0,9	0,2	49.878	0,5	0,1	-44,0
46 Outros servizos comunit. e sociais	111.106	1,1	0,2	102.896	1,1	0,2	-7,4
5 Producción de bens públ. de carácter económico	828.786	8,4	1,4	740.153	7,8	1,3	-10,7
51 Infraestructuras	319.966	3,2	0,5	281.999	3,0	0,5	-11,9
52 Ordenación do territorio	26.083	0,3	0,0	20.204	0,2	0,0	-22,5
53 Promoción do solo para actividades económicas	4.061	0,0	0,0	17.035	0,2	0,0	319,5
54 Actuacións ambientais	138.458	1,4	0,2	112.046	1,2	0,2	-19,1
55 Actuacións e valorización do medio rural	127.012	1,3	0,2	106.858	1,1	0,2	-15,9
56 Investigación, desenvolvemento e innovación	117.523	1,2	0,2	103.174	1,1	0,2	-12,2
57 Sociedade da información e do coñecemento	90.999	0,9	0,2	94.561	1,0	0,2	3,9
58 Información estatística básica	4.684	0,0	0,0	4.275	0,0	0,0	-8,7
6 Regulación económica de carácter xeral	90.012	0,9	0,2	92.075	1,0	0,2	2,3
61 Actuacións económicas xerais	27.824	0,3	0,0	31.364	0,3	0,1	12,7
62 Actividades financeiras	62.188	0,6	0,1	60.711	0,6	0,1	-2,4
7 Regulación económica de sectores productivos e dto. empresarial	763.491	7,7	1,3	702.100	7,4	1,2	-8,0
71 Dinamización económica do medio rural	327.739	3,3	0,6	328.393	3,5	0,6	0,2
72 Pesca	132.590	1,3	0,2	109.160	1,2	0,2	-17,7
73 Industria, enerxía e minaría	53.586	0,5	0,1	44.561	0,5	0,1	-16,8
74 Desenvolvemento empresarial	178.104	1,8	0,3	165.558	1,7	0,3	-7,0
75 Comercio	21.177	0,2	0,0	18.544	0,2	0,0	-12,4
76 Turismo	50.295	0,5	0,1	35.883	0,4	0,1	-28,7
8 Transferencias a entidades locais	121.944	1,2	0,2	118.620	1,3	0,2	-2,7
81 Transferencias a entidades locais	121.944	1,2	0,2	118.620	1,3	0,2	-2,7
9 Débeda pública	830.591	8,4	1,4	1.110.857	11,7	1,9	33,7
91 Débeda pública	830.591	8,4	1,4	1.110.857	11,7	1,9	33,7
Total	9.858.457	100	16,7	9.479.889	100	16,4	-3,8

(1) orzamento 2012 homoxeneizado

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.5.

No que atinxe aos ingresos previstos, os derivados de operacións non financeiras estímase unha redución do 5,8%, case 490 millóns de euros menos, en tanto que os ingresos correntes, que representan o 92,6% dos non financeiros, diminúen en 414,1 millóns de euros, un 5,3%. Esta caída dos ingresos correntes ven motivada, fundamentalmente, pola redución da participación Comunidade Autónoma nos recursos do sistema de financiamento (2,3%), a redución do importe dos tributos cedidos xestionados pola Comunidade Autónoma (35,8 millóns de euros) e pola

Transferencias correntes, investimentos reais e transferencias de capital da C.A. 2013: distribución orgánica

	Transferencias correntes	Investimentos reais	Transferencias de capital
	Cap. IV	Cap. VI	Cap. VII
		(en miles de euros)	
Administración Xeral	4.298.536	251.836	1.065.870
Parlamento	2.630	395	5
Consello de Contas	3	387	-
Consello da Cultura Galega	-	211	-
Presidencia da Xunta	51.579	6.675	96.321
Vicepresidencia e C. de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza	40.322	5.505	9.267
Facenda	23.468	2.837	9.787
Medio Ambiente, Territorio e Infraestructuras	34.814	34.698	298.150
Economía e Industria	23.936	3.013	129.747
Cultura, Educación e Ordenación Universitaria	557.173	39.451	92.193
Sanidade	3.052.399	19.875	91.490
Traballo e Benestar	377.277	13.582	5.824
Medio Rural e do Mar	16.314	113.502	333.086
Consello Consultivo de Galicia	-	102	
Transferencias a CC.LL.	114.068	-	-
Gastos Diversas Consellerías	4.552	11.604	-
Organismos Autónomos	833.893	153.369	92.076
Escola Galega de Administración Pública	70	157	-
Instituto Galego de Estatística	-	965	-
Servicio Galego de Saúde	827.579	118.513	177
Academia Galega de Seguridade Pública	-	33	-
Instituto Galego de Consumo	228	698	123
Consello Galego da Competencia	-	-	-
Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	-	863	-
Instituto de Estudos do Territorio	43	804	-
Instituto Galego de Vivenda e Solo	5.956	29.858	12.255
Fondo de Garantía Agraria	17	1.478	79.521
Total orzamento bruto	5.132.429	405.205	1.157.946
Total transferencias internas	3.152.460	- 294.340	494.916
Total *(en miles de euros)*	1.979.969	699.545	663.030

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.6.

minoración nun 47% das transferencias finalistas procedentes do Estado en función da recadación prevista para 2012. Esta caída non compensa os incrementos dos ingresos previstos tanto nos capítulos III e V por mor do aumento experimentado polo Servizo Galego de Saúde (22,3 millóns de euros) como polo FSE, presupostado no capítulo IV (13,3%).

Asemade, a previsión por ingresos de capital dos capítulos VI e VII redúcese nun 11,3% respecto ao presuposto homoxeneizado do anterior, ao diminuír non só os ingresos consolidados previstos por alleamento de investimentos reais en 1,8 millóns de euros (cae a recadación esperada polo Instituto Galego da Vivenda e Solo, por vendas de soares e vivendas, fundamentalmente) senón tamén as transferencias de capital (11,6%) debido á menor recadación prevista do Fondo de Compensación así como por subvencións finalistas.

Os ingresos financeiros compensan estas caídas cun crecemento do 8% motivado polos ingresos

Transferencias de capital e transferencias correntes da C.A. 2013: distribución segundo clave de financiamento

	Transferencias de Capital		Transferencias Correntes	
	(en euros)	*(% / total)*	*(en euros)*	*(% / total)*
Administración Xeral	1.065.870.281	100	4.298.536.244	100
Fondos Propios	574.613.569	53,9	4.114.244.156	95,7
libres	482.295.446	45,2	3.804.441.486	88,5
FCA que cofinancian elixible	22.760.998	2,1	9.472.921	0,2
FCA que cofinancian non elexible	444.811	0,0	2.394.726	0,1
Fondo compensación ambiental. FCA libre	-	-	-	-
Fondos propios danos ambientais augas encorad.	9.371.074	0,9	-	-
Fondos propios plan financiamento universidade	59.741.240	5,6	297.385.023	6,9
FCA Plan Inanciam. Universid. Cofinancia Elixible	-	-	550.000	0,0
F.C.I.	57.846.869	5,4	-	-
FCI libre	11.325.986	1,1	-	-
FCI que cofinancia elixible	43.105.455	4,0		-
FCI exercicio pechado. Libre	3.222.859	0,3		-
FCI exercicio pechado. Que cofinancia elixible	192.569	0,0	-	-
FEDER	145.009.757	13,6	-	-
2007-13	145.009.757	13,6	-	-
FEADER	132.942.777	12,5	-	-
FEADER	132.942.777	12,5	-	-
FEAGA	51.487.000	4,8	-	-
FEAGA	51.487.000	4,8	-	-
Fondos finalistas	45.403.884	4,3	138.776.121	3,2
FCA. Cofin. Plans Zonas Rurais. Non elixible	7.074.731		-	
Transferencias finalistas do Estado	4.173.764	0,4	137.378.621	3,2
F. do Estado Cofin. Elixible	31.024.333	2,9	1.397.500	0,0
F. do Estado Cofin. Non Elixible	879.246	0,1	-	-
Outras transferencias finalistas	100.000	0,0	-	-
F. Estado Cofin. Plans Zonas Rurais. Non Elixible	9.226.541	0,9	-	-
FEP	51.454.761	4,8	-	-
FEP	51.454.761	4,8	-	-
Fondo Social Europeo	-	-	43.546.055	1,0
2007-13	-	-	43.546.055	1,0
Outros	36.933	0,0	1.969.912	0,0
Interrg. Transfronteirizo		-		-
Interreg IV-C		-	98.250	0,0
Outros fondos europeos	9.438	0,0	1.852.812	0,0
Interreg IV-B: Espacio Atlántico, SUDOE	27.495	0,0	18.850	0,0
Organismos Autónomos	96.769.632	100	833.892.364	100
Fondos Propios	17.011.545	17,6	833.439.653	99,9
libres	12.624.680	13,0	833.439.653	99,9
FCA cofinancia elexible	4.386.865	4,5	-	-
FCA condicionado	-	-	-	-
FCAcondicionado que cofinancia elexible corr	-	-	-	-
Fondo compensación ambiental. FCA libre	-	-	-	-
FEAGA	46.147.575	47,7	-	-
FEAGA	46.147.575	47,7	-	-
FEADER	24.928.068	25,8	-	-
FEADER	24.928.068	25,8	-	-
FEDER	-	-	-	-
2007-13	-	-	-	-
Fondos finalistas	8.682.444	9,0	452.711	0,1
doutras Administracións	-	-	-	-
outras transferencias finalistas	-	-	-	-
do Estado	3.988.491	4,1	452.711	0,1
Fondos finalistas Estado COFIN elixible	4.693.953	4,9	-	-
F.C.I.	-	-	-	-
libres	-	-	-	-
que cofinancian	-	-	-	-
Outros	-	-	-	-
Interrg. Transfronteirizo	-	-	-	-
Interreg IV-C	-	-	-	-
Outros fondos europeos	-	-	-	-
Interreg IV-B	-	-	-	-

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.7.

Indicadores da actividade económica-financeira da C.A. 2012-13

	Orzamentos iniciais			Executado (1)		
	2012	2013	13/12	2012	2013	
	(en millóns de euros)		*(%)*	*(en millóns de euros)*		*(%)*
Ingresos correntes	7.806,6	7.392,5	-5,3	7.346,1	7.228,3	-1,60
Gastos correntes	7.527,1	7.032,2	-6,6	7.465,9	7.241,3	-3,01
Aforro orzamentario	279,5	360,3	28,9	-119,8	-13,0	-89,17
Ingresos de capital	667,2	591,6	-11,3	657,9	632,8	-3,81
Gastos de capital	1.531,9	1.362,6	-11,1	1.387,2	1.392,7	0,40
Saldo operacións de capital	-864,7	-771,0	-10,8	-729,3	-759,9	4,20
Ingresos non financeiros	8.473,8	7.984,1	-5,8	8.004,0	7.861,1	-1,79
Gastos non financeiros	9.059,0	8.479,8	-6,4	8.853,1	8.634,0	-2,47
Resultado non financeiro	-585,2	-495,7	-15,3	-849,1	-772,9	-8,97
Ingresos non financ. / Gastos non financ. *(%)*	93,54	94,15	-2,1	90,41	91,05	0,71

(1) no caso dos ingresos tómanse como referencia os dereitos recoñecidos netos e no caso dos gastos as obrigas recoñecidas netas

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.8.

previstos no capítulo IX. Éstes recollen tanto a débeda financeira por 1.402,1 millóns de euros, como a prevista para o financiamento de activos que se destinará a financiar proxectos de I+D+i en empresas, a recibida do Estado polo Sergas como o endebedamento para financiar activos financeiros do Instituto Galego de Promoción Económica.

No que atinxe aos investimentos reais, os orzamentos do ano 2013 consignan créditos por importe de 699,5 millóns de euros, un 10,5% menos que no ano anterior, dos que 251,8 corresponden á administración xeral, 153,4 aos organismos autónomos e o resto ao total das transferencias internas. O capítulo VI representa o 8,6% do orzamento total consolidado e constitúe unicamente unha parte do esforzo investidor da Comunidade Autónoma. Complétase, mediante os investimentos financiados a través das transferencias de capital da Administración xeral; co realizado polas entidades públicas instrumentais e outras entidades que forman parte do sector público autonómico. Destacando entre eles, a Axencia Galega de Infraestruturas, ademais do Servizo Galego de Saúde e o Instituto Galego da Vivenda e Solo.

A redución do importe consignado no capítulo VI de gasto neste exercicio alcanza o 24,4% no caso das Administración xeral como consecuencia das medidas de axuste do gasto público adoptadas. A maior parte dos créditos deste capítulo, un 53,5%, está destinado ao investimento novo, e moi especialmente á realización de infraestruturas. O investimento de reposición absorbe un 8,8% dos créditos totais, e o 33,2% restante corresponde a investimentos de carácter inmaterial, entre os que destacan os destinados á programas contra as drogodependencias, programas de formación do profesorado, convenios de fomento e normalización en lingua galega, promoción de produtos galegos e as campañas de prevención e extinción de incendios. No caso dos organismos autónomos, o descenso sitúase en torno ao 50%.

En canto ás transferencias de capital, o seu importe total, unha vez descontadas as transferencias internas, redúcese un 11,6%, alcanzando os 663,0 millóns de euros (o 8,2% do orzamento total consolidado). O importe bruto destas transferencias na Administración Xeral ascende a 1.065,9 millóns de euros, dos que as tres cuartas partes do total (806,8 millóns de euros) son

Débeda das CC.AA. 2012-13 (1)

	2012			2013		
	débeda acumulada	débeda / habitante (2)	débeda / PIB	débeda acumulada	débeda / habitante (2)	débeda / PIB
	(en millóns de euros)	*(en euros)*	*(%)*	*(en millóns de euros)*	*(en euros)*	*(%)*
Andalucía	20.544	2.431,25	14,8	23.898	2.847,32	17,3
Aragón	4.606	3.413,20	14,2	5.369	4.011,78	16,6
Asturias	2.675	2.482,92	12,2	3.052	2.858,21	14,0
Baleares	5.776	5.159,73	22,3	6.586	5.932,72	25,6
Canarias	4.687	2.212,58	11,7	5.281	2.508,51	13,2
Cantabria	2.032	3.421,68	16,2	2.178	3.691,29	17,5
Castela - A Mancha	10.190	4.802,33	28,2	11.343	4.503,82	31,6
Castela e León	7.586	2.979,48	14,0	8.183	3.907,10	15,2
Cataluña	51.386	6.787,30	26,7	57.122	7.635,69	29,9
Estremadura	2.436	2.198,30	14,9	2.630	2.388,81	16,2
Galicia	8.261	2.969,98	14,9	9.131	3.305,97	16,6
Madrid	20.130	3.097,61	10,9	22.104	3.445,83	12,0
Murcia	4.628	3.138,80	17,4	5.543	3.791,42	20,9
Navarra	2.812	4.362,63	15,8	3.101	4.853,28	17,6
País Vasco	7.204	3.284,86	11,3	8.225	3.778,12	13,0
A Rioxa	1.045	3.229,21	13,3	1.143	3.587,13	14,7
C. Valenciana	29.461	5.743,71	30,2	31.884	6.393,40	32,9
Total	185.459	3.937,52	18,0	206.773	4.425,04	20,2

(1) datos correspondentes ao 4º trimestre de cada ano; inclúense as unidades que se ocupan da administración xeral da C.A., as universidades localizadas no seu ámbito e aqueles organismos e empresas dependentes da C.A. que se clasifican como Adm. Pública.

(2) datos do Padrón Municipal de Habitantes a 1 de xaneiro de cada ano

Fonte: *Banco de España*

1.3.9.

absorbidas polo sector público. Unha participación menor corresponde ás empresas privadas, que canalizan un 17,3%, participando as institucións sen fins de lucro cun 3,6% e ascendendo as transferencias realizadas en favor das corporacións locais ata os 33,2 millóns de euros (3,1%).

Polo que se refire ao financiamento dos capítulos VI e VII, debe destacarse a reprogramación de 8,4 millóns de euros correspondentes ao Fondo de Compensación Interterritorial e 65,5 millóns do FEDER.

Indicadores da actividade económico–financeira da Comunidade Autónoma

A débeda acumulada no ano 2013 en Galicia (referida ao cuarto trimestre de cada ano), segundo o avance do Banco de España, ascendeu ata 9.131 millóns de euros, o que representa o 4,4% da débeda total española. Comparado co resto das CC.AA., o incremento do 10,5%, un punto menos que a media española, a sitúa como a sétima Comunidade con menor incremento da súa débeda. A diferenza do acontecido no exercicio de 2012 todas as CC.AA. presentan taxas de crecemento positivas da súa débeda pública acumulada (**táboa 1.3.9.**).

En termos relativos, a relación entre o endebedamento e o PIB aumentou ata o 16,6%, sendo esta porcentaxe do 20,2% no conxunto do Estado. O endebedamento por habitante continuou coa súa tendencia alcista, situándose nos 3.305,97 euros (11,3% máis que en 2012), situándose moi por debaixo da media estatal, que foi de 4.425,04 euros por persoa (12,4% máis).

Déficit das CC.AA. 2010-13 (1)

	Déficit a efectos de estabilidade presupostaria				Obxectivo de estabilidade presupostaria			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Andalucía	-3,21	-3,48	-2,07	-1,55	-2,40	-1,30	-1,50	-1,58
Aragón	-2,99	-2,67	-1,46	-2,06	-2,40	-1,30	-1,50	-1,30
Asturias	-2,75	-1,01	-1,06	-1,06	-2,40	-1,30	-1,50	-1,06
Baleares	-4,11	-4,30	-1,84	-1,28	-2,40	-1,30	-1,50	-1,47
Canarias	-2,31	-1,54	-1,11	-1,00	-2,40	-1,30	-1,50	-1,20
Cantabria	-3,90	-3,70	-1,52	-1,00	-2,40	-1,30	-1,50	-1,13
Castela e León	-2,43	-2,58	-1,39	-1,10	-2,40	-1,30	-1,50	-1,27
Castela - A Mancha	-6,67	-7,99	-1,54	-2,13	-2,40	-0,75	-1,50	-1,30
Cataluña	-4,57	-4,15	-2,23	-1,96	-2,40	-0,75	-1,50	-1,58
C. Valenciana	-4,78	-5,15	-3,94	-2,33	-2,40	-1,30	-1,50	-1,60
Estremadura	-2,54	-4,77	-1,03	-0,99	-2,40	-1,30	-1,50	-1,00
Galicia	-2,33	-2,21	-1,28	-1,10	-2,40	-1,30	-1,50	-1,20
Madrid	-1,04	-1,93	-1,06	-1,01	-0,75	-0,75	-1,50	-1,07
Murcia	-4,91	-4,72	-3,18	-3,17	-2,40	-1,30	-1,50	-1,59
Navarra	-3,25	-2,58	-1,73	-1,55	-2,40	-1,30	-1,50	-1,20
País Vasco	-2,49	-2,73	-1,46	-1,08	-2,40	-1,30	-1,50	-1,20
A Rioxa	-3,86	-1,45	-1,16	-1,04	-2,40	-0,75	-1,50	-1,06

(1) porcentaxe do PIB rexional
Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.10.

En base á previsión de liquidación dos orzamentos do ano 2013, Galicia ten unha porcentaxe de déficit sobre o PIB rexional do 1,10%, inferior ao límite do 1,5% establecido nos acordos do Consello de Política Fiscal e Financeira para todas as CC.AA.

O orzamento das entidades instrumentais do sector público autonómico

O orzamento de explotación das sociedades mercantís volve a reducirse en 2013 pasando de 244,6 millóns de euros no ano 2012 a 212,1 millóns no último ano. Esta caída do 13,3 % explícase, fundamentalmente, pola minoración dos orzamentos das sociedades "Sociedade Galega de Medio Ambiente, S.A." e "Sociedade Pública de Investimentos de Galicia". Por contra, tal e como reflicte o **cadro 1.3.11.**, cómpre salientar a medra dos orzamentos das dúas sociedades dedicadas ao turismo, así como o da sociedade "Redes de Telecomunicacións Galegas, S.A.". Na mesma liña que o orzamento de explotación, o de capital redúcese un 48,2% para situarse nos 178,3 millóns de euros, sendo a caída máis acusada a rexistrada pola "Sociedade Pública de Investimentos de Galicia", con case 95 millóns menos que no exercicio 2012.

As entidades públicas empresariais, (Portos de Galicia, Augas de Galicia e a Compañía de Radio-Televisión de Galicia e Sociedades), incrementaron un 43,8% o seu orzamento de explotación descendendo case un 9% o seu orzamento de capital.

Finalmente, as fundacións públicas contan no ano 2013 con 115,7 e 9,3 millóns de euros no seu orzamento de explotación e de capital, respectivamente, o que implica unha redución do orzamento de explotación dun 10,6% e do 58,5% no caso orzamento de capital do no orzamento de capital.

No que atinxe ao endebedamento das empresas públicas, os datos recollidos no **cadro 1.3.12.**

Orzamentos das entidades instrumentais do sector público autonómico 2012-13 (1)

Organismos autónomos

	2012 ingresos	2012 gastos	2013 ingresos	2013 gastos
		(en miles de euros)		
Organismos autónomos	3.648.628	3.648.628		
Escola Galega de Administración Pública	3.258	3.258	2.906	2.906
Instituto Galego de Estatística	4.322	4.322	4.005	4.005
Servicio Galego de Saúde	3.449.292	3.449.292	3.348.885	3.348.885
S. Galego Promoción Igualdade do Home e da Muller				
Academia Galega de Seguridade Pública	2.541	2.541	2.639	2.639
Augas de Galicia				
Instituto Galego de Consumo	6.414	6.414	5.954	5.954
Consello Galego da Competencia (2)	548	548	484	484
Axencia de Protección da Legalidade Urbanística				
Instituto Galego de Seguridade e Saúde Laboral	6.776	6.776	6.399	6.399
Instituto Galego de Vivenda e Solo	93.084	93.084	66.913	66.913
Fondo Galego de Garantía Agraria	81.364	81.364	85.776	85.776
Instituto de Estudos do Territorio	2.861	2.861	2.687	2.687

Entidades instrumentais de consulta e asesoramento

	2012 explotación	2012 capital	2013 explotación	2013 capital
		(en miles de euros)		
Consello Galego de Relacións Laborais (3)	1.163	1.163	1.071	1.071
Consello Económico e Social de Galicia (3)	792	792	763	763
Total	1.955	1.955	1.834	1.834

Axencias públicas autonómicas

	2012 ingresos	2012 gastos	2013 ingresos	2013 gastos
		(en miles de euros)		
Axencia para a Legalidade Urbanística	4.153	4.153		
Consorcio Audiovisual de Galicia	682	682		
Consorcio Galego de Servicios de Igualdade e do Benestar	60.370	60.370		
Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia	1.202	1.202		
Instituto de Estudos Turísticos de Galicia	597	597		
Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia	440	440		
Axencia Galega das Industrias Culturais	15.145	15.145	9.247	9.247
Axencia Galega de Infraestructuras	283.295	283.295	243.999	243.999
Axencia Galega de Emerxencias	6.507	6.507	6.002	6.002
Centro Informático para a Xestión Tributaria Económico-Financeira e Contable	13.086	13.086	15.041	15.041
Instituto Galego de Promoción Económica	136.033	136.033	133.733	133.733
Instituto Enerxético de Galicia	18.089	18.089	17.147	17.147
Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	39.608	39.608	49.428	49.428
Instituto Galego de Calidade Alimentaria	4.578	4.578	4.496	4.496
Instituto Tecnolóxico para o Control do Medio Mariño de Galicia	3.035	3.035	2.628	2.628
Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia	88.290	88.290	94.561	94.561
Axencia Galega de Innovación	70.821	70.821	51.491	51.491
Axencia Tributaria de Galicia	14.207	14.207	13.557	13.557
Axencia de Turismo de Galicia	50.295	50.295	35.883	35.883
Total	810.433	539.599	677.213	425.169

Entidades públicas empresariais

	2012 explotación	2012 capital	2013 explotación	2013 capital
		(en miles de euros)		
Portos de Galicia (3)	28.499	10.953	13.379	10.452
Augas de Galicia (4)	10.826	95.610	52.826	120.352
Compañía de Radio-Televisión de Galicia e Sociedades	74.200	44.965	97.002	7.721
Total	113.525	151.528	163.208	138.525

(1) orzamento 2012 homoxeneizado; a división entre tipos de entidades é a establecida no artigo 45 da Lei 16/2010 de 17 de decembro, de organización e funcionamento da administración xeral e do sector público autonómico de Galicia

(2) ata o 2012 denominábase "Tribunal Galego de Defensa da Competencia"

(3) no 2010 e 2011 estaba considerada nos orzamentos como "Entidade Pública" e "Ente Publico" respectivamente.

(4) no 2010 e 2011 estaba considerada nos orzamentos como "Organismo Autónomo Administrativo".

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.11.a.

Orzamentos das entidades instrumentais do sector público autonómico 2012-13 (1) (cont.)

Sociedades mercantís públicas

	2012		2013	
	explotación	capital	explotación	capital
	(en miles de euros)			
Redes de Telecomunicacións Galegas, S.A.	7.270	6.666	13.568	244
Centro Europeo de Empresas e Innovación de Galicia S.A.	1.604	10	-	-
Sociedade Pública de Investimentos de Galicia	19.697	189.315	10.147	94.348
Sodiga Galicia, Sociedade de Capital Risco	1.199	10.369	1.077	15.682
Xesgalicia, Sociedade Xestora de Entidades de Capital Risco, S.A.	2.456	50	2.296	1.535
Galicia Calidade, S.A.	526	400	989	18
Parque Tecnolóxico de Galicia, S.A.	1.994	5.370	1.736	1.241
Sociedade de Imaxe e Promoción Turística	7.237	11.442	15.887	231
Sociedade Anónima de Xestión do Plan Xacobeo	9.115	7.699	10.827	932
Empersa Pública de Servizos Agrarios Galegos, S.A.	30.197	417	12.967	36
Xenética Fontao, S.A.	4.500	350	4.445	246
Galaria, Empresa Pública de Servizos Sanitarios	34.407	2.360	29.545	2.227
Sociedade Galega de medio Ambiente, S.A.	103.738	11.499	93.216	9.647
Xestión Urbanística de A Coruña, S.A.	12.888	48.285	6.938	20.649
Xestión Urbanística de Lugo, S.A.	1.700	19.746	2.926	3.410
Xestión Urbanística de Ourense, S.A.	2.571	11.188	1.909	17.010
Xestión Urbanística de Pontevedra, S.A.	3.492	19.184	3.673	10.883
Total	244.591	344.351	212.146	178.339

Fundacións públicas

	2012		2013	
	explotación	capital	explotación	capital
	(en miles de euros)			
Instituto Galego de Oftalmoloxía	1.493	69	1.359	39
Cidade da Cultura de Galicia	10.207	12.608	6.974	5.054
Escola Galega Administración Sanitaria	2.303	21	1.660	3
Urxencias Sanitarias Galicia 061	49.020	20	48.897	255
Instituto Galego de Medicina Xenómica	3.460	156	3.255	243
Galicia Europa	1.059	55	700	119
Impulso, Autonomía e Atención á Dependencia	892	17	858	3
Centro Galego de Artesanía e Deseño	450	540	901	-
Calidade Industrial e Desenvolvemento Tecnolóxico	13.062	11	8.290	471
Instituto Feiral de A Coruña	1.630	50	561	234
Centro Tecnolóxico da Carne	1.724	76	1.262	114
Deporte Galego	3.730	10	3.496	97
Illa de San Simón	335	10	367	19
Centro tecnolóxico do mar	5.863	-	4.734	563
Formación para o Traballo	538	393	393	55
Centro de Transfusión	25.444	264	25.275	93
Semana Verde de Galicia	1.757	-	2.062	-
Centro de Supercomputación Galicia	3.229	873	1.924	1.248
Exposicións e Congresos A Estrada	450	-	224	133
Feiras e Exposicións de Lugo	922	88	522	243
Rof Codina	1.722	39	1.587	294
Feiras e Exposicións Desenvolvemento de Galicia	-	-		
Fundación Camilo José Cela	-	-	349	40
Total	129.291	15.300	115.650	9.320

(1) orzamento 2012 homoxeneizado; a división entre tipos de entidades é a establecida no artigo 45 da Lei 16/2010 de 17 de decembro, de organización e funcionamento da administración xeral e do sector público autonómico de Galicia

Fonte: *Xunta de Galicia*

1.3.11.b.

Débeda das empresas públicas das CC.AA. 2012-13 (1)

	2012		2013	
	débeda acumulada (en millóns de euros)	débeda / PIB (%)	débeda acumulada (en millóns de euros)	débeda / PIB (%)
Andalucía	719	0,5	727	0,5
Aragón	327	1,0	207	0,6
Asturias	332	1,5	195	0,9
Baleares	627	2,4	482	1,9
Canarias	221	0,6	210	0,5
Cantabria	38	0,3	35	0,3
Castela - A Mancha	-	0,0	1	0,0
Castela e León	452	0,8	504	0,9
Cataluña	4.521	2,3	4.032	2,1
Estremadura	29	0,2	7	0,0
Galicia	242	0,4	163	0,3
Madrid	1.645	0,9	1.703	0,9
Murcia	-	0,0	-	0,0
Navarra	62	0,4	50	0,3
País Vasco	113	0,2	112	0,2
A Rioxa	3	0,0	4	0,1
C. Valenciana	605	0,6	572	0,6
Total	9.936	1,0	9.004	0,9

(1) datos correspondentes ao 4º trimestre de cada ano; as unidades que se recollen aquí como Empresas Públicas son os principais organismos non administrativos, entes e empresas non clasificadas como Comunidades Autónomas.

Fonte: *Banco de España*

1.3.12.

indican un descenso do 32,6% respecto ao ano anterior. Se en 2012 a débeda acumulada ascendía a 242 millóns de euros, no último ano esta foi de 163 millóns de euros, o que representa o 0,3% do PIB galego. Segundo os datos do Banco de España, Galicia segue por baixo da rateo endebedamento/PIB rexistrada no conxunto do Estado, que é do 0,9%.

Orzamento dos entes locais territoriais

A clasificación económica do orzamento inicial consolidado das entidades locais galegas no ano 2013 mostra como os ingresos tributarios previstos nas entidades locais galegas para o citado ano representa aproximadamente o 54,5% dos ingresos por operacións correntes.

Por "débeda pública" enténdese o valor nominal total das obrigas brutas do sector "administracións públicas", o total de pasivos das AAPP, pendentes ao final de ano, a excepción das obrigas representadas por activos financeiros que están en maos do sector "administracións públicas". Conforme a esta definición, o **cadro 1.3.14.** mostra a débeda viva das entidades locais a 31 de decembro de 2013, a que, segundo o protocolo de déficit excesivo, se valora tendo en conta as seguintes operacións de risco:

– Créditos financeiros
– Valores de renda fixa
– Préstamos ou créditos transferidos a terceiros
– Factoring sen recurso
– Fondo de Financiamento Pago a Provedores por operacións de préstamo concertadas polas Entidades Locais
– Asociacións Público Privadas.

A débeda por habitante nos concellos galegos acadou de media os 330,44 euros, lonxe dos

Orzamentos iniciais das entidades locais 2013: clasificación económica

Ingresos

(en miles de euros)

	Concellos A Coruña	Concellos Lugo	Concellos Ourense	Concellos Pontevedra	Deputacións	Transferencias internas	Total consolidado
Total	924.552	276.227	254.671	628.284	458.404	64.588	2.477.549
Operacións correntes	852.123	256.333	234.200	607.537	442.724	31.321	2.361.597
Impostos directos	325.071	91.569	85.755	238.636	36.223	0	777.255
Impostos indirectos	26.958	6.224	4.596	16.774	24.004	0	78.556
Taxas e outros ingresos	167.643	58.431	48.018	124.585	31.616	0	430.294
Transferencias correntes	316.519	98.134	93.897	220.625	344.853	31.321	1.042.707
Ingresos patrimoniais	15.933	1.976	1.934	6.916	6.028	0	32.786
Operacións de capital	54.633	17.957	15.510	8.955	13.042	33.267	76.830
Enaxenación de investimentos reais	2.205	1.665	661	2.494	71	0	7.097
Transferencias de capital	52.428	16.292	14.848	6.461	12.971	33.267	69.733
Total operacións non financeiras	906.756	274.291	249.710	616.492	455.766	64.588	2.438.427
Operacións financeiras	17.796	1.936	4.961	11.792	2.637	0	39.122
Activos financeiros	1.284	180	799	1.923	2.637	0	6.824
Pasivos financeiros	16.513	1.755	4.162	9.869	0	0	32.298

Gastos

(en miles de euros)

	Concellos A Coruña	Concellos Lugo	Concellos Ourense	Concellos Pontevedra	Deputacións	Transferencias internas	Total consolidado
Total	897.944	271.984	245.790	618.181	458.404	53.553	2.438.750
Operacións correntes	744.845	225.218	213.091	554.283	298.647	38.404	1.997.680
Gastos de persoal	293.507	96.578	92.354	221.797	133.842	0	838.077
Gastos en bens correntes e de servizos	384.177	111.904	103.503	282.208	81.213	0	963.005
Gastos financeiros	12.991	3.862	4.234	10.472	4.725	0	36.284
Transferencias correntes	54.170	12.875	13.000	39.806	74.232	38.404	155.679
Fondo de contingencia	0	0	0	0	4.635	0	4.635
Operacións de capital	109.451	34.283	22.763	31.580	117.155	15.149	300.083
Investimentos reais	101.085	28.698	21.930	27.964	93.102	0	272.780
Transferencias de capital	8.366	5.585	833	3.616	24.053	15.149	27.303
Total operacións non financeiras	854.296	259.501	235.854	585.863	415.802	53.553	2.297.763
Operacións financeiras	43.649	12.483	9.937	32.318	42.602	0	140.988
Activos financeiros	1.358	174	862	2.031	3.472	0	7.896
Pasivos financeiros	42.291	12.309	9.074	30.287	39.130	0	133.092

Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.13.

Débeda viva das entidades locais en Galicia e España a 31 de decembro de 2013

	Concellos	Deputacións	Entidades de ambito inferior ao municipal (1)	Débeda total	Débeda / hab.
	(en miles de euros)				(en euros)
Galicia	715.499	188.650	8.514	912.663	330,44
A Coruña	299.015	43.345	278	342.638	300,96
Lugo	88.458	31.987	0	120.445	349,27
Ourense	107.936	45.772	684	154.392	474,48
Pontevedra	220.090	67.546	7.552	295.188	309,67
España	35.096.323	5.999.663	394.014	41.964.299	898,06

(1) A Coruña: Mancomunidades de Concellos do Tambre e da Serra do Barbanza; Ourense: Mancomunidades de Terra de Celanova e das Terras do Navea-Bibei; Pontevedra: Mancomunidades do Salnés e dos Concellos do Morrazo

Fonte: *Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas*

1.3.14.

Recadación tributaria aplicada en Galicia e España 2012-13

	2012		2013		13/12	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
	(en miles de euros)				(%)	
Total	5.743.188	168.566.582	5.657.824	168.847.373	-1,5	0,2
Impostos directos	3.639.481	95.081.067	3.618.470	93.049.634	-0,6	-2,1
IRPF	2.520.793	70.618.603	2.400.542	69.951.475	-4,8	-0,9
Impostos sobre sociedades	1.002.345	21.435.165	1.083.480	19.945.194	8,1	-7,0
Imposto sobre a renda de non residentes	68.525	1.708.361	82.136	1.416.448	19,9	-17,1
Resto capítulo I	47.818	1.318.938	52.312	1.736.517	9,4	31,7
Impostos indirectos	2.043.712	71.593.712	1.966.331	73.725.191	-3,8	3,0
IVE	1.918.208	50.463.502	1.850.903	51.930.804	-3,5	2,9
Impostos especiais	44.948	18.209.314	46.846	19.072.894	4,2	4,7
Tráfico exterior	77.864	1.429.183	65.643	1.310.604	-15,7	-8,3
Taxas e outros ingresos	59.995	1.891.963	73.023	2.072.548	21,7	9,5

Fonte: *Agencia Tributaria*

1.3.15.

898,06 euros de media do Estado, concentrándose os concellos con maior débeda/habitante na provincia de Ourense.

Indicadores económicos de Galicia en termos de recadación tributaria

A recadación líquida total en Galicia descendeu no último ano un 1,5% respecto ao ano anterior, acadando os 5.657,8 millóns de euros. Dado que a recadación medra un 0,2% no conxunto do Estado, o seu peso relativo no total estatal ata o 3,3%, (3,4% no exercicio precedente).

En termos absolutos, o **cadro 1.3.15.** indica que a recadación do IRPF acadou os 2.400,5 millóns de euros, o IVE os 1.850,9 millóns de euros e o imposto de sociedades os 1.083,5 millóns. O 94,3% dos ingresos tributarios do ano 2013 proceden da recadación destes tres impostos, sendo esta porcentaxe dez puntos superior ao peso en España.

A caída da recadación tributaria en Galicia no último exercicio ven motivada fundamentalmente por unha nova redución na recadación do IRPF ao reducirse o número de persoas que obteñen rendementos do traballo (120,3 millóns de euros), así como polo descenso na recadación do IVE provocada pola forte contracción no consumo (67,3 millóns). Por contra, cómpre salientar a medra rexistrada no caso dos impostos de sociedades, 13,6 millóns de euros máis, case un 20% en relación ao ano anterior. A diferenza do acontecido en Galicia, no conxunto do Estado a recadación polo IVE medra un 2,9% en tanto que descende a recadación do imposto de sociedades. ■

1.4.

EVOLUCIÓN DEMOGRÁFICA

A evolución demográfica galega continuou no ano 2013 coa súa dinámica negativa, acadando a 1 de xullo dese ano os 2.753.960 residentes, o que representa o 5,91% da poboación española. No primeiro semestre de 2013, o descenso en 8.010 persoas da poboación empadroada en Galicia foi resultado tanto da existencia dun saldo negativo dos movementos migratorios (–1.963) como do crecemento vexetativo negativo, con 6.047 defuncións máis que nacementos.

Ao longo dos últimos cinco anos e medio, a poboación residente en Galicia descendeu en máis de 30.000 persoas, mentres que no conxunto do Estado o incremento do número de habitantes superou os 450.000. Xunto a esta dinámica negativa, hai que ter en conta a evolución da estrutura poboacional galega, que presenta non só unha medra da poboación maior de 65 anos nese período de tempo (6,5%) senón tamén unha forte caída da poboación de 15 a 39 anos (13,1%)

Co obxecto de promover a dinamización demográfica de Galicia, apoiar ás familias e lograr inverter o proceso de avellentamento que afecta, de xeito especial, a Galicia, en abril de 2013 o Parlamento de Galicia aprobou o *Plan para a dinamización demográfica de Galicia 2013-2016, horizonte 2020*.

Estrutura da poboación

• Distribución

A diferenza do acontecido no conxunto do Estado, a poboación empadroada en Galicia redúcese ente xaneiro de 2009 e xullo de 2013 en máis de 30.000 persoas, o que supón unha caída do 1,1%. Nestes cinco anos e medio, tan só cinco Comunidades Autónomas experimentan unha redución da súa poboación, sendo a galega a segunda máis acusada, por detrás de Asturias. A mencionada evolución reflíctese nunha redución tanto do peso da poboación galega sobre o total estatal como da densidade media. En 2013 a poboación galega representa o 5,91% da poboación española (6,44% e 2003 e 5,98% en 2009) e a densidade media sitúase nos 93,1 habitantes por km^2 fronte aos 94,5 habitantes do ano 2009.

O **cadro 1.4.2.** reflicte o continuo descenso da poboación galega a partir do ano 2010, cando se acadan as 2.797.653 persoas empadroadas. A 1 de xullo de 2013, o número de habitantes empadroados en Galicia descende un 0,4% para situarse en 2.753.960, case doce mil persoas menos que na mesma data do ano anterior. No último ano a caída de poboación afecta tanto a homes como a mulleres e ás catro provincias galegas, con perdas de case 3.900 habitantes na provincia de A Coruña e en torno aos 2.900 habitantes menos en Ourense e Lugo. Pontevedra foi a provincia que experimentou o menor descenso, con 2.036 habitantes menos

A dinámica de decrecemento poboacional en Galicia nos últimos cinco anos e medio non é homoxénea en termos xeográficos, observándose contrastes salientables non só entre as provincias occidentais e as do interior, senón tamén a nivel comarcal e municipal. Dunha banda, se ben as catro provincias galegas presentan unha caída da poboación empadroada entre xaneiro de 2008 e xullo de 2013, o descenso é moito máis acusado en Ourense e Lugo, con caídas superiores a 12.300 persoas. Non obstante, se o período que se considera é ente xaneiro de 2012 e xullo de 2013, os datos amosan unha situación moi diferente, xa que Pontevedra e A Coruña presentan as caídas máis acusadas (superiores a 11.400 empadroamentos), fronte ás máis de 9.800 no caso de Ourense e as case 8.400 en Lugo.

En consonancia coa dispar evolución demográfica provincial, o devandito **cadro 1.4.2.** amosa como no ano 2013, ao igual que en 2012, o descenso da poboación galega prodúcese tanto nas comarcas da denominada Galicia occidental-costa (Barbanza, A Barcala, Bergantiños, Betanzos, A Coruña, Eume, Ferrol, Fisterra, Muros, Noia, Ortegal, Santiago, O Sar, Terra de Soneira e Xallas, na provincia de A Coruña; A Mariña, Central, Occidental e Oriental, na provincia de

	Poboación a 1 de xa	
	Total	Homes
Andalucía	8.393.159	4.156.114
Aragón	1.338.308	665.667
Asturias	1.067.802	511.932
Baleares	1.110.115	556.558
Canarias	2.105.232	1.049.616
Cantabria	590.037	288.734
Castela e León	2.518.528	1.247.634
Castela-A Mancha	2.094.391	1.055.770
Cataluña	7.480.921	3.684.886
C. Valenciana	4.987.017	2.472.023
Estremadura	1.100.968	547.833
Galicia	2.761.970	1.335.964
A Coruña	1.138.494	548.031
Lugo	344.845	167.629
Ourense	325.389	157.223
Pontevedra	953.241	463.081
Madrid	6.414.709	3.086.686
Murcia	1.461.987	735.550
Navarra	638.949	317.845
País Vasco	2.177.006	1.059.971
A Rioxa	318.639	158.540
Ceuta	84.534	43.323
Melilla	83.619	43.113
Total	46.727.890	23.017.758
Galicia / España *(%)*	5,91	5,80

Fonte: *INE*

1.4.1.

Lugo; e O Baixo Miño, Caldas, O Morrazo, Pontevedra, O Salnés e Vigo, na provincia de Pontevedra) como na Galicia interior. Ata ese momento, a Galicia occidental-costa presentaba sempre crecementos positivos.

A disparidade demográfica reflíctese tamén no feito de que o 36,2% da poboación galega atópase concentrada nas sete grandes cidades. A poboación total destas urbes descende lixeiramente no ano 2013 con respecto ao ano anterior, se ben entre os anos 2008 e 2013 a súa poboación medra en conxunto en case 5.800 persoas (0,6%). Do **cadro 1.4.3.** despréndese que no último ano Santiago de Compostela foi a cidade con maior incremento da súa poboación tanto en termos absolutos como relativos, cun aumento de 370 habitantes, o que supón un 0,4% de poboa-

Poboación de dereito nas CC.AA. 2013

neiro de 2013		Poboación a 1 de xullo de 2013				xullo 2013/xullo 12		
Mulleres	Hab./Km2	Total	Homes	Mulleres	Hab./Km2	Total	Homes	Mulleres
4.237.045	95,8	8.390.624	4.153.164	4.237.460	95,8	7.489	-21	7.509
672.641	28,0	1.334.588	663.310	671.278	28,0	-6.142	-4.187	-1.954
555.870	100,7	1.063.241	509.458	553.783	100,3	-7.445	-4.067	-3.378
553.557	222,4	1.115.255	558.969	556.285	223,4	10.933	4.751	6.181
1.055.617	282,7	2.110.039	1.051.328	1.058.711	283,3	17.213	7.493	9.720
301.303	110,9	588.638	288.016	300.623	110,6	-2.445	-1.379	-1.064
1.270.894	26,7	2.507.574	1.241.640	1.265.934	26,6	-19.399	-10.774	-8.625
1.038.621	26,4	2.084.635	1.049.996	1.034.639	26,2	-14.770	-8.769	-6.002
3.796.035	233,0	7.451.281	3.664.386	3.786.896	232,0	-45.088	-34.064	-11.023
2.514.994	214,4	4.968.093	2.459.944	2.508.149	213,6	-31.246	-20.678	-10.568
553.135	26,4	1.098.749	546.732	552.017	26,4	-3.268	-1.580	-1.688
1.426.006	93,4	2.753.960	1.331.781	1.422.179	93,1	-11.787	-6.143	-5.644
590.463	143,2	1.135.678	546.480	589.198	142,8	-3.887	-2.123	-1.764
177.217	47,4	343.161	166.757	176.405	47,2	-2.896	-1.568	-1.327
168.166	33,0	323.435	156.186	167.249	32,8	-2.969	-1.497	-1.472
490.160	212,1	951.685	462.359	489.326	211,7	-2.036	-954	-1.082
3.328.023	792,1	6.388.735	3.072.327	3.316.408	788,9	-37.494	-22.654	-14.839
726.437	129,2	1.463.028	735.424	727.604	129,3	1.772	-599	2.371
321.104	61,5	636.652	316.190	320.462	61,3	-2.722	-2.197	-525
1.117.035	300,9	2.170.163	1.055.380	1.114.783	300,0	-9.821	-7.242	-2.579
160.099	63,2	316.474	157.201	159.273	62,7	-3.607	-2.440	-1.167
41.211	4.449,2	84.672	43.294	41.378	4.456,4	478	114	364
40.506	6.432,2	83.251	42.656	40.595	6.403,9	598	-89	687
23.710.132	92,3	46.609.652	22.941.196	23.668.456	92,1	-156.751	-114.526	-42.226
6,01		5,91	5,81	6,01				

ción máis que no ano anterior. Nos últimos cinco anos, o incremento poboacional máis significativo entre estas sete cidades corresponde a Lugo, cunha medra do 3,5% (3.345 persoas máis), por diante de Pontevedra, cun 2,7% (2.185 persoas) e Santiago de Compostela, cun 1,8% (1.702 habitantes). No extremo oposto sitúase Ferrol, que experimenta unha perda de poboación de case 3.500 persoas, o que significa o 4,6%.

Atendendo ao tamaño dos concellos, no conxunto dos 57 municipios galegos que a 1 de xaneiro de 2013 contaban cunha poboación empadroada superior aos 10.000 habitantes residen 1.928.472 persoas, o que supón o 69,7% do total da poboación de Galicia. No período 2008–13, os concellos que neses anos contaban con máis de 10.000 habitantes presentaron unha medra de case 36.000 persoas, pasando o seu peso relativo dende o 68% ata o devandito 69,7% de 2013 (67,4% no ano 2003).

Pola contra, o devandito **cadro 1.4.4.** reflicte o descenso poboacional nos concellos cun tamaño entre 5.000 e 9.999 habitantes e entre 1.500 e 4.999 habitantes. No primeiro caso, tras un descenso de case 31.500 persoas empadroadas, o seu peso relativo é do 13,9%, fronte ao 14,9% de 2008 (15,6% no ano 2003). No que se refire aos concellos de 1.500 a 4.999 habitantes, o descenso experimentado superou as 29.000 persoas, pasando o seu peso relativo dende o 15% de 2008 ao 14% en 2013 (15,3% no ano 2003). Fronte a esta caída, nos municipios de menos de 1.500 habitantes, os datos dos padróns municipais de habitantes a un de xaneiro de 2008 e

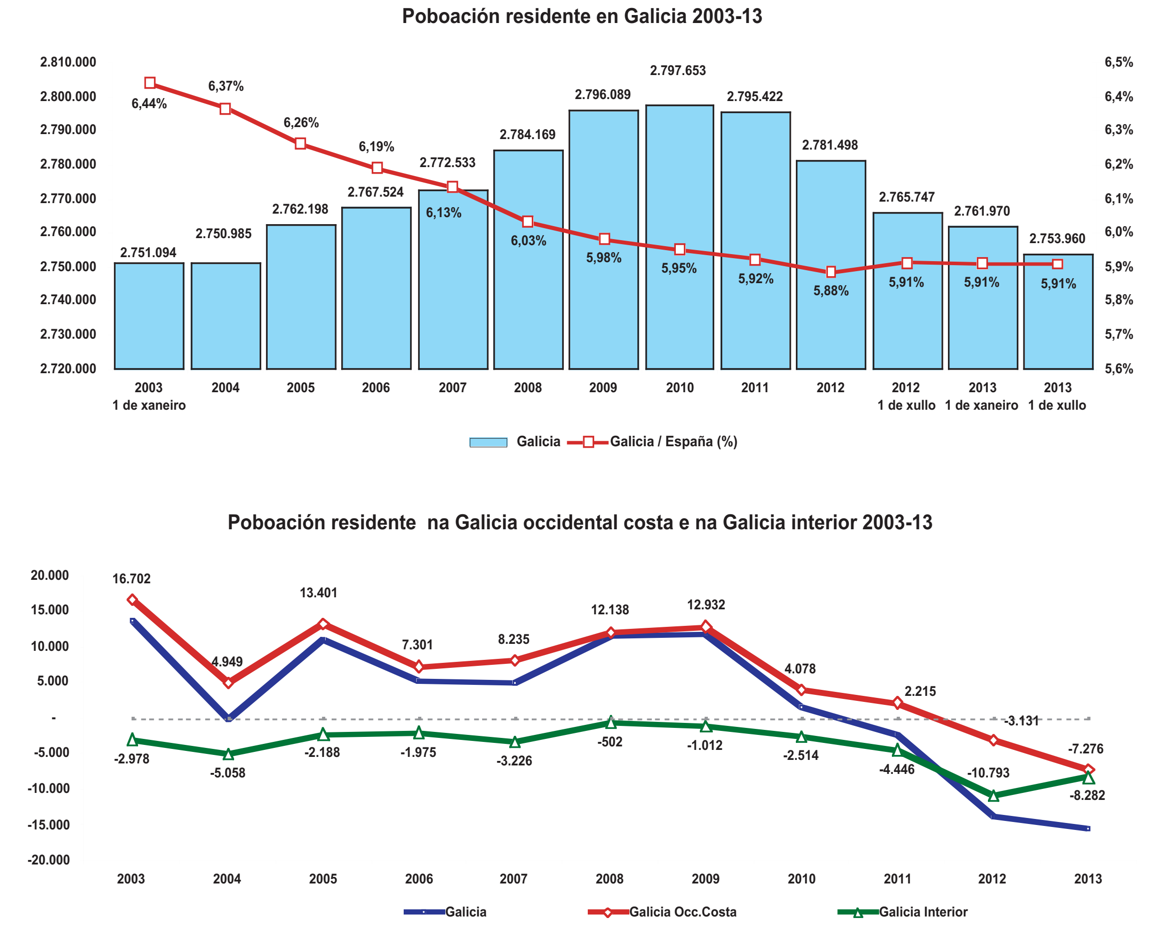

Fonte: *IGE*

1.4.2.

2013 reflicten unha medra poboacional de 6.314 habitantes, o 10,6%, acollendo os 55 concellos galegos (41 deles ubicados en Ourense) que en 2013 tiñan menos de 1.500 residentes empadroados o 2,4% da poboación galega.

A desagregación provincial da análise dos devanditos datos do tamaño dos concellos reflicte non só o incremento, nas catro provincias galegas, da poboación empadroada en concellos de máis de dez mil habitantes, senón tamén a elevada concentración da poboación pontevedresa nestes concellos. A un de xaneiro de 2013, estes concellos acollen o 83,1 % da poboación empadroada na provincia, porcentaxe moi lonxana da que presentan Lugo e Ourense, co 47% e 52,4%, respectivamente.

Asemade, cómpre salientar o elevado peso relativo que na provincia de Ourense ten a poboación residente en concellos con menos de 1.500 habitantes. Tras unha medra de máis de catro mil empadroamentos, un 11,4% respecto ao ano 2008, estes concellos acollen o 12,6% da poboación da provincia, 1,6 puntos porcentuais por riba da rexistrada en 2008. Se se considera en conxunto a poboación residente en concellos con menos de 5.000 persoas empadroadas, máis do

Poboación residente en Galicia 2003-13: distribución provincial, nas 7 grandes cidades e segundo concellos

	2003	2008	2009	2012	2013	Poboación a 1 de xaneiro de 2012		
						Menores 16	De 16 a 64	65 e máis
						(% sobre poboación)		
Galicia	2.751.094	2.784.169	2.796.089	2.781.498	2.761.969	12,5	64,7	22,9
A Coruña	1.120.814	1.139.121	1.145.488	1.143.911	1.138.494	12,6	65,3	22,0
Lugo	360.512	355.549	355.195	348.902	344.845	10,2	61,7	28,1
Ourense	342.213	336.099	335.642	330.257	325.389	10,3	60,4	29,4
Pontevedra	927.555	953.400	959.764	958.428	953.241	13,9	66,4	19,7
Galicia occidental costa	1.919.458	1.965.482	1.978.414	1.981.576	1.974.300			
Galicia interior	831.636	818.687	817.675	799.922	791.640			
Sete grandes cidades	986.197	993.124	998.749	999.907	998.912	13,2	66,3	20,5
Vigo	292.566	295.703	297.332	297.355	296.479	13,9	67,2	18,9
A Coruña	243.902	245.164	246.056	246.146	245.923	12,4	65,6	22,0
Ourense	109.475	107.057	107.742	107.597	107.542	12,7	64,4	22,9
Lugo	91.158	95.416	96.678	98.457	98.761	13,5	66,5	19,9
Santiago de Compostela	92.339	94.339	95.092	95.671	96.041	12,9	68,1	18,9
Pontevedra	77.993	80.749	81.576	82.684	82.934	15,2	67,1	17,7
Ferrol	78.764	74.696	74.273	71.997	71.232	11,8	63,5	24,6
Concellos segundo tamaño								
> 10.000 hab.	1.854.742	1.892.517	1.918.926	1.951.147	1.928.472	13,2	65,7	21,1
5.000 a 9.999 hab.	427.927	414.773	401.010	366.623	383.346	11,6	63,4	24,9
1.500 a 4.999 hab.	421.224	417.367	414.966	397.427	388.296	8,3	58,8	32,9
< 1.500 hab.	47.201	59.512	61.187	66.301	65.826	5,6	54,8	39,6

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *INE*

1.4.3.

Poboación residente en Galicia 2003, 2008 e 2013: distribución segundo tamaño dos concellos

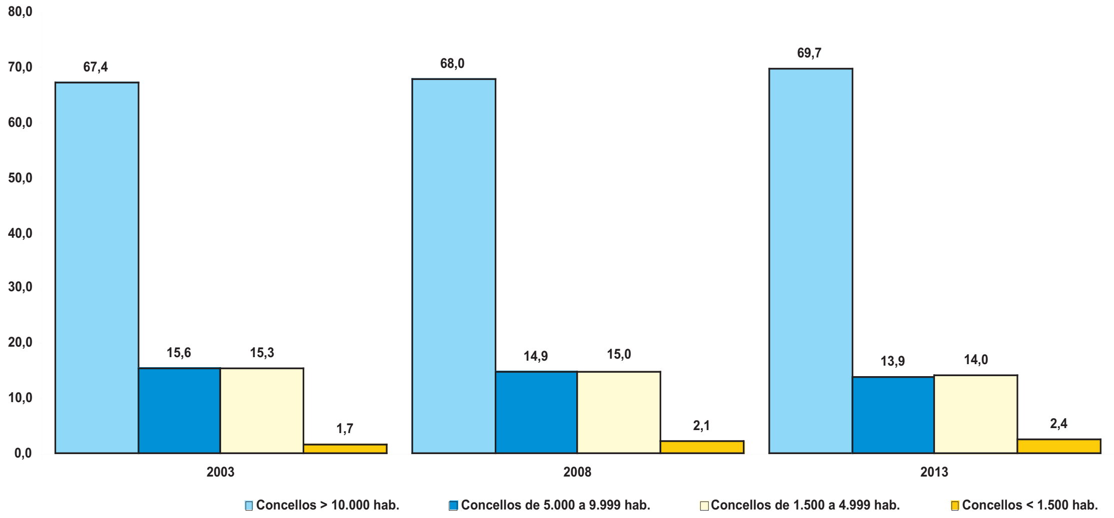

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *INE*

1.4.4.

Poboación residente en Galicia 2013: distribución segundo grao de urbanización dos concellos

	Concellos	Poboación	% poboación	% superficie
Zonas densamente poboadas	10	939.463	34,0	2,2
Zonas intermedias	61	925.204	33,5	10,8
Z.I. altas	26	641.594	23,2	5,7
Z.I. baixa	35	283.610	10,3	5,1
Zonas pouco poboadas	244	901.273	32,6	87,1
Z.P.P. altas	21	223.445	8,1	8,2
Z.P.P. intermedia	32	201.067	7,3	10,8
Z.P.P. baixa	191	476.761	17,2	68,1

Fonte: *IGE*

1.4.5.

40% da poboación de Ourense e máis do 37% da de Lugo está empadroada neses concellos, sendo esta porcentaxe do 16,4 % en Galicia.

O Instituto Galego de Estatística, baseándose en estándares europeos, establece unha clasificación do grao de urbanización dos concellos galegos, entendendo por grao de urbanización o tipo de localidade na que reside un individuo segundo o seu carácter urbano ou rural, establecendo tres categorías: Zonas densamente poboadas (ZDP), Zonas intermedias (ZIP) e Zonas pouco poboadas (ZPP). O **cadro 1.4.5.** reflicte que os 10 concellos que conforman as denominadas ZDP (A Coruña, Ferrol, Oleiros, Ourense, Cangas, Marín, Moaña, Pontevedra, Redondela e Vigo) acollen o 34% da poboación galega a 1 de xaneiro de 2013, cando a súa superficie supón o 2,2%. Un 33,4% dos empadroados en Galicia residen nas ZIP (o 10,8% da superficie galega) e o restante 32,6% da poboación, nas ZPP (o 87,1% do territorio). Comparado coa situación no ano 2009, a poboación empadroada tan só medra nas zonas intermedias, descendendo tanto no caso das zonas densamente poboadas como no das zonas pouco poboadas.

• Idade e sexo

Tal como acontece a nivel estatal e na grande maioría das CC.AA., no conxunto da poboación hai maior presenza de mulleres que de homes. Así, en Galicia o 51,6% do total da poboación son mulleres. Neste senso, pese a que o número de nacementos de homes segue a ser maior que o de mulleres, a maior supervivencia feminina é a causante deste maior número de mulleres, cobrando relevancia no caso galego os efectos históricos da emigración, que foi maioritariamente masculina.

A idade media en Galicia no ano 2013 é de 45,6 anos, fronte aos 41,8 anos de media no conxunto do Estado, e tan só superada por Asturias (46,5 anos) e Castela e León (45,7 anos). Os datos do INE amosan que a idade media das mulleres é superior á dos homes en todas as comunidades autónomas, situándose na galega en 47,1 anos no caso das mulleres e 43,1 anos no dos homes (43,9 e 40,5 anos en España, respectivamente).

No que respecta á estrutura da poboación por idades, tal e como se amosa no **cadro 1.4.6.**, un 11,9% da poboación residente en Galicia o un de xullo de 2013 é menor de 15 anos, un 29,4% ten unha idade comprendida entre os 15 e os 39 anos e un 35,3% ten entre 40 e 64 anos. O restante 23,3% da poboación (26,1% no caso das mulleres) estaría conformado por persoas maio-

Poboación de dereito nas CC.AA. a 1 de xullo de 2013: distribución segundo grupos de idade

	Total	Grupos de idade				
		0-14	15-39	40-64 (%)	>65	>85
Andalucía	8.390.624	16,55	33,85	33,87	15,73	1,88
Aragón	1.334.588	14,20	30,49	34,85	20,45	3,54
Asturias	1.063.241	10,99	27,86	37,89	23,25	3,88
Baleares	1.115.255	15,46	35,22	34,60	14,72	1,95
Canarias	2.110.039	14,58	34,52	36,46	14,43	1,52
Cantabria	588.638	13,60	30,05	36,75	19,60	3,28
Castela e León	2.507.574	12,18	28,48	35,90	23,45	4,36
Castela-A Mancha	2.084.635	15,65	33,35	33,12	17,88	3,00
Cataluña	7.451.281	15,91	32,08	34,29	17,72	2,68
C. Valenciana	4.968.093	15,29	32,06	34,74	17,91	2,29
Estremadura	1.098.749	14,35	31,90	34,34	19,42	2,90
Galicia	2.753.960	11,94	29,43	35,33	23,30	3,67
Madrid	6.388.735	15,80	33,29	34,69	16,22	2,36
Murcia	1.463.028	17,66	34,98	32,66	14,70	1,86
Navarra	636.652	15,69	31,02	34,78	18,52	3,07
País Vasco	2.170.163	14,04	28,51	36,81	20,64	3,04
A Rioxa	316.474	14,96	30,80	34,90	19,34	3,30
Ceuta	84.672	21,04	36,49	31,56	10,91	1,02
Melilla	83.251	23,50	36,41	30,28	9,82	1,12
Total	46.609.652	15,18	32,20	34,71	17,90	2,60

Fonte: *INE*

1.4.6.

Poboación 2008-13: distribución segundo grupos de idade

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	2.784.169	2.796.089	2.797.653	2.795.422	2.781.498	2.761.971
0-14	314.539	318.109	321.363	324.119	326.611	329.029
15-39	932.576	920.748	901.863	880.621	854.160	823.893
40-64	934.192	945.411	954.719	961.205	964.848	970.808
>65	602.862	611.821	619.708	629.477	635.879	638.241

Fonte: *INE*

1.4.7.

res de 65 anos. Comparando con outras CC.AA., Galicia é a segunda, por detrás de Castela -León, cunha maior porcentaxe de persoas maiores de 65 anos sobre o total de poboación (terceira no caso da poboación maior de 85 anos, sendo o seu peso relativo do 3,7% da poboación total galega e do 4,8 % no caso das mulleres).

Na evolución ao longo dos últimos cinco e dez anos da estrutura da poboación galega por idades, **cadro 1.4.8.**, obsérvanse pautas demográficas diferentes, que axudan a explicar o progresivo envellecemento da poboación galega. O descenso da poboación total entre 2008 e 2013 (30.209 habitantes menos) explícase pola redución dun 13,1% da poboación con idades comprendidas entre os 15 e os 39 anos (122.221 persoas). A evolución dos restantes grupos de idade

Poboación residente en Galicia 2003-2013: distribución segundo grupos de idade

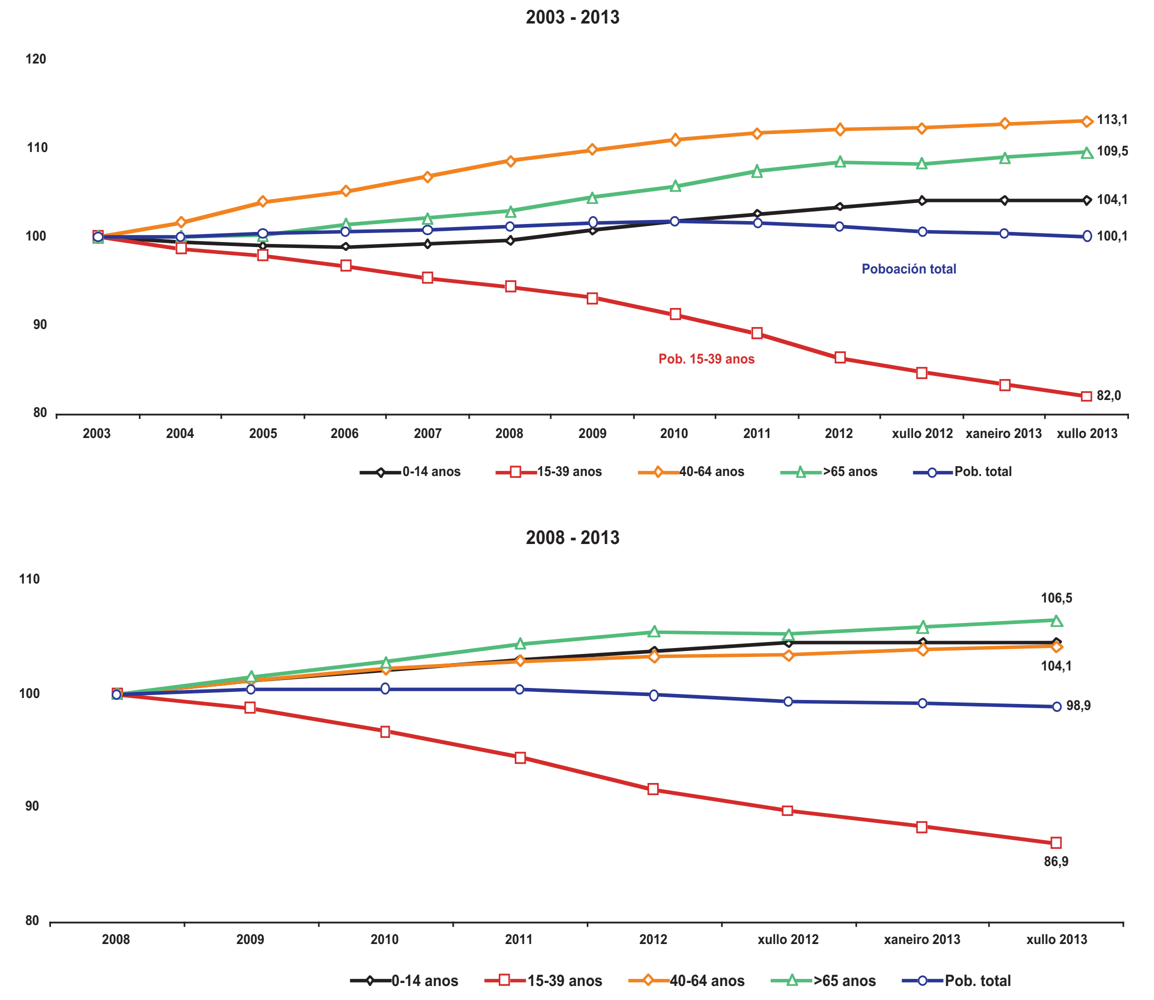

Fonte: *IGE*

1.4.8.

mostra taxas de variación positivas, sendo o incremento máis acusado o experimentados polo grupo de maiores de 65, cun 6,5%.

Do mesmo xeito, a perda de poboación sufrida por Galicia no último ano (11.785 habitantes menos entre xullo de 2012 e 2013), concéntrase exclusivamente na poboación entre 15 e 39 anos (26.477 persoas menos), o que contribúe a acentuar o xa moi elevado envellecemento da poboación galega.

Graficamente, no **cadro 1.4.9.** pode apreciarse a variación da estrutura poboacional de Galicia e o seu grado de envellecemento, onde o peso relativo da poboación maior de 85 anos representa en 2013 o 3,7% da poboación total, sete décimas más que o 1 de xaneiro do ano 2008. Asemade hai que ter en conta a medra do peso relativo da poboación con idades comprendidas entre 65 e 85 anos e ente 40 e 64 anos, que representan no último ano o 19,6% e o 35,3% da poboación empadroada en Galicia.

Poboación residente en Galicia e España 2008-13: estrutura segundo grupos de idade

Fonte: *IGE*

1.4.9.

A análise da distribución da poboación por grandes grupos de idade e tamaño dos municipios amosa a devandita heteroxeneidade territorial. Dunha banda, mentres que no conxunto de Galicia a poboación que ten máis de 65 anos representa en torno ao 23% (menos do 20% no concellos de máis de 10.000 habitantes), nos municipios máis pequenos preto do 40% da súa poboación ten máis de 65 anos, situándose esta porcentaxe no 32,9% nos concellos cunha poboación entre 1.500 e 4.999 empadroamentos. Nos concellos máis pequenos a poboación menor de 16 anos sitúase case sete puntos porcentuais por baixo da rexistrada no conxunto de Galicia (5,6% e 12,5%, respectivamente).

Como reflicte o devandito **cadro 1.4.3.**, das sete grandes cidades de Galicia, Pontevedra e Vigo son as que presentan as maiores porcentaxes de persoas menores de 16 anos (15,2% e 13,9%, respectivamente) e as menores porcentaxes no caso das persoas de 65 e máis anos (17,7% e 18,9%, respectivamente). Por contra, na cidade de Ferrol o 11,8% da poboación ten

Poboación estranxeira residente e poboación total en Galicia e España a 1 de xullo de 2013

	Estranxeiros			Poboación total			Estranx. / total
	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	(%)
España	4.870.486	2.489.646	2.380.840	46.609.652	22.941.196	23.668.456	10,4
Galicia	98.435	49.968	48.467	2.753.960	1.331.781	1.422.179	3,6
A Coruña	35.134	17.018	18.117	1.135.678	546.480	589.198	3,1
Lugo	13.510	6.977	6.534	343.161	166.757	176.405	3,9
Ourense	14.393	7.432	6.961	323.435	156.186	167.249	4,5
Pontevedra	35.397	18.543	16.854	951.685	462.359	489.326	3,7
(%)							
Galicia / España	2,0	2,0	2,0	5,9	5,8	6,0	
A Coruña / Galicia	35,7	34,1	37,4	41,2	41,0	41,4	
Lugo / Galicia	13,7	14,0	13,5	12,5	12,5	12,4	
Ourense / Galicia	14,6	14,9	14,4	11,7	11,7	11,8	
Pontevedra / Galicia	36,0	37,1	34,8	34,6	34,7	34,4	

Fonte: *INE*

1.4.10.

Poboación residente en Galicia 2013: distribución segundo nacionalidade e orixe

	Poboación a 1 de xaneiro			Poboación a 1 de xullo		
	Total	Nacionalidade española	Nacionalidade non española	Total	Nacionalidade española	Nacionalidade non española
Total	2.761.970	2.658.592	103.378	2.753.960	2.655.525	98.435
España	2.548.200	2.544.029	4.171	2.541.056	2.536.677	4.379
Resto UE	64.885	29.386	35.499	64.530	29.473	35.057
Resto Europa	19.900	17.672	2.228	19.811	17.612	2.199
África	14.446	2.913	11.533	14.495	3.130	11.365
América	108.824	63.197	45.627	108.275	67.186	41.089
América do Norte	6.906	5.304	1.602	6.900	5.290	1.610
América Central e Caribe	16.858	8.915	7.943	17.102	9.901	7.201
América do Sur	85.060	48.978	36.082	84.273	51.995	32.278
Asia	5.334	1.164	4.170	5.408	1.210	4.198
Oceanía	381	232	149	387	236	151

Fonte: *INE*

1.4.11.

menos de dezaseis anos e case un 25% supera os 65 anos.

Atendendo á devandita clasificación dos concellos segundo o seu grao de urbanización, a zona máis rural de Galicia é que presenta unha poboación máis envellecida, cunha media de idade que no ano 2012 era de 52,1 anos, case sete anos máis que a media galega.Nas zonas densamente poboadas a idade media sitúase nos 44 anos e nas zonas intermedias está por baixo das 43 anos.

• Movementos migratorios

A 1 de xullo de 2013 en Galicia residían un total de 98.435 estranxeiros, case cinco mil persoas menos que a principio de ano. A poboación estranxeira representa o 3,6% da poboación total residente en Galicia, lonxe do 10,4% que

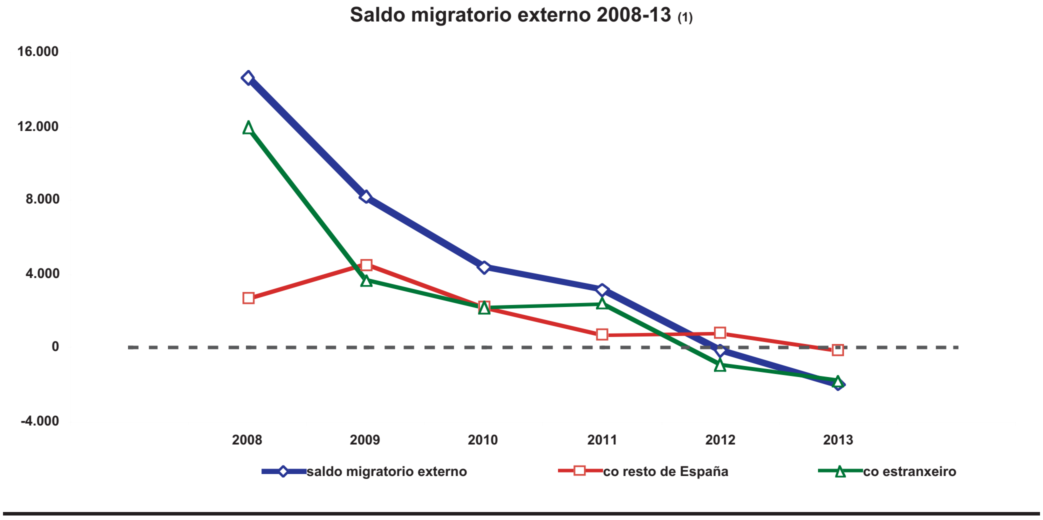

(1) os datos de 2013 corresponden ao primeiro trimestre
Fonte: *INE*

1.4.12.

Movementos migratorios con terceiros países no 1º semestre de 2013: distribución segundo nacionalidade

	Inmigracións	Emigracións	Saldo migratorio
Total	3.876	5.680	-1.804
Españois	1.216	2.650	-1.434
Nacidos en España	746	1.978	-1.232
Nacidos no estranxeiro	471	672	-201
Estranxeiros	2.650	3.030	-380
Nacidos en España	55	68	-13
Nacidos no estranxeiro	2.604	2.963	-359

Fonte: *INE*

1.4.13.

representa a poboación estranxeira no conxunto da poboación estatal, situándose como a segunda Comunidade Autónoma con menor peso relativo, por detrás de Estremadura. Na Comunidade galega tan só reside o 2% dos estranxeiros residentes no Estado español.

En termos absolutos, as provincias de Pontevedra, con 35.397 persoas, e A Coruña, con 35.134, son as que teñen unha maior presenza de estranxeiros. Atendendo ao seu peso relativo respecto ao total de poboación, a provincia galega na que máis relevancia teñen os estranxeiros é Ourense, cun 4,5% da súa poboación total, seguida de Lugo e Pontevedra, cunha porcentaxe lixeiramente inferior ao catro por cento (3,9% e 3,7%, respectivamente), en tanto que en A Coruña se sitúa nun 3,1%.

Deste xeito, a caída da poboación galega no primeiro semestre de 2013 ven explicada non só polo descenso da poboación de nacionalidade

española (3.067 persoas) senón tamén pola caída do número de estranxeiros empadroados en Galicia (4.943 persoas). Este descenso apréciase nas catro provincias galegas, sendo máis acusado, tanto en termos absolutos como relativos, o de A Coruña, con 2.170 estranxeiros menos (5,82%).

No que respecta á nacionalidade de orixe dos estranxeiros residentes en Galicia, **cadro 1.4.11.**, do total dos estranxeiros que residen en Galicia a 1 de xullo de 2013, o 42,3% procede do continente europeo e un 41,7%, do continente americano, dos que un 78,9% procederían de América do Sur. O 11,5% e o 4,5% restantes serían de nacionalidade africana e procedentes de Asia e Oceanía, respectivamente. Comparado coa situación a principios dese ano, aumenta 1,8 puntos porcentuais o peso relativo dos estranxeiros procedentes de Europa, descendendo case dous puntos e medio no caso do continente americano.

No primeiro semestre de 2013 aumenta en Galicia o número de residentes procedentes do estranxeiro que dispoñen de nacionalidade española, situándose nas 118.848 persoas a 1 de xullo dese ano (4.285 máis que a un de xaneiro). Atendendo á súa distribución segundo continentes, cómpre salientar que o 61,7% da poboación procedente de América do Sur e residente en Galicia, case 52.000 presidentes, ten a nacionalidade española, situándose esta porcentaxe no 45,7%, 29.473 persoas, no caso da Unión Europea (agás España).

Unha análise da evolución das cifras das **variacións residenciais** e das migracións permite intuír o efecto que exercen os movementos migratorios exteriores, isto é, os que se producen cara ou dende o resto de España e o estranxeiro, na evolución demográfica galega. No primeiro semestre de 2013 o saldo migratorio exterior mantense negativo, ao igual que no conxunto do ano anterior. Como se aprecia no **cadro 1.4.12.**, no primeiro semestre do ano tanto as saídas cara ao resto de España como cara a terceiros países superan ao volume de entradas rexistradas.

No que ás migracións cara terceiros países se refire, no primeiro semestre de 2013 un total de 3.786 persoas procedentes do estranxeiro estableceron a súa residencia en Galicia, en tanto que case 5.700 persoas abandoaron a Comunidade Autónoma galega con destino a outros países. Como resultado, o saldo migratorio negativo sitúase en 1.804, cifra que case duplica á rexistrada en todo o ano anterior (–933).

Os datos do INE recollidos no **cadro 1.4.13.** amosan como o saldo migratorio negativo rexístrase, con independencia de onde tiñan nacido, tanto no caso das persoas de nacionalidade española como estranxeira. Dunha banda, o fluxo de entrada en Galicia, que se compón de 1.216 persoas de nacionalidade española e 2.660 de nacionalidade estranxeira, medrou respecto ao rexistrado no mesmo período do ano anterior. Doutra banda, das 5.680 persoas residentes en Galicia que marcharon cara a terceiros países (un 15,6% máis que no ano anterior), 2.650 eran españolas, dos que case dous mil naceran en España. Deste xeito, o saldo migratorio negativo das persoas de nacionalidade española é de 1.434 e de 370 no caso das persoas estranxeiras.

No que atinxe aos movementos entre comunidades autónomas, o saldo migratorio interautonómico para Galicia tamén é negativo. Os datos provisionais correspondentes ao primeiro semestre de 2013 indican que este é de –159 cando no conxunto do ano anterior o seu signo era positivo (768).

A evolución conxunta dos movementos migratorios e do crecemento vexetativo (diferenza entre nacementos e defuncións) explica a importante

Indicadores demográficos das CC.AA. no primeiro semestre de 2013

	Poboación a 1 de xaneiro	Saldo migratorio		Crecemento vexetativo	Poboación a 1 de xullo
		con terceiros países	co resto das CC.AA.		
Andalucía	8.393.159	-4.931	-3.633	6.029	8.390.624
Aragón	1.338.308	-2.814	297	-1.203	1.334.588
Asturias	1.067.802	-793	-570	-3.198	1.063.241
Baleares	1.110.115	84	4.098	958	1.115.255
Canarias	2.105.232	3.556	1.313	-62	2.110.039
Cantabria	590.037	-635	-191	-573	588.638
Castela e León	2.518.528	-1.606	-4.231	-5.117	2.507.574
Castela-A Mancha	2.094.391	-4.933	-4.927	104	2.084.635
Cataluña	7.480.921	-31.330	-1.637	3.327	7.451.281
C. Valenciana	4.987.017	-19.108	71	113	4.968.093
Estremadura	1.100.968	-448	-399	-1.372	1.098.749
Galicia	2.761.970	-1.804	-159	-6.047	2.753.960
Madrid	6.414.709	-44.111	7.718	10.419	6.388.735
Murcia	1.461.987	-2.450	920	2.571	1.463.028
Navarra	638.949	-2.466	-122	291	636.652
País Vasco	2.177.006	-7.825	1.318	-336	2.170.163
A Rioxa	318.639	-1.976	-183	-6	316.474
Ceuta	84.534	-232	68	302	84.672
Melilla	83.619	-1.093	248	477	83.251
Total	46.727.890	-124.915	0	6.677	46.609.652

Fonte: *INE*

1.4.14.

redución da poboación en Galicia no primeiro semestre de 2013. Como reflicte o **cadro 1.4.14.**, xunto ao devandito saldo migratorio negativo Galicia presenta, ao igual que no ano 2012, o saldo vexetativo negativo máis elevado de todas as CC.AA.

Movemento natural da poboación

A comentada estrutura demográfica de Galicia, caracterizada por un cada vez maior envellecemento da poboación, condiciona a existencia dun crecemento natural negativo, con baixas taxas de natalidade e altas taxas de defuncións (**cadro 1.4.15.**). Ao longo dos últimos dez anos o crecemento vexetativo mantívose sempre en valores negativos, rexistrándose no ano 2012 case 9.800 defuncións máis que nacementos, o que sitúa á comunidade galega como a que presenta o saldo vexetativo negativo máis acusado. Os datos provisionais do primeiro semestre do 2013 reflicten un saldo negativo similar ao do primeiro trimestre do ano anterior (–6.047 fronte a –6.067 do ano anterior), resultado dun descenso do 4,5% no número de nacementos e dun descenso do 3% no caso das defuncións.

A interdependencia entre natalidade e a xa mencionada estrutura poboacional condiciona a existencia dunha taxa bruta de natalidade en Galicia de 7,63 nacementos por cada 1.000 habitantes. Se a isto se lle une a existencia dunha taxa bruta de mortalidade superior a 11 falecidos por cada 1.000 habitantes, pódese concluír a existencia en Galicia dun proceso de marcada recesión demográfica.

Atendendo á súa evolución ao longo dos últimos anos, a taxa de nacementos ten unha evolución positiva no período 2003-2008, acadando neste último ano o seu nivel máis elevado, con 8,5 nacementos por cada 1.000 habitantes. A partir

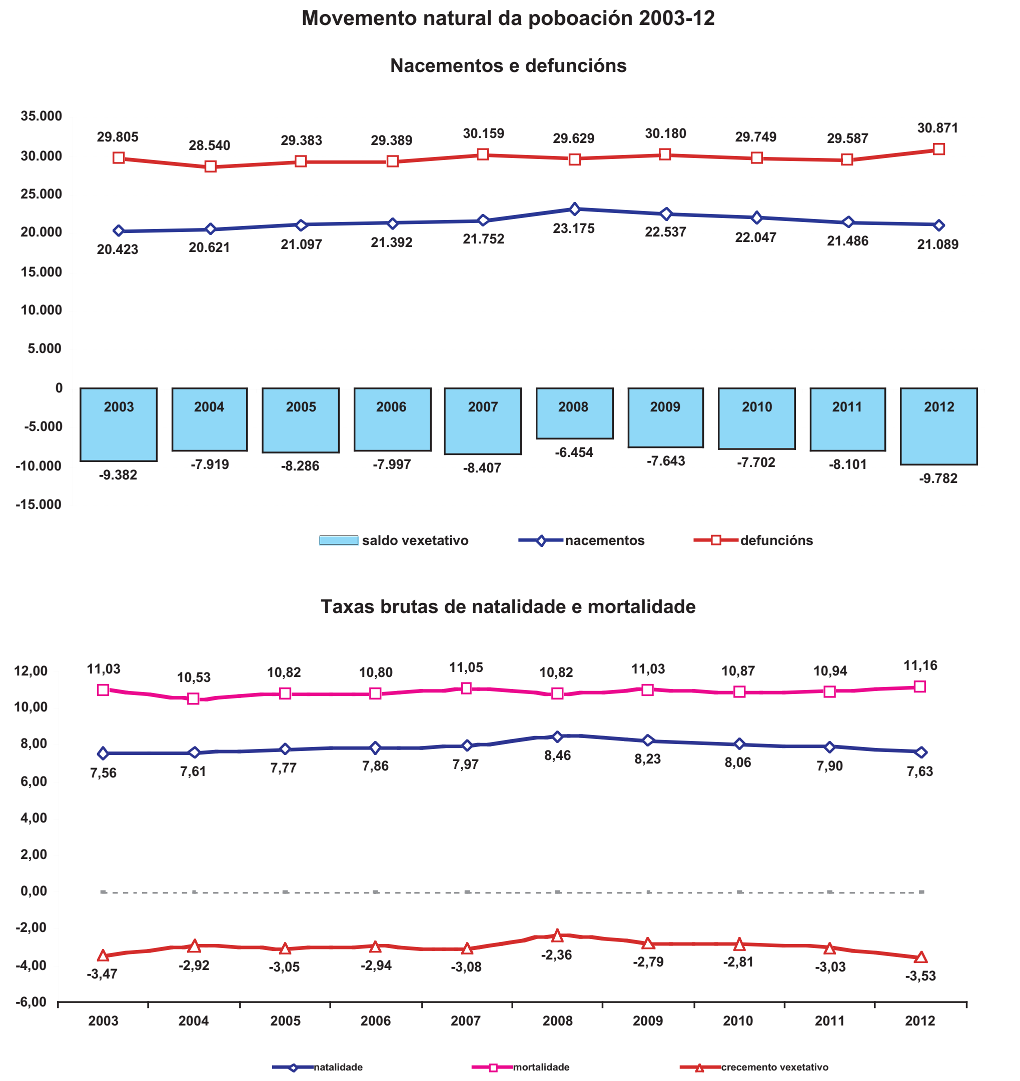

Fonte: *IGE*

■ 1.4.15.

do ano 2008 ata o ano 2012 a taxa de nacementos baixa case un punto, situándose en 2012 nun nivel similar ao de 2004. A taxa de mortalidade en Galicia ascende no ano 2012 ata as 11,16 defuncións por cada 1.000 habitantes, o que supón a taxa máis elevada de toda a serie considerada.

Finalmente, cómpre facer referencia á diferenza entre a evolución dos nacementos en función da nacionalidade da nai. O número de persoas nacidas de nai española descende un 9,3% dende o ano 2008, pasando de 21.381 a 19.377 nacementos no ano 2012. No caso dos nacementos de nai estranxeira, no mesmo período de tempo a caída foi do 13,3%, pasando de 1.794 no ano 2001 a 1.556 no último ano. ■

1.5.

PROCESO DE CONVERXENCIA

Neste capítulo analízase o proceso de converxencia de Galicia coas medias estatais e europeas. A modo de introdución amósanse as prioridades de financiamento e os obxectivos prioritarios que a programación comunitaria define para impulsar e contribuír á estratexia da UE para un crecemento intelixente, sostible e integrador, analizando os indicadores de converxencia coa media estatal, europea e a súa evolución.

O **cadro 1.5.1.**, elaborado a partir do Posicionamento dos servizos da Comisión sobre o desenvolvemento do Acordo de Asociación e de programas en España no período 2014-2020, reflicte as catro prioridades de financiamento, complementarias e que se reforzan mutuamente, así como os once obxectivos temáticos (comúns para as políticas de cohesión, desenvolvemento rural, marítima e pesqueira) e os principais retos e sectores de intervención.

Converxencia

Ao longo dos últimos anos Galicia presenta unha progresiva redución da importancia relativa da súa poboación no total estatal, aumentando lixeiramente a participación do PIB a prezos de mercado (prezos correntes). Tendo en conta a evolución da ocupación no conxunto do Estado e en Galicia, no ano 2013 mantense o peso relativo do emprego galego sobre o total do Estado (**cadro 1.5.2.**).

En termos do PIB per cápita, a economía galega rexistra ao longo dos últimos anos un proceso de converxencia á media española. Este indicador sitúase no ano 2013 no 91,6% da media española, case 14 puntos porcentuais por riba do valor do ano 2000 e tres puntos máis que en 2008.

Por contra, en relación á media dos vinte e oito países europeos (UE=100), o PIB nominal por

Prioridades de financiamento e obxectivos te

Prioridades de financiamento	Obxectivos temáticos	
• Aumentar a participación no mercado laboral e a produtividade laboral, así como mellorar a educación, a formación e as políticas de integración social, con especial atención aos mozos e os grupos vulnerábeis.	• Promover o emprego e favorecer a mobilidade laboral.	• Facilitar acceso persoas inactivas razón desexo, inc go e apoio á mob
	• Promover a integración social e loitar contra a pobreza	• Integración acti • Integración de c xitanos.
	• Investir en educación, mellorar as competencias profesionais e a aprendizaxe permanente.	• Reducir o aban dade de acceso a secundaria de ca
• Apoiar a adaptación do sistema produtivo a actividades de maior valor engadido mediante a mellora da competitividade das pemes.	• Mellorar o acceso a tecnoloxías da información e as comunicacións, así como o seu uso e calidade.	• Apoiar a utilizac empresas, con es minación dos obs • Fomentar o des planificación de r
	• Mellorar a competitividade das pemes, a agricultura, a pesca e a acuicultura.	• Promover o esp a explotación eco creación de nova • Facilitar o acces
	• Promover un transporte sostible e eliminar os estrangulamentos nas infraestruturas de rede fundamentais.	• Apoiar un espaz mediante o inves porte (RTE-E).
• Reforzar o sistema de I+D+i e os seus vínculos co sector privado.	• Potenciar a investigación, o desenvolvemento tecnolóxico e a innovación.	• Mellorar infraes capacidade para promover centros rese europeo. • Fomentar os inv
	• Mellorar o acceso, o uso e a calidade das tecnoloxías da información e as comunicacións - parcialmente.	• Explotar os resu das ao mercado. • Fomentar a inno para mellorar a c der a novos merc • Fomentar o des
• Usar máis eficientemente os recursos naturais.	• Apoiar o cambio a unha economía con baixas emisións de carbono en todos os sectores.	• Fomentar a efic
	• Promover a adaptación ao cambio climático e a prevención e xestión de riscos.	• Apoiar o investi tico.
	• Protexer o medio ambiente e promover a eficiencia no uso dos recursos.	• Abordar as sign sector dos residu ambiental. • Abordar as sign
	• Promover un transporte sostible e eliminar os estrangulamentos nas infraestruturas de rede fundamentais.	• Desenvolver sis medio ambiente e fomentar unha m

1.5.1.

máticos do Marco de Programación 2014-2020

Prioridades e obxectivos específicos		
ao emprego dos desempregados e as , prestando atención ás diferenzas por cluso mediante iniciativas locais de empre- bilidade laboral.	• Garantir unha integración sostible no mercado laboral dos xóvenes que nin estudan nin traballan. • Promover o espírito empresarial e a creación de empre- sas.	• Fomentar a adaptación ao cambio dos traballadores, empresas e os empresarios. • Promover un envellecemento activo e saudable.
va. comunidades marxinadas, tais como os	• Mellorar o acceso a servizos accesibles, sostibles e de calidade, incluíndo atención sanitaria, servizos sociais de interese xeral, formación, orientación e asesoramento.	• Fomento da economía social e das empresas sociais. • Estratexias de desenvolvemento a nivel local.
dono escolar temperá e promover a igual- a unha educación infantil, primaria e lidade.	• Mellorar o acceso á formación continua, a mellora das cualificacións e competencias da man de obra e a adecua- ción ao mercado laboral dos sistemas de educación e for-	mación, tamén para a agricultura, a pesca, a acuicultura e a silvicultura.
ción e adopción de TICs por parte das special atención ás pemes, mediante a eli- stáculos existentes para o seu uso. senvolvemento do comercio electrónico, a ecursos empresariais e a facturación elec-	trónica, para aumentar a produtividade e competitividade das pemes. • Mellorar os coñecementos e competencias relacionadas coas TICs a través de estratexias de desenvolvemento de capacidades e da formación. Deberán adoptarse medidas	para estimular a demanda. • Deberá darse prioridade aos intercambios electrónicos entre administracións, empresas e cidadáns, a fin de incre- mentar a eficacia administrativa, a transparencia e a calida- de do servizo.
írito empresarial, en particular facilitando onómica de novas ideas e impulsando a s empresas. so ao financiamento de novas empresas e	as pemes, en particular a través de instrumentos financei- ros reembolsables. • Desenvolver novos modelos empresariais para as pemes, en particular con vistas á internacionalización.	• Promover cambios estruturais da economía mediante o desenvolvemento de novos modelos empresariais nas pemes, incluíndo os sectores agrícola e pesqueiro.
zo único europeo de transporte multimodal timento na Rede Transeuropea de Trans-	• Mellorar a mobilidade rexional mediante a conexión de nodos secundarios e terciarios á infraestrutura da RTE-E.	• Desenvolver sistemas de transporte respectuosos co medio ambiente e con baixas emisións de carbono e fomentar unha mobilidade urbana sostible.
truturas de investigación e innovación e a desenvolver a excelencia neste ámbito, e s de competencia, en especial os de inte- vestimentos empresariais en investigación	e innovación, desenvolvemento de produtos e servizos, transferencia de tecnoloxía, innovación social e aplicacións de servizo público, fomento da demanda, creación de redes, agrupacións e innovación aberta grazas a unha especialización intelixente.	• Apoiar á investigación tecnolóxica e aplicada, as liñas piloto, accións de validación precoz de produtos, capacida- des avanzadas de fabricación e primeira produción en tec- noloxías Facilitadoras Esenciais e difusión de tecnoloxías de uso xeral.
ultados da investigación ou estar orienta- ovación no sector das TIC como medida ompetitividade das empresas para acce- cados. senvolvemento de solucións baseadas nas	TIC en sectores non tecnolóxicos e desenvolver novos pro- dutos, procesos e servizos. • Nas zonas rurais e costeiras mellorar o acceso aos servi- zos sanitarios e sociais e estimular un desenvolvemento local participativo mediante o fomento de iniciativas locais.	• Mellorar competencias nas TIC mediante o apoio a distin- tos niveis de alfabetización dixital e formación. • Aumentar a asimilación e o uso dos servizos públicos dixitais. • Investir máis na aplicación de servizos transfronteirizos de administración electrónica.
iencia enerxética.	• Fomentar a produción e distribución de fontes de enerxía renovable.	• Promover as redes de enerxía.
mento para a adaptación ao cambio climá-	• Fomento do investimento para abordar riscos específicos, garantindo a preparación ante catástrofes e o desenvolve-	mento de sistemas de catástrofes.
ificativas necesidades de investimento no os para satisfacer os requisitos do acervo ificativas necesidades de investimento no	sector da auga para satisfacer os requisitos do acervo ambiental. • Protección da biodiversidade, protección do solo e fomen- to de servizos aos ecosistemas, incluíndo Natura 2000 e	infraestruturas ecolóxicas. • Medidas para mellorar o entorno urbano, incluída a rexe- neración de zonas industriais abandonadas e a redución da contaminación atmosférica.
temas de transporte respectuosos co e con baixas emisións de carbono e obilidade urbana sostible.		

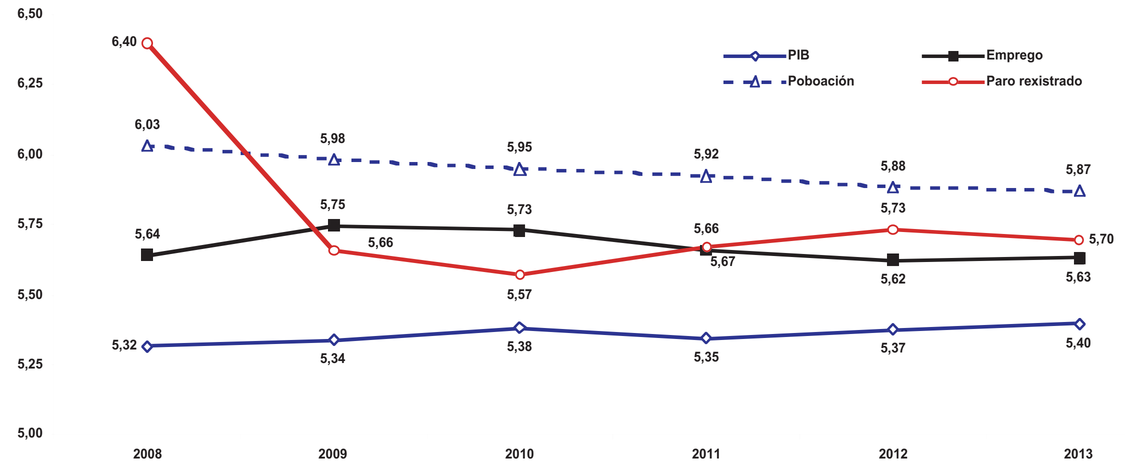

(1) PIB a prezos de mercado, prezos correntes (consulta: 02-04-2014); emprego: afiliados á Seguridade Social
Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos do *INE*

1.5.2.

habitante acadou en 2011 (último dato dispoñible) un valor do 87%, a cifra máis baixa dende o ano 2006. Este indicador situábase nos 96 puntos no conxunto do Estado.

• Converxencia coa media estatal

A economía galega experimentou no ano 2013 un descenso menor á media española, cun decrecemento real do seu PIB a prezos de mercado do 1,1%, mentres que o rexistrado no conxunto do Estado foi do 1,2%.

O indicador PIB rexionalizable per cápita amosa que no último ano estimúlase o proceso de converxencia coa media española sendo Galicia unha das seis Comunidades Autónomas que converxen coa mesma. Este indicador acada en 2013, os 91,6 puntos (España=100), catro décimas superior ao rexistrado no ano anterior. Comparado coa situación do ano 2008, o PIB por habitante medra dende o 88,5% da media estatal ata o devandito 96,1%. Esta converxencia prodúcese tanto polo mellor comportamento relativo do PIB como polo efecto da caída da poboación.

Tras esta evolución, Galicia mantense un ano máis como a sétima Comunidade Autónoma co menor valor do PIB rexionalizable, tan só por riba do rexistrado en Estremadura (67,4% do valor español), Andalucía (74,8%), Castela-A Mancha (79,8%), Murcia (80,3%), Canarias (84,7%) e C. Valenciana (87,5%).

• Converxencia coa media europea

O produto interior bruto por habitante en Galicia experimentou no 2011 (último ano dispoñible) unha redución en relación ao ano anterior similar á media estatal, acadando un PIB per cápita equivalente ao 87% da media da UE-28 (93% no conxunto do Estado). Comparado co resto das CC.AA., Galicia mantense como a sexta Comuni-

Converxencia das CC.AA. fronte a España e a UE 2000-13 (1)

	Converxencia fronte a España							Converxencia fronte á UE				
	(PIB / habitante)											
	2000	2008	2012	2013	13/00	13/08	13/12	2009	2010	2011	10/09	11/10
	(media España=100)				(variación absoluta)			(media UE-27=100)			(variación absoluta)	
Andalucía	73,7	77,0	75,1	74,8	1,1	-2,2	-0,3	79	75	73	-4	-2
Aragón	104,5	111,2	111,3	111,0	6,5	-0,2	-0,3	114	110	108	-4	-2
Asturias	83,6	93,7	93,6	92,4	8,9	-1,3	-1,2	96	93	91	-3	-2
Baleares	123,2	107,4	105,8	105,2	-17,9	-2,2	-0,6	109	104	101	-5	-3
Canarias	94,8	85,8	84,9	84,7	-10,1	-1,1	-0,2	87	84	82	-3	-2
Cantabria	93,5	96,9	97,3	96,7	3,2	-0,2	-0,6	100	96	94	-4	-2
Castela e León	90,5	94,5	98,7	98,2	7,7	3,7	-0,5	99	96	95	-3	-1
Castela-A Mancha	78,6	81,7	79,4	79,8	1,2	-1,9	0,5	83	79	77	-4	-2
Cataluña	121,8	115,8	118,5	119,7	-2,2	3,9	1,2	120	116	113	-4	-3
C. Valenciana	96,5	91,0	87,4	87,5	-8,9	-3,4	0,1	91	88	85	-3	-3
Estremadura	63,7	68,4	67,9	67,4	3,8	-1,0	-0,4	72	69	67	-3	-2
Galicia	77,7	88,5	91,2	91,6	13,9	3,0	0,4	92	90	87	-2	-3
Madrid	136,0	129,7	129,7	129,8	-6,2	0,1	0,1	137	129	126	-8	-3
Murcia	83,9	85,3	80,9	80,3	-3,5	-4,9	-0,5	86	83	79	-3	-4
Navarra	127,3	125,4	127,8	127,3	0,0	1,9	-0,5	130	126	124	-4	-2
País Vasco	122,5	129,7	134,8	134,5	11,9	4,8	-0,3	134	131	130	-3	-1
A Rioxa	113,9	110,5	113,0	113,5	-0,4	2,9	0,5	113	110	109	-3	-1
Ceuta	85,2	88,0	84,5	84,3	-0,9	-3,7	-0,2				0	0
Melilla	84,4	81,6	74,9	73,7	-10,6	-7,9	-1,2				0	0
Total								103	99	96	-4	-3

(1) converxencia en termos de PIB por habitante; datos 2012 son provisionais; datos 2013 son primeira estimación
(consulta: 01-04-2014)
Fonte: *INE* e *Eurostat*

1.5.3.

Converxencia de Galicia e España fronte a UE-28 2000-11 e Galicia fronte a España 2001-13 (1)

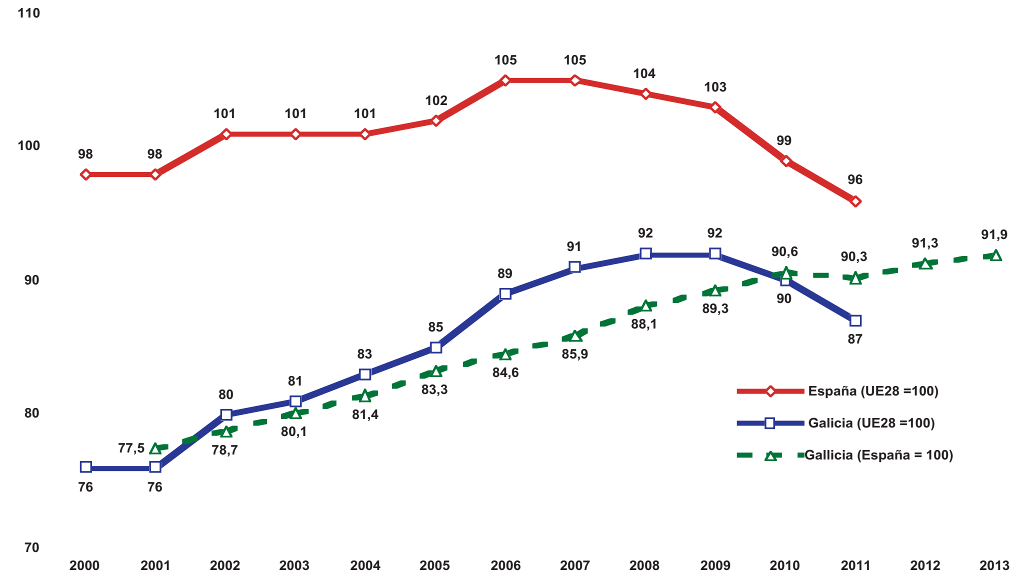

(1) converxencia en termos de PIB por habitante; UE-28=100
(consulta: 28-04-2014)
Fonte: *Eurostat*

1.5.4.

Converxencia das CC.AA. en relación á media comunitaria (UE-28) 2011

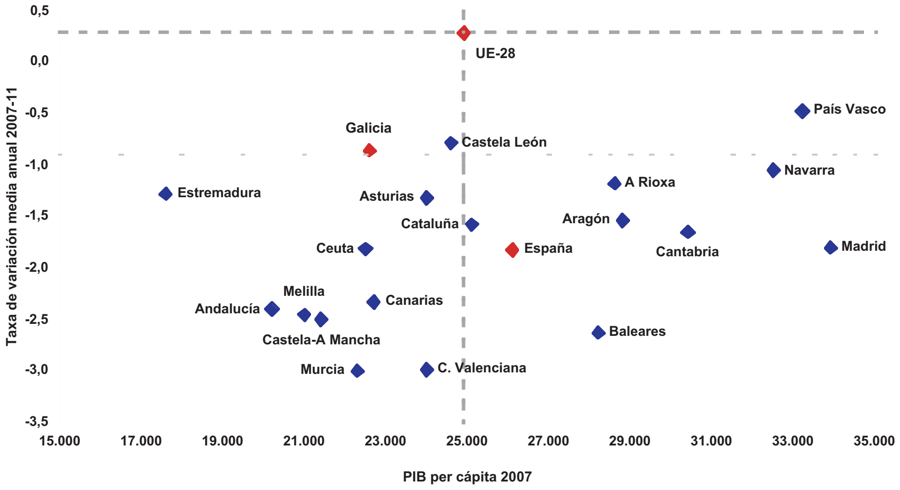

Fonte: elaboración propia *CES-Galicia* a partir de datos de *Eurostat*

1.5.5.

Principais indicadores da Estrategia Europa 2020

	Unidade	Data	Galicia	España	UE-28	Obxectivo 2020
Taxa de ocupación de poboación entre 20 e 64 anos	*(%)*	2009	66,1	63,7	68,9	75%
		2013	59,6	58,2	68,3	
Gasto interno en I+D / PIB	*(%)*	2009	1,01	1,39	2,01	3%
		2012	0,88	1,30	2,07	
Emisións de gas efecto invernadoiro	*(1990 = 100)*	2009	97,8	130,1	83,8	menor de 80
		2011	98,1	126,4	83,1	
Peso de fontes de enerxía renovable no consumo final de enerxía	*(%)*	2009		13,0	11,9	20%
		2012		14,3	14,1	
Abandono educativo temperá	*(% poboación 18-24 anos)*	2009	26,0	31,2	14,2	por baixo do 10%
		2013	20,4	23,5	11,9	
Poboación 30-34 anos con formación acadada educación terciaria	*(%)*	2009	43,5	39,4	32,1	alomenos 40
		2013	42,4	40,7	36,8	
Taxa de risco de pobreza ou exclusión social (1)	*(%)*	2009		26,7	23,7	
		2012	23,6	27,3	24,8	
Taxa de risco de pobreza despois de transferencias sociais (1)	*(%)*	2009	14,3	21,4	16,5	
		2012	16,4	20,4	16,9	

(1) Os datos da UE-28 corresponden ao ano 2011

Fonte: *IGE* e *Eurostat*

1.5.6.

dade co menor índice, superando novamente a Estremadura (67%), Andalucía (73%), Castela-A Mancha (77%), Murcia (79%) e Canarias (82%).

Os datos recollidos no **cadro 1.5.3.** indican que o proceso de converxencia non se produciu coa mesma intensidade nas distintas Comunidades Autónomas. O PIB per cápita de Galicia mellora en 11 puntos entre os anos 2000 e 2011, situándose como a Comunidade Autónoma con maior grado de converxencia xunto co País Vasco. Se a comparación se fai co ano 2007, ano no que comeza a crise económica, o **cadro 1.5.5.** amosa que Galicia se sitúa como a terceira Comunidade con menor diverxencia, superada tan só polo País Vasco e Castela e León. A nivel estatal, o PIB per cápita en 2011 (UE-28 = 100) é dous puntos inferior ao do ano 2000, elevándose esta diferenza ata os oito puntos se a comparación se fai co ano 2008.

Finalmente, cómpre mencionar os principais indicadores da Estratexia Europea 2020, que fan referencia ao mercado de traballo, esforzo investidor, medio ambiente e cambio climático, formación e benestar social e calidade de vida. O **cadro 1.5.6.** recolle os últimos datos dispoñibles e a súa situación coa situación no ano 2009.